

● Harmonogram wizyty ks. kard. Józefa Glempa w Kanadzie - str. 9

Niezależny
magazyn
dla każdego

ECHO TYGODNIA

Cena \$ 1.00

Nr 206 Toronto 25 września - 1 października 1986

Bogdan Lis i Lech Wałęsa na wielkiej pielgrzymce robotniczej na Jasnej Górze, w niedzielę 21 września. Szczegóły str. 4

PRZEŁOMOWE CHWILE

W piątek, 19 września, przyjechał do Warszawy przewodniczący Solidarności Lech Wałęsa

Bezpośrednio po przyjeździe do Warszawy Wałęsa udał się do kościoła św. Stanisława Kostki, gdzie złożył kwiaty na grobie ks. Jerzego Popiełuszki. Następnie spotkał się z sekretarzem Episkopatu Polski arcybiskupem Bronisławem Dąbrowskim. Spotkanie trwało dosyć długo. Brak szczegółów na temat ich rozmów, lecz powszechnie przypuszcza się, że omawiali sytuację polityczną w kraju po zwolnieniu więźniów politycznych. Arcybiskup Dąbrowski, jak podają zachodnie agencje, uczestniczył w rozmowach z rządem, dotyczących uwolnienia więźniów politycznych.

Lech Wałęsa zdementował pogłoski, jakoby w sobotę 20 bm miał się spotkać z prymasem Polski kardynałem Głównym

W sobotę doszło natomiast w Warszawie do innego, ważnego spotkania. W kościele św. Marcina na Starym Mieście, po raz pierwszy po dłuższej przerwie spowodowanej pracą w podziemiu i więzieniem, doszło do spotkania Wałęsy z innymi przywódcami niezależnego związku. Byli m.in. Zbigniew Bujak, Bogdan Lis, Tadeusz Jedynek, Bogdan Borusewicz oraz doradcy Solidarności i członkowie opozycji demokratycznej Adam Michnik, Henryk Wujec, Tadeusz Mazowiecki, Jacek Kuron i prod. Bronisław Geremek.

Rozmowy w kościele św. Marcina dotyczyły nowej sytuacji powstałej po zwolnieniu więźniów politycznych.

"Jestem urodzonym optymistą" - zauważył Wałęsa - "zawsze dotąd znajdowaliśmy i teraz też znajdujemy pozytywne, właściwe rozwiązania".

Wałęsa odmówił bliższych informacji na temat spotkania z arcybiskupem Dąbrowskim i przywódcami Solidarności, stwierdzając, że są takie chwile, kiedy nie mówi się dużo, a za to więcej się robi.

Czy TKK się ujawni?

Według anonimowych źródeł solidarnościowych, jedną z kluczowych kwestii jest obecnie pytanie, czy Solidarnosc powinna obecnie przejść do otwartych form działania, czy też zachować podziemną strukturę kierowniczą.

Niektórzy z przywódców sugerowali ujawnienie się Tymczasowej Komisji Koordynacyjnej i innych, ukrywających się przywódców związku, do końca roku, w celu skorzystania z amnestii.

Innym zagadnieniem jest kwestia wsparcia przez Solidarnosc bądź też odrzucenia rządowej propozycji udziału niezależnych działaczy katolickich w proponowanej przez władze Radzie Konsultacyjnej.

Wałęsa stwierdził, że na razie nie wypowiada się ani za ani przeciw udziałowi działaczy katolickich w Radzie i czeka na dalsze, szczegółowe informacje władz na ten temat.

Sobotnie spotkanie było też pierwszą okazją do bezpośredniej rozmowy Wałęsy z Bujakiem. Wałęsa zdementował pogłoski, jakoby między nim a Bujakiem istniały różnice zdań na temat dalszej strategii Solidarności.

Wałęsa zauważył po spotkaniu, że coraz lepiej rozumie się z innymi przywódcami związku jeśli chodzi o cele ostateczne i ogólne podejście, mimo różnic w sprawach szczegółowych.

W sobotę 20 bm po południu Wałęsa udał się w dalszą podróż, do Częstochowy, na niedzielne zakończenie dorocznego pielgrzymki robotników na Jasną Górę. Przypuszczano, że spotka się tam z pozostałymi przywódcami Solidarności.

Co prawda, doradcy Wałęsy nie chcieli potwierdzić obecności Bujaka, ale zachodni dziennikarze spostrzegli go wychodzącego ze spotkania bocznym wyjściem. Odmówił on wypowiedzi dla prasy.

Rozmowy trwały trzy godziny. Wałęsa zaprzeczył, jakoby istniały jakieś poważne rozbieżności między nim a Bujakiem. Wspólnie zastanawiano się, co czynić dalej, ale dyskusje miały na razie ogólny charakter. Jak powiedział Wałęsa, "Będziemy dopiero musieli zdecydować, co trzeba zrobić".

Na 29 września w Gdansk zaplanowano następne spotkanie kierownictwa, niezależnego związku.

Kościół przewodniczący Solidarności przyjęli amnestię jako krok pozytywny, ale nie wystarczający do odbudowania narodowej zgody.

Wałęsa stanowczo i konsekwentnie domaga się legalizacji Solidarności, pozbawionej w 1981 r. prawa do działania. Zwolnieni z więzienia działacze związku mogliby podjąć w jej ramach otwartą pracę.

Biskupi zwrócili się do rządu o stworzenie warunków - jak to określili - w których uwolnieni działacze mogliby uczynić swą pracę i talentów dla budowy pomysłowości ojczyzny.

Amnestyjne posunięcie władz ma reperkusje zarówno po stronie rządowej jak i w opozycji. Jeden z opozycjonistów, proszący o zachowanie anonimowości, w rozmowie z korespondentem UPI powiedział, że władze PRL wmanewrowały się w dość trudną sytuację. Nie mogą ponownie aresztować wypuszczonych dopiero co działaczy opozycji, aby sobie nie zaszkodzić. By nie zniszczyć tego pozytywnego wrażenia, które powstało po amnestii. Z drugiej strony, amnestia nakłada obowiązki na Wałęsę oraz innych przywódców, którzy wyszli na wolność. Muszą oni wypracować nową strategię działania niezależnych związków zawodowych.

Narada w kościele św. Marcina oraz rozmowa Wałęsy z arcybiskupem Dąbrowskim świadczą, że niezależni działacze zdają sobie sprawę z ciężkiej na nich odpowiedzialności.

JARUZELSKI: DIALOGU NIE BĘDZIE

16 września Jaruzelski wygłosił przemówienie na wojewódzkiej partyjnej konferencji sprawozdawczo-wyborczej w Zielonej Górze.

Wystąpienia tego oczekiwano z zainteresowaniem. Spodziewano się, że Jaruzelski przedstawi zasady działania władz po sensacyjnym uwolnieniu więźniów politycznych. Można się było spodziewać jakichś nowych myśli, propozycji, otwartych możliwości.

Tymczasem niczego takiego nie da się znaleźć w przemówieniu. Myślą przewodnią przemówienia jest nie zmieniamy

JAK ŻYJE ELITA

15 numer wrocławskiej podziemnej Solidarności Chemikow z czerwca br., przynosi pikantne informacje.

Zaden chyba z właścicieli PRL nie wypowiedział tyłu wzniosłych słów tyłu szlachetnych altruistycznych myśli, co obecnie Wojciech Jaruzelski. Z jakim upodobaniem cytuje myśli poety o sprawiedliwości i humanizmie. Spojrzmy więc co kryje się za słowami Wojciecha Jaruzelskiego jak żyje jego ekipa?

Pierwszy po Bogu Zbigniew Messner ledwo co został premierem - już nabył przy ul. Rajców w Warszawie willę wartą 25 milionów zł. oficjalnie wycenioną na 12 milionów.

Wojewoda gdanski Cygan zabrał sobie willę w Sopocie przy ul. Mickiewicza, remontowaną dotąd na przedszkole.

Niby zdegradowany działacz Ryszard Frelek dostaje 60 tys. zł emerytury podobnie jak inni byli członkowie KC. Każdy był poseł, nawet gdyby odszedł w niełasce otrzymuje minimum 7 tys. zł dodatku do emerytury.

W stolicy buduje się ekskluzywne osiedle Włanów III, inwestowane przez Urząd Rady Ministrów. Będą tam mieszkania dla wyższych funkcjonariuszy KC, Urzędu Rady Ministrów, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, Komitetu Wojewódzkiego. Metraż tych 375 mieszkań wynosi średnio 105 m kwadr.

Mieszkania dwupoziomowe, z tak zwaną służbowką, podział mieszkania na część dzienną i nocną, duży pokój około 30 m kwadr., klepka dębowa, glazura, terrakota. Połowa mieszkańców będzie miała swoje garaże.

zasad. Nie będzie dialogu z ludźmi, którzy myślą inaczej, niż my. Nie ma powrotu do ugody społecznej z okresu Solidarności.

Jaruzelski odrzucił też gniewnie twierdzenie, że trudności gospodarcze skłoniły władze PRL do spełnienia zachodnich żądań w sprawie więźniów, choć myśl, że ten krok rządu ma poprawić stosunki z Zachodem obecna była w wywiadzie ministra spraw wewnętrznych Kiszczaka.

Zdaniem niektórych obserwatorów, twarde ton wystąpienia Jaruzelskiego może być komentowany jako wynik nacisku mitycznego "betonu", albo jako ustępstwo wobec sfrustrowanego aparatu bezpieczeństwa. Inni uznają, że taka interpretacja jest fałszywa. Są zdania, że obecnemu sekretarzowi PZPR - Jaruzelskiemu - nic nie zagraża, ale ponieważ kierownictwo nie ma zamiaru robić jakiegos otwarcia politycznego, nie ma zamiaru zawrzeć kompromisu z niezależnymi siłami społecznymi ani prowadzić prawdziwego dialogu z inaczej myślącymi, opiera się ono nadal na tym samym, na czym się opierało dotychczas - na organach MSW, na wojsku, na aparacie partyjnym.

I do tych tradycyjnych adresatów było skierowane przemówienie.

I ton i treść przemówienia Jaruzelskiego potwierdzają zasadność sceptycyzmu, wyrażanego w ostatnich dniach przez rzeczników Solidarności i upominającej się o prawa polskich kolegów Międzynarodowej Konfederacji Wolnych Związków Zawodowych.

Jednak - zdaniem niektórych komentatorów - przemówienie Jaruzelskiego nie przekreśla nadziei na zmianę. Wydarzenia niedawnych lat wykazały, że nie wszystko toczy się według scenariuszy ułożonych przez władze, że opór społeczny, wpływ kościoła i nacisk zagranicy całkiem silnie wpływają na przebieg wydarzeń, na kształt polskiego życia.

Jaruzelski oznajmił, że nie chce kompromisu. Wiemy o tym od dawna. Ale to nie znaczy wcale, że się go nie da do kompromisu doprowadzić.

● **Spotkanie ministrów spraw zagranicznych USA i ZSSR nie przyniosło odpowiedzi czy dojdzie do amerykańsko-sowieckiego spotkania na szczycie** W Waszyngtonie przebywał z dwudniową wizytą sowiecki minister spraw zagranicznych E Szewardnadze. Odbył on rozmowy z amerykańskim Sekretarzem Stanu G Shultzem. Spotkał się także w Białym Domu z prezydentem Reaganem. Głównym tematem rozmów była tzw. sprawa Daniloffa, amerykańskiego dziennikarza zatrzymanego w Moskwie przez KGB, a następnie oskarżonego o szpiegostwo. Strona amerykańska utrzymuje, że Daniloff jest niewinny, domagając się jego bezwarunkowego uwolnienia. Szewardnadze ze swej strony akcentował wydalenie przez USA 25 pracowników sowieckiej misji przy ONZ. Strona sowiecka utrzymuje, że krok ten jest "bezprawny, nieodpowiedzialny i prowokacyjny". Shultz powiedział w wywiadzie dla telewizji amerykańskiej, że USA nie będą i nie chcą tolerować dłuższej szpiegow sowieckich w USA, działających pod płaszczem ochronnym rożnych oficjalnych instytucji. Podkreślił on także, że bez pomyslnego rozstrzygnięcia sprawy Daniloffa spotkanie na szczycie pomiędzy prezydentem Reaganem i przywódcą ZSSR Gorbaczowem wydaje się wysoce nieprawdopodobne. Podczas swego pierwszego spotkania w roku ubiegłym w Genewie zgodzili się oni spotkać ponownie w roku bieżącym w USA, a w roku następnym w ZSSR. W swym wystąpieniu do dziennikarzy Szewardnadze powiedział, że "sytuacja wygląda wyjątkowo niepomyślnie". Czyjas "zdradziecka ręka" próbuje powstrzymać wszelki postęp mają-

cy doprowadzić do spotkania na szczycie

● **Francja poszukuje 9 osób podejrzanych o terroryzm** Po 5 atakach bombowych w Paryżu w przeciągu 10 dni (5 osób zginęło, kilkadziesiąt zostało rannych) Francja ogłosiła listę 9 osób podejrzanych o wykonanie owych zamachów. Są to Libañczyki należący do prosowieckiej organizacji "Libañska Frakcja Armii Czerwonej". Wśród osób podejrzanych znalazło się czworo braci przebywającego w więzieniu francuskim G Abdallaha - przywódcy Libañskiej Frakcji Armii Czerwonej. Zaprzeczyli oni jakimkolwiek udziałowi w zamachach. Prezydent Francji F Mitterand oznajmił, że "Francja nie zostanie sparalizowana przez terrorystów".

● **177 gorników pomiosło śmierć w wypadku gorniczym w RPA** Co najmniej 177 gorników zginęło w południowoafrykańskiej kopalni złota "Kinross" (na wschód od Johannesburga). Doszło tam do wybuchu trującego gazu. 235 gorników zostało rannych. Udało się uratować ponad 2000 gorników.

● **Serce po prawej stronie?** Lekarze chińscy podali, że wykryli u 23-letniego mężczyzny, iż serce jego znajduje się po prawej stronie. W innym miejscu niż normalnie znajdują się także jego wątroba i śledziona.

● **Gorbaczow nawołuje do większej demokracji** Przywódca ZSSR M Gorbaczow występując w Krasnodarze na zebraniu aktywu partyjnego, potępił konserwatywne ministerstwa i podkreślił, że kraj potrzebuje otwartości i demokracji.

"Nie ma powodów by obawiać się procesu demokratyzacji Partii i jej organa muszą ustanawiać przykłady". Gorbaczow skrytykował stagnację gospodarczą okresu władzy Breżniewa i ostrzegł funkcjonariuszy partii, że istnieje tylko jedno prawo dla nich i dla zwyczajnych ludzi. Gorbaczow skrytykował także marnowanie olbrzymich, potencji twórczych i produkcyjnych tkwiących w ludziach sowieckich.

● **Niemcy Wschodnie zamkną lotnisko Schoenefeld dla uciekierow** Niemcy Wschodnie oznajmiły, że od 1 października zamkną lotnisko Schoenefeld dla osób nie posiadających właściwych wiz. Krok ten został podjęty po kilkumiesięcznym okresie presji ze strony Niemiec Zachodnich. Co najmniej 35 tysięcy uciekierow z krajów III Świata dostało się w tym roku nielegalnie do Niemiec Zachodnich drogą z lotniska Schoenefeld.

do Berlina Zachodniego. Uciekierowcy ci byli dowożeni na lotnisko Schoenefeld głównie przez komunistyczne linie lotnicze na czele z Aeroflotem.

● **Katastrofa czarnobylska kosztowała 4 miliardy dolarów** Sowiecki minister finansów B Gostiew podał, że katastrofa nuklearna w Czarnobylu kosztowała 4 miliardy dolarów. Powiedział on, że suma ta obejmuje samo zniszczenie reaktora nr 4 w czarnobylskiej elektrowni jak i straty pośrednie takie jak brak prądu, zmniejszenie produkcji rolniczej i przemysłowej oraz pieniądze przeznaczone na ewakuację i dla ewakuowanych. Według Gostiewa 1 miliard dolarów zebrali ludzie sowieccy i sowieckie organizacje. Podał on, że 3 miliony dolarów przyszło w charakterze donacji z zagranicy. "Nasze państwo wypłaciło każdemu odszkodowanie - podkreślił Gostiew. Ale nie jest możliwe wypłacić odszkodowania za śmierć, gdyż nie da się tego wycenić". Gostiew ujawnił także, że ZSSR zakupił żywność pochodzącą z krajów wschodnioeuropejskich, a odrzuconą ze względu na radioaktywność przez kraje zachodnie. Powiedział on, że żywność ta nie wykażała żadnego skażenia. Dodał także, że kraje sąsiadujące ze Związkiem Sowieckim nie poniosły żadnych znaczących szkód związanych z katastrofą nuklearną w Czarnobylu.

● **Rozmowy w sprawie przyszłości Makau** ChRL i Portugalia oświadczyły, że postępowaniem zakończyły się dwudniowe "przyjacielskie" rozmowy w sprawie oddania przez Portugalię kolonii Makau. Strony przedyskutowały wszystkie planowane punkty spotkania i ustaliły, że następną konferencja w sprawie Makau odbędzie się w listopadzie br. Portugalia przyrzekała już zwrot zajętego przez portugalskich kolonistów w 1557 roku obszaru. Nie ustalono jeszcze daty.

● **Premier Nakasone zostanie jeszcze co najmniej przez rok na stanowisku** Obie izby parlamentu japońskiego zatwierdziły ponad roczne wysiłki Nakasone i jego partii i zwolenników o przedłużenie ka-

dencji urzędującego premiera. Koniec jego bieżącej kadencji przypadł na 31 października tego roku. Po raz pierwszy w 31-letniej historii Partii Liberalno-Demokratycznej udało jej się przeforsować zmianę przepisów i przedłużenie kadencji.

● **Wybitny naukowiec zrezygnował z badań w programie broni kosmicznych** Młody naukowiec odgrywający czołową rolę w programie rozwoju broni laserowej w ramach SDI zrezygnował ze swego udziału w badaniach. 32-letni fizyk P Hagelstein nie podał wyjaśnienia swojej decyzji. N Smith, rzecznik prasowy Lawrence Livermore National Laboratory podał, iż Hagelstein zamierza poświęcić się pracy naukowej w Massachusetts Institute of Technology, a inne powody rezygnacji są "natury prywatnej". Przyjaciele fizyka twierdzą, że zamierza on rozwijać urządzenia laserowe "dla celów medycznych", a nie do budowy "nowych rodzajów broni". Steve Maxon, fizyk zatrudniony od wielu lat w Livermore określił odejście Hagelsteina jako "ogromną stratę, gdyż Hagelstein był człowiekiem, na którym opierała się cała działalność badawcza w dziedzinie broni laserowej". Obserwatorzy utrzymują, że Hagelstein, będący też pianistą i kompozytorem zamierza poświęcić się również tym dziedzinom, a praca w National Laboratory mu na to nie pozwalała.

● **Ucieczka chińskiego szpiega** Odpowiedzialne źródła chińskie ujawniły w Pekinie, że ucieczka w styczniu br. na Zachód wysokiego funkcjonariusza chińskiego aparatu bezpieczeństwa spowodowała poważne rozbieżności chińskiej służby szpiegowskiej z granicą. Yu San, dyrektor spraw zagranicznych w Pekinim Ministerstwie Bezpieczeństwa Państwa był najwyższym chińskim funkcjonariuszem aparatu bezpieczeństwa w jakim zbiegł na Zachód od momentu powstania ChRL w 1949 roku. Utajnione ministerstwo nie potwierdziło informacji, nie posiada bowiem ani swego rzecznika ani nie jest znany jego adres.

Nie wiadomo w jakim kraju znalazł schronienie Yu San. Pekinscy przywódcy przypuszczają jednak, że Yu San nie odkrył jeszcze wszystkich swoich kart, zabezpieczając się w ten sposób przed ewentualnym wydaniem go Chinom w wyniku skutecznych nacisków Pekinu. Istnieją przypuszczenia, że decyzja o ucieczce spowodowana była rozczarowaniem Yu Sana do systemu komunistycznego. Jego ojciec - Yu Quiwei należał w latach 30-tych do partii komunistycznej i żył w konkubinacie z przyszłą żoną Mao Tse-Tunga Jiang Quing. Był on jedynym mężczyzną, który porzucił przyszłą przywódczynię "bandy czworga", pozostali jej kochankowie zostawali z nią z jej inicjatywą. Następną żoną Yu Quiwei, jak i on sam byli przedmiotem przesładowania ze strony wszechmocnej żony przewodniczącego Mao. Po śmierci ojca Yu Sana w 1958 roku jego matka doznała jeszcze większych przesładowań, łącznie z publicznym procesem w 1966 roku - typowym dla okresu Re-

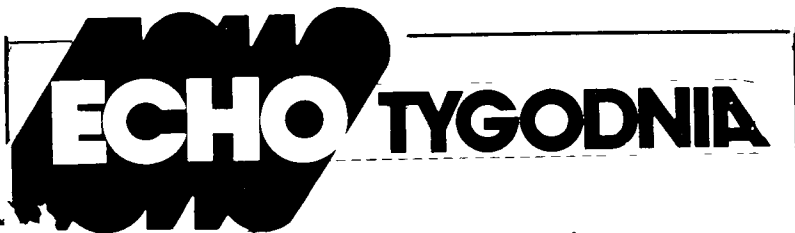
wolucji Kulturalnej. Niektórzy obserwatorzy chińskiej sceny politycznej utrzymują, że ucieczka Yu Sana wstrząsnęła całym chińskim aparatem, czego wyrazem była krytyka, z jaką wystąpił w początku bieżącego roku Deng Xiao Ping, pod adresem kadry, która jego zdaniem przestała być wierna rewolucyjnym tradycjom.

● **Tysiące Chinczyków odwiedziło mauzoleum Mao Tse-tunga** W 10 rocznicę śmierci Mao Tse-tunga tysiące Chinczyków odwiedziło jego mauzoleum w Pekinie aby złożyć mu hołd. Rząd Chin uważa zmarłego przywódcę za wielkiego rewolucjonistę, który jednak popełnił w ostatnich latach swego życia poważne błędy. Aby położyć kres kultowi jednostki władze ogłosiły, iż w 10 rocznicę śmierci Mao nie odbędą się żadne specjalne uroczystości, zostanie natomiast uczczony on poprzez kolejne wydanie jego dzieł. Jednakże wielu Chinczyków wciąż darzy sentymentem zmarłego przywódcę. Kolejka przed mauzoleum była dłuższa niż normalnie, aby dostać się do środka trzeba było czekać wiele godzin. Mauzoleum odwiedziła rodzina Mao, jego syn, córka, wnuk i inni krewni. Ukazujące się w Chinach gazety zamieściły na pierwszych stronach fragmenty artykułów i poematów pisanych przez Mao oraz jego życiorys w języku angielskim.

● **Kolejna nieudana ucieczka do Berlina Zachodniego** Wschodniemiecka straż graniczna uniemożliwiła niedawno kolejną próbę ucieczki do Berlina Zachodniego. Policja zachodniemiecka podała, że na przejściu granicznym Drewitz dwie osoby próbowały przebiec się samochodem przez bariery graniczne. Straznicy oddali do uciekierow około 20 strzałów, a następnie aresztowali ich. Była to już trzecia znana nieudana próba ucieczki do Berlina Zachodniego w ciągu ostatnich kilku tygodni.

● **Zamach bombowy na lotnisku w Seulu** Na międzynarodowym lotnisku Kimpo w Seulu doszło do wybuchu bomby. Zginęło 5 obywateli południowokoreańskich, obrażenia odniosło ponad 30 osób. Bomba wybuchła w koszu na śmieci i władze oficjalnie o jej podłożeniu oskarżają Koreę Północną, która odmówiła udziału w Igrzyskach Azjatyckich trwających od 20 września w Seulu. "Jesteśmy pewni, że w sprawie tej udział brała Korea Północna lub wywrotowe elementy popierane przez północnokoreańskich komunistów" - powiedział szef policji Kang Min-Chang na konferencji prasowej. Prezydent kraju Chun Doo Hwan po obejrzeniu miejsca wybuchu stwierdził, że trzeba zaostrzyć ochronę działaczy i sportowców biorących udział w igrzyskach. Za dwa lata Seul będzie areną Letnich Igrzysk Olimpijskich. Aktualne Igrzyska Azjatyckie są próbą generalną przed olimpiadą.

● **Kary dla kanciarzy w ZSSR** "Maskowskaja Prawda" podała, że ponad 20 wysokich urzędników miejskich skazanych zostało za korupcję na długie lata więzienia. Afera roz-

JACEK ADOLF i GRAŻYNA FARMUS

Adres do wysyłki korespondencji ogłoszeń płatności rachunków zamówień prenumerat

862 Tandridge Crescent, REXDALE, ONT M9W 2P2

TEL. 743 - 5706 w godz 10 - 3 po poł

766 - 3774

ADVERTISEMENTS

- Display ads \$ 7 column inch ● Full page \$ 700 half page \$ 400
- Classified ads \$ 4 (up to 25 words) 5 + each additional word
- Box \$ 1.50 each issue

Redakcja zastrzega sobie prawo do zmian i skrotów w nadesłanych listach i manuskryptach

Prenumerata półroczna \$ 25 roczna \$ 50

Nasilić presję

Obecna amnestia i to, co się w związku z nią dzieje w Polsce, to najważniejsze dla kraju wydarzenie od prawie pięciu lat.

W tych dniach, w nadchodzących tygodniach czy miesiącach wazyc się będą dalsze losy Polski, być może na wiele lat. Jeśli władza da opozycji głos w rozwiązywaniu najważniejszych problemów kraju, to można będzie mówić o szansie wyjścia z kryzysu (ktorego rozmiary mogą się stac przerażające). Jeśli władza na to nie pojdzie, to grozić będzie - prędzej czy później - kolejny wybuch o nie dających się przewidzieć konsekwencjach.

Więźniów zwolniono pod presję. Do tej presji przyczyniła się także polska emigracja. W obecnej chwili trzeba tę presję nasilić, żądając prawdziwego dialogu.

Jacek Adolf

poczęła się w roku 1983 aresztowaniem dyrektora jednego z renomowanych sklepów moskiewskich, którego skazano w 1984 roku na karę śmierci N. Triegubow, naczelny dyrektor moskiewskiego wydziału handlu otrzymał karę 15 lat więzienia. Jego zastępca otrzymał wyrok 12 lat, a dwaj inni wysocy urzędnicy handlowi po 10 lat więzienia.

● **Ucieczka popularnego piosenkarza czechosłowackiego** Austriackie władze emigracyjne podały w Wiedniu, że poprosił tutaj o azyl Valdemar Matuska - jeden z najpopularniejszych piosenkarzy czechosłowackich. Wraz z nim zbiegła także żona Olga Blechova. Matuska stwierdził, że głównym powodem jego ucieczki na Zachód "była niemożliwość zabawiania publiczności na koncertach w sposób w jaki chciałby oraz brak swobodnego dialogu z widzami podczas przedstawień".

● **Zabójstwo sowieckiego dyplomaty w Pakistanie** Osobnik starający się o emigrację do ZSSR zastrzelił w Islamabadzie sowieckiego attache morskiego w Pakistanie. Ambasada sowiecka podała, że ofiarą zamachu padł F. Gorenkow. Napastnik oddał strzał do sowieckiego dyplomaty w momencie, gdy jego samochód zatrzymał się na skrzyżowaniu. Po strzale obezwładniony on został przez przechodniów i oddany w ręce policji. Władze podały, że obywatel pakistański Zafar jest uposledzony umysłowo. Premier i prezydent Pakistanu zarządził drobiazgową śledztwo i złożył władzom ZSSR wyrazy głębokiego ubolewania z powodu zaistnienia faktu. Zafar chciał wyemigrować do ZSSR. W ostatnim czasie z tego powodu udał się do Bangladeszu, by tam zabiegać o wizę wjazdową do Związku sowieckiego. Z ambasady sowieckiej w Dhace przywoził on listy polecające do ambasady sowieckiej w Islamabadzie.

● **Sowiecki pocisk rozbił się w ChRL** Nieuzbrojona rakietka wystrzelona z sowieckiego okrętu podwodnego, znajdującego się na Morzu Barentsa, zboczyła z kursu o około 1500 mil i rozbiła się na terytorium Chin. Celem rakietki miał być poligon we wschodniej części Kamczatki.

● **Sankcje EWG przeciwko RPA** Ministrowie spraw zagranicznych 12 państw Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej uchwalili sankcje przeciwko RPA. Zgodzili się oni co do zakazu inwestowania w RPA, oraz zakupu z tego kraju żelaza, stali i złotych monet. Ze względu na opozycję ze strony RFN i Portugalii do pakietu nie został włączony zakaz importu południowoafrykańskiego węgla, co oznacza, że najbardziej dotkliwy środek ekonomicznego nacisku nie będzie wprowadzony.

● **Nowe wybory w Austrii** Upadł tutaj rząd koalicyjny po tym, jak członek koalicji - Partia Wolności wybrała na swego przywódcę ultranacjonalistycznego polityka, Joerga Haidera. 36-letni Haider reprezentuje na-

jonalistyczne skrzydło w partii, gloryfikujące jedność ogólnoniemiecką. W ubiegłym roku nazwał on nazistowskiego przestępcę wojennego "żołnierzem, który wykonywał swój obowiązek". Kanclerz Austrii F. Vranitzky - socjaldemokrata - wystąpił z koalicji i wyznaczył termin nowych wyborów na 23 listopada br.

● **Ile supermocarstwa wydają na obronę?** Z analiz opublikowanych niedawno przez CIA wynika, że program wzmożenia militarnego wprowadzony przez prezydenta Reagana spowodował, że po raz pierwszy od roku 1971 Stany Zjednoczone i Związek sowiecki wydały mniej więcej tę samą ilość pieniędzy na cele obronne. Raport sporządzony przez czołowych sowietologów z CIA i DIA zawiera 7 stron danych, map i wykresów. Jednakże wiele szczegółów zostało pominiętych, by jak twierdzą autorzy, "nie podawać do wiadomości publicznej możliwości wywiadowczych USA". Z opublikowanych danych wynika, że od roku 1965 sowieckie wydatki na obronę przekraczały amerykańskie średnio o 10% rocznie, a w latach 1975-85 aż o 25%. Program SDI zapoczątkowany przez prezydenta Reagana spowodował, że w roku ubiegłym wydatki na cele obronne obu supermocarstw wyrównały się. Podane do publicznej wiadomości liczby wskazują, że sumy wydawane przez USA ulegały dużym wahaniom. W czasie wojny wietnamskiej USA wydawały 235 miliardów dolarów rocznie, by zejść do najniższego poziomu w roku 1976, kiedy to na cele wojskowe wydano sumę zaledwie 145 miliardów dolarów. W roku ubiegłym wydatki te ponownie osiągnęły poziom 235 miliardów dolarów. Począwszy od roku 1965, kiedy to ZSSR wydał 145 miliardów dolarów wartość ta ciągle rosła, osiągając w roku ubiegłym poziom 240 miliardów. Autorzy raportu podają, że sowieckie dostawy broni do innych krajów w roku 1985 osiągnęły wartość 9 miliardów dolarów, co stanowi 20% obniżkę w porównaniu z rokiem 1984. Udział procentowy sowieckiego dochodu narodowego brutto na wydatki obronne wzrósł z 12-14% w 1970, do 15-17% w 1985 roku.

● **Aresztowano 7 praskich dysydentów** Przywódca niezależnej organizacji kulturalnej "Seksja Jazzowa" - Karel Srp, oraz 6 współpracujących z nim osób zostało aresztowanych w ostatnich dniach w Czechosłowacji. Karel Srp walczył od 5 lat z władzami o swą organizację, której niecenzurowany biuletyn wewnętrzny czytany był przez około 80-100 tysięcy osób. Na tydzień przed swym aresztowaniem Srp podał, że po długim czasie, w którym wysłał do władz setki listów, otrzymał wreszcie odpowiedź komitetu centralnego, który wyraził zgodę na istnienie organizacji kulturalnej "Seksja Jazzowa". Jednakże wkrótce stało się dokładnie inaczej. Organizacja została zamknięta, koncerty odwołane, telefon odcięty, zatrzymano listy adresowe, a czołową organizację aresztowano.

WETERANI WOJNY WSTYDLIWEJ

➤ Znany powszechnie jest fakt, że podczas wojny wietnamskiej tysiące dezertorów z armii USA znalazło schronienie w Kanadzie. Otrzymywali tu azyl polityczny. Mimo amnestii wielu wolało pozostać w Kanadzie na zawsze. Obecność amerykańska w Wietnamie była przez prasę kanadyjską nieustannie potępiana. Po odejściu Amerykanów z falą uchodźców z Wietnamu i Kambodży nadeszły wieści, które zmieniły znacznie widzenie konfliktu w Indochinach. Ale nie w Kanadzie. Przez wiele lat przemilczano, że w Wietnamie walczyło blisko 30 tysięcy kanadyjskich ochotników. Wielu z nich zginęło. Znanych jest 58 nazwisk, spośród 58 321 umieszczonych na granitowej ścianie w stolicy USA, w pobliżu posągu Waszyngtona.

100 weteranów - żołnierzy i komandosów, przybyło na oficjalną uroczystość złożenia wieniec i flag. Telewizja i prasa znalazła dla tego wydarzenia ważne miejsce. Wybrano jednak ton, który z pewnością nie dał pełnej satysfakcji byłym ochotnikom. Pisano, że wielu z nich udało się do Wietnamu na poszukiwanie męskiej przygody. Większość ludzi, którzy wyruszyli na wojnę zrobiła to z pobudek antykomunistycznych. Doświadczenia, które nabyli w walce z Wietnamczykami uczyniły ich jeszcze bardziej wrogimi wobec sowieckiego systemu. Musieli przez 15 lat ukrywać swoją wojenną przeszłość w obawie przed potępieniem opinii publicznej.

Po latach milczenia napisano o ciężkich przeżyciach wojennych weteranów i o braku odszkodowań i emerytur.

Według informacji zaczerpniętej u organizatora spotkania Roberta Purvisa z Winnipeg w oddziałach amerykańskich walczyło wielu Kanadyjczyków wschodnioeuropejskiego pochodzenia. Nie wiadomo czy także polskiego. Ktokolwiek ma informację na ten temat lub mogłoby skontaktować redakcję z polsko-kanadyjskim weteranem wojny wietnamskiej prosimy o telefon 766-3774 (10-3) - prosic Grazyne Farmus.

NIE PŁEĆ BIAŁA LECZ TALENTA

➤ Delegaci na spotkanie ontaryjskiej partii konserwatywnej nie przyjęli propozycji reformatorów, by dać w partii więcej szans dla etników i kobiet. Twórcy tej propozycji chcieli by konserwatyści byli bardziej popularni w szerokich masach organizacji, a struktura partii stała się bardziej egalitarna. Przeciwnicy, których było na konwencji większość argumentowali jednak, że obie proponowane grupy nie wymagają specjalnych przywilejów oraz, że awans w polityce powinien być związany z umiejętnościami i zasługami kandydata, a nie z jego pochodzeniem czy płcią.

NOWY STADION

➤ Rada miejska zatwierdziła ostatecznie budowę stadionu u stop najwyższej wieży świata CN Tower. Koncepcja budowy krytego stadionu sięga lat 70-tych i była obiektem żartów sporów. W międzyczasie koszt budowy wzrósł do 234 7 miliona.

OLIMPIADA POD BOKIEM

➤ Przewodniczący Komitetu Olimpijskiego w Kanadzie, Paul Henderson zaproponował na publicznym spotkaniu w Kanadyjskim Centrum Naukowym miejsce Igrzysk Olimpijskich - Toronto.

Za lokalizacją przemawia szczególnie rola stolicy prowincji Ontario jako wielonarodowego ośrodka kulturalnego i sportowego ze znakomitą komunikacją i rozbudowaną siecią stadionów i urządzeń sportowych. Wydatki związane z Olimpiadą obejmujące modernizację obiektów, budowę wioski olimpijskiej i pływalni oblicza się na 694 mln dolarów. Olimpiada może przynieść Toronto blisko 1 miliard zysku.

Główne zawody Igrzysk - lekkoatletyka i piłka nożna mają rozgrywać się na stadionie "Exhibition". Przewidywane są zawody olimpijskie w okolicach Toronto, w Hamiltonie i Kitchener.

Ale większość (na 28 dyscyplin - 24) będzie się mogła rozgrywać w niewielkiej odległości od centrum miasta.

ZAPROSZONO ECHO!

● Na wykład profesora Romana Szaluka z York University na temat "Marks and Nationalism" Wykład organizuje East European Slavic Group przy tym Uniwersytecie. Czwartek, 25, o godz. 8 wiecz. W Izbie senackiej.

■ Na wernisaz w "The Samuel I Zachs Gallery", 109 Stong College przy York University, 23 września 1986 Wilek Markiewicz, malarz i wydawca Kuriera Polsko-Kanadyjskiego pokazuje swoje rysunki wraz z Nikolette Jakovec prezentującą rzeźby w drzewie.

■ Na prelekcję w języku angielskim polskiej dziennikarki Małgorzaty Niezabitowskiej (patrz wrzesniowy numer "The National Geographic") pt "Polish Jews" - środa, godz. 8 30, 4588 Bathurst Str. Wstęp 4 dolary. Informacje tel 636-1888.

■ Na spotkanie towarzyskie Skarbu Narodowego w niedzielę 5 października. Jesien jest okresem zbiorów na "Skarb Narodowy" celem ich jest gromadzenie funduszy na utrzymanie Rządu RP na uchodźstwie i związanych z nim instytucji. Adres 81 Kildonan Drive - Scarborough, Ont. M1N 3B9, prezes Z. Giera. Czeki wystawiać należy na Komitet Skarbu Narodowego.

□ Na spotkanie Komitetu Krajów pod Sowietką Okupacją (ANC) z przedstawicielami ambasady RPA. W spotkaniu wzięli m.in. udział Murzyn, rzecznik prasowy ambasady. Pokazano film, rozdawano materiały informacyjne i częstowano. Zakazany tu winem. Rzecz działa się w SPK.

Celem spotkania było zaprezentowanie przeciw polityce kanadyjskiej wobec RPA i Sowietów.

Mówca Lucjan Piekarski podkreślił, że Kanada stosuje podwójną miarę do tych krajów.

nie zaproszono echa

□ Na Zjazd Polonii Wolnego Świata w Waszyngtonie w USA. Pojechał "Związkowiec" (z obu tych faktów wysnuwam, że zjazd burzliwy).

ZAMIAST SZCZYTU PODAROWAĆ GORBACZOWOWI

PORADNIK SEKSUALNY

1 W całej sprawie Daniloffa zastanawiające jest nie to jak rozgrywa ją Sowietci - bowiem u nich mamy jedną wielką normalkę państwowego gangsterizmu i sfabrykowanego kłamstwa - ale to jak kładzie się na łopatki prezydent Reagan i jego administracja. Biały Dom jest w sposób ewidentny w defensywie, a ZSSR zdaje się jak do tej pory wygrywać potyczkę po potyczce w bitwie o Daniloffa.

Prezydent Reagan wystosował prywatny list do Gorbaczowa, w którym zapewnia go, że Daniloff jest niewinny i zabiega o jego uwolnienie, a w odpowiedzi przywódca Związku sowieckiego oświadczył publicznie, że Daniloff zos-

tał przyłapany na gorącym uczynku, nie ma więc żadnych wątpliwości, iż jest szpiegiem.

Wniosek nasuwa się więc sam prezydent Reagan jest kłamcą.

Prezydent Reagan i jego najbliżsi współpracownicy używają stosunkowo ostrych słów w ocenie zachowania się Związku sowieckiego wobec Daniloffa, ale to najmocniejsze określenie, określenie, że oto mamy tutaj do czynienia z oczywistym przykładem państwowego terroryzmu nie pada. Wyobraźmy sobie jakich słów użyłby Reagan gdyby Daniloff został zaaresztowany np. w Libii, Syrii, na Kubie, bądź w Nikaragui.

Zgodzenie się Stanów Zjednoczonych na oddanie Zacharowa w opiekę ambasady sowieckiej w USA w zamian za oddanie Daniloffa w opiekę ambasady amerykańskiej w ZSSR wstępnie zrównało obydwie sprawy co jest poważnym odstępstwem od praktykowanej i wyznawanej w świecie cywilizowanym zasady, że legalnie więzioną osobą nie jest tym samym co niewinny zakładnik. Skądinąd jak wiadomo Stany Zjednoczone nie idą na tego typu odstępstwo np. w przypadku amerykańskich zakładników przetrzymywanych przez terrorystów w Libanie.

Dokonczenie na str 11

NA JASNEJ GÓRZE

W sobotę, 20 września, wieczorem, rozpoczęła się na Jasnej Górze dwudniowa modlitwa połączona z rozważaniami czwartej ogólnopolskiej pielgrzymki ludzi pracy. Udział w uroczystościach wzięło prawie 100 tys. wiernych.

Z tej racji udekorowano szczyt jasnogórski, którego głównym elementem był wysoki na 7 metrów krzyż poznański - z napisem *Za wolność, prawo i chleb*. Pod spodem umieszczono daty, przypominające historyczne wydarzenia w kraju: 1956 - wyjście robotników na ulice Poznania z wołaniem o chleb, 1968 - ogólny protest studentów, 1970 - krwawe wypadki w grudniu, na Wybrzeżu, 1976 - zajęcia w Radomiu, spowodowane podwyżką cen, rok 1980 - powstanie Solidarności.

O godz. 19, w sobotę, przeor Jasnej Góry powitał zgromadzonych na placu, wałach i szczytce ludzi pracy z Lechem

Wałęsą na czele oraz byłych więźniów politycznych, którzy po odzyskaniu wolności pierwsze swe kroki skierowali ku świętemu miejscu.

Była też obecna matka ks. Jerzego Popiełuszki.

Mszę św. w koncelebrazie 60 duszpasterzy robotniczych odprawił biskup częstochowski Stanisław Nowak. Tematem kazania był religijny charakter pielgrzymki ludzi pracy. Liturgie mszalną zakończono apelem. Przeprowadził go kardynał Henryk Gulbinowicz, przewodniczący Komisji Episkopatu do spraw Duszpasterstwa Ludzi Pracy.

"W 5 rocznicę ogłoszenia przez Jana Pawła II Encykliki *Laborem Exercens* - mówił metropolita wrocławski - przychodzimy umocnić się tu duchowo i uodpornić przeciw grożącym duszy polskiej niebezpieczeństwom. Uradowali zwolnieniem z więzienia ludzi sumienia mamy na-

dzieje, że powstaną nowe warunki do kształtowania prawdziwego porozumienia narodowego, bez którego nie sposób wprowadzić ojczyznę z najgłębszego kryzysu w powojennej historii".

"Razem z Ojcem Świętym modlimy się, aby nowe możliwości nie zostały zaprzepaszczone. Obejmujemy myślą, sercem i modlitwą Polaków, którzy wyemigrowali. Łączymy się ze wszystkimi, sąsiedzkimi narodami, aby umocniło się królestwo Chrystusa, który jest królem pokoju i miłości. Oby za przyczyną Maryi, narod nasz i świat cały rozmiłował się w jedności i pokoju".

Wieczorem w sobotę odbyła się przy świetle świec pochodni droga krzyżowa po wałach. Rozważania religijno-społeczne prowadzili po kolei robotnicy z Płocka, Poznania, Przemysła, Sandomierza, Siedlec, Szczecina, Tarnowa, Warszawy,

Wrocławka, Torunia i Wrocławia oraz z Radomia.

O północy odprawiono mszę św., a po niej, aż do rana, czuwano na modlitwie przed cudownym obrazem jasnogórskim.

W niedzielę, 21 września, w południe, sumę odprawił kardynał Gulbinowicz wraz ze stu księżmi. Odczytano telegram od Ojca Świętego.

Przed nabożeństwem przemawiał były rektor Uniwersyteku Poznańskiego prof. Janusz Ziolkowski, na temat *Poznanski czerwiec 56 roku a chrześcijańska nauka społeczna*. Był to pierwszy masowy protest na płaszczyźnie gospodarczej, społeczno-politycznej, a przede wszystkim moralnej. Mowca podkreślił, że w Polsce od tego czasu nastąpiła integracja ludzi pracy z religią, która nigdy nie była opium dla ludzi.

Obecny Papież, w swej encyklice *Laborem Exercens*, dał światu ewangelię pracy, która się łączy z ideą Solidarności.

Hymn *Boże coś Polskę* zakończył uroczystości na Jasnej Górze.

CZY WYJŚCIE Z IMPASU ?

17 września Większość zachodnich komentarzy o zwolnieniu więźniów politycznych w PRL wskazuje na możliwość wyjścia z impasu.

Rada Konsultacyjna

Projektem najczęściej wspomnianym jest powołanie Rady Konsultacyjnej przy przewodniczącym Rady Państwa. Wiadomość o tym podał oficjalnie, po raz pierwszy, Jerzy Urban, 29 lipca br. 9 sierpnia mówił o tym projekcie Kazimierz Barcikowski, w wywiadzie dla tygodnika *Rada Narodowa*. "Intencją jest utworzenie platformy dialogu z obywatelami cieszącymi się autorytetem społecznym i liczącymi się z polską racją stanu, którzy nie działają w ramach organizacji politycznych reprezentowanych w strukturach władzy".

Więcej dowiedzieć się można z różnych przecieków i doniesień, zamieszczanych w prasie zachodniej. Rozmowy na ten temat toczą się już od paru miesięcy. Ze strony rządowej prowadzi je wice-

premier Zbigniew Gertych i sekretarz KC Stanisław Ciosek. Zasięgali oni opinię m.in. Stanisława Stompy, Andrzeja Wielowiejskiego, prezesa warszawskiego Klubu Inteligencji Katolickiej Andrzeja Święckiego i doc. Jadwigi Staniszkis. Dwojgu ostatnim proponowano podobno wejście w skład Rady.

Rozmowcy nie składali na ten temat żadnych oświadczeń. Według krążących pogłosek, reakcja na projekt Rady jest na ogół bardzo sceptyczna. Przede wszystkim stawia się pytanie: Jakie mają być uprawnienia Rady? Bo jeżeli tylko konsultacyjne, to jest ona niepotrzebna. Samo wyrażenie opinii, bez możliwości jakiegokolwiek wpływu czy kontroli, może się odbywać bez ram instytucjonalnych.

Inne pytanie: Kto i na jakiej podstawie dokonywa wyborów członków Rady? Kogo mają oni reprezentować? Przed kim Rada ma być odpowiedzialna? Panuje zaszeroka zgoda, że bardzo pozytywne, choćby ze względu na fatalną sytuację

gospodarczą, byłoby jakieś ciało, które mogłoby doradzać, opiniować, ale także i kontrolować i mieć wpływ na decyzje. Musiałoby więc mieć jakieś uprawnienia wykonawcze, przynajmniej w formie orzekania o zasadności decyzji władz.

Jawne pismo opozycyjne

Marcin Krol, intelektualista katolicki średniego pokolenia, po paru latach zabiegów uzyskał pozwolenie na wydanie nowego pisma, które będzie kontynuacją podziemnej, pro-solidarnościowej *Res Publica*. Jest to zezwolenie na wydanie pisma jawnie opozycyjnego wobec władzy.

Duże zmiany w rządzie ?

Inne posunięcie władz podczas najbliższej sesji Sejmu, która rozpocznie się po powrocie Jaruzelskiego z Azji, oczekiwane są liczne zmiany w składzie rządu, mówi się nawet o ustąpieniu premiera.

Władza chce rozmawiać o Fundacji Rolniczej

Najciekawszym posunięciem władz w ostatnich dniach - zdaniem niektórych komentatorów - było zwrócenie się rządu do Kościoła o ponowne podjęcie rozmów w sprawie Fundacji Rolniczej.

FUNDACJA ROLNICZA I WIĘŹNIOWIE

Dwa wydarzenia stały w centrum uwagi w kraju: uwolnienie więźniów politycznych i przerwanie przez Kościół prac nad przygotowaniem Fundacji Rolniczej. Są przypuszczenia, że jedna sprawa ma pewien związek z drugą.

Oswiadczenie Episkopatu o zakończeniu prowadzonych od 4 lat starań o uruchomienie kompleksowej pomocy gospodarstwu rodzinnemu było zapewne zaskoczeniem dla władz.

Odrzucenie przez władze kościelnej Fundacji było - według interpretacji niektórych obserwatorów - jeszcze jednym dowodem, że rządząca ekipa nie zrezygnowała z długofalowego celu likwidacji prywatnej własności ziemi w Polsce, kolektywizacji wsi i przeobrażenia chłopstwa w robotnika rolnego. Jedynie bieżąca niemoc gospodarstwa zmusiła władze do odłożenia tego celu na później.

Odrzucenie przez władze Fundacji musiało pogłębić przepaść dzielącą ludzi od władzy. W tej sytuacji rząd sięgnął po przebywających w więzieniu zakładników - działaczy Solidarności. To jedna z hipotez na temat motywów zwolnienia więźniów politycznych.

BUJAK O PODZIEMIU

Poniedziałek, 22 września Zbigniew Bujak, zwolniony niedawno z więzienia na mocy amnestii, wyraził przekonanie, że najważniejszą kwestią jaka stoi przed Solidarnością jest zdecydowanie, czy związek nadal potrzebuje struktur podziemnych.

W wywiadzie, opublikowanym dzisiaj w amerykańskim dzienniku *Los Angeles Times* Bujak wyraził swój pogląd, że istnienie struktur podziemnych ma istotne znaczenie. Uważa on, że bez podziemnej struktury, między ugrupowaniami opozycyjnymi mogłoby zapanować chaos.

Bujak wyraził dalej przekonanie, że ogłoszenie przez władze PRL amnestii było pociągnięciem taktycznym, mającym na celu skłonienie Solidarności do rozwiązania jej struktur podziemnych. W ten sposób władze PRL mogły mieć nadzieję na osłabienie związku.

Ustosunkowanie się Zachodu do amnestii będzie, jego zdaniem, ważnym czynnikiem, który mogłby umożliwić Solidarności przekazywanie swych opinii kierownictwu partii. Jeśli Zachód udzieli pomocy gospodarczej bez wiązania z tym żadnych warunków, Solidarność utraci wpływ. Jeśli natomiast Zachód uzależni pomoc od przeprowadzenia reform, wtedy władze PRL musiałyby przeprowadzić z Solidarnością konsultacje na temat polityki gospodarczej.

STERNICY

Jakis czas temu do Anglii uciekli panstwo Bednarz z "POLCOLORU" () Ostatnio w ich ślady poszedł jeden z dyrektorów technologicznych od roku "Zakładu Urządzeń Technologicznych" w ZKK "POLCOLOR" - p. Janik. Był on w ZUT dyrektorem ekonomicznym i gromko nawoływał do podnoszenia wydajności, dawań z siebie wszystkiego, czego zażąda partia - a ostatnio został w USA. Zrezygnował ze stanowiska dyrektora w POLKOLORZE i został zwykłym gastronomicznym. Z pracy zwolniono go dyscyplinarnie, partia cofnęła mu rekomendację na kierownicze stanowisko. Czyżby sternicy tonącego okręgu polskiej gospodarki zaczęli ze strachu uciekać? Może niech uciekną wszyscy, to zostaniemy sami swoi! ("Wola" nr 93 III 1986)

MICHNIK O NOWEJ SYTUACJI

Czołowy francuski dziennik *Le Monde* 20 września zamieścił wywiad z Adamem Michnikiem.

Michnik daje wyraz przekonaniu, że w PRL sytuacja z grubsza nie zmieniła się od kilku lat. Władza tworzy instytucje fasadowe, będące pozorami zmian.

Istnieje w kraju coś, co można nazwać zimną wojną domową.

Ale od chwili zwolnienia więźniów politycznych stanęliśmy wobec nowej sytuacji, która może otworzyć drogę ku dialogowi, ku poważnym reformom.

Adam Michnik podkreśla jednak, że nie jest w stanie przewidzieć, jaką postawę zajmie kierownictwo partyjne. Twierdzi, że zamiary tych ludzi są dość niejasne. Być może chcą oni tylko zamydlic oczy Zachodowi, stworzyć wrażenie, że opozycja została zdławiona a NSZZ Solidarność nie istnieje.

Byłaby to jednak naiwność z ich strony, chociażby wykluczyć się tego nie da, bo władza już wiele razy zajmowała stanowisko nieracjonalne.

Jedno z pytań dotyczyło oświadczenia ministra spraw wewnętrznych Kiszczaka, który powiedział, że większość osób zwolnionych teraz z więzienia nie jest partnerami do zgody narodowej. Michnik pyta: "Czy general Kiszczak otrzymał od Pana Boga zdolność decydowania o tym, kto jest a kto nie jest partnerem? Dlaczego Bujak, za którym stoją miliony robotników, dlaczego Frasyniuk, nie mieli-

by być partnerami? Podczas gdy niejaki Miodowicz, którego władza sama wyznaczyła, ma nim być? Takie rozumowanie jest dziecinne, a tym samym niebezpieczne".

Na pytanie, czy zasady głoszone przez KSS KOR nadal są aktualne, Michnik odpowiada, że nie wszystkie. KOR na przykład wykluczał wszelką konspirację, działanie niejawne. Tymczasem po 13 grudnia konspiracja została społeczeństwu narzucona przez władze, a KOR w porównaniu z obecnym okresem, może wyglądać jako okres dzieciństwa. Lecz w jego ramach wypracowano pewien model działania, który jest nadal aktualny, bo opiera się na tym samym kompromisie, na odrzuceniu wszelkiej retoryki typu "wszystko albo nic". I w szczególności model ten opiera się na pewnym samoograniczeniu, na uznaniu roli jaką odgrywa Kościół. To wszystko dalej pozostaje słuszne i aktualne.

Tym bardziej jeszcze aktualna jest korowska zasada solidarności.

Michnik stwierdził dalej, że wzywa do postawy dialogu, zdając sobie równocześnie sprawę, że wie czym ta władza jest. Ale chce uniknąć wojny domowej, bo z takiej nigdy jeszcze nie zrodził się żaden demokratyczny system.

Michnik zastrzegł się, że nie wypowiada się jako przywódca związkowy, lecz we własnym imieniu, jako intelektualista.

NIE WSZYSTKICH WYPUSZCZO NO

Jak się można było obawiać, tak zwana ustawa o szczególnym postępowaniu wobec sprawców niektórych przestępstw nie objęła wszystkich więźniów politycznych

Wyłączono z niej tych więźniów, którzy otrzymali nieraz drakonskie wyroki na podstawie zarzutów o przestępstwa kryminalne. Dotyczy to przede wszystkim górników z Lubina, działaczy tajnej Komisji Zakładowej NSZZ Solidarnosc skazanych w listopadzie 83 z artykułu 136 kodeksu karnego - za "spowodowanie eksplozji, mogącej narazić zdrowie i życie ludzi"

Jak potwierdzano wielokrotnie, również nie organizowali oni ani nie próbowali organizować zamachów bombowych na kogokolwiek. Sporządzali materiały

wybuchowe, które zamierzali użyć na znak protestu przeciwko brutalnemu tłumieniu przez ZOMO pokojowej manifestacji w Lubinie, w dniu 31 sierpnia 82. Zomowcy strzelali wówczas nie tylko do uczestników manifestacji, ale i do przygodnych przechodniów. Śmierć poniosły trzy osoby, 15 zostało rannych.

Sprawców śmierci mieszkańców Lubina nie spotkała żadna kara, choć śledztwo prowadzone przez prokuraturę wojskową ustaliło dokładnie, który oddział ZOMO, bez żadnej prowokacji, otworzył ogień z broni palnej do manifestujących wśród których były kobiety i dzieci.

Wobec górników z Lubina władza okazała się bezwzględna. W czasie śledztwa, jak zeznawali na procesie, byli bru-

talnie bici i torturowani, otrzymali potem drakonskie wyroki, chociaż na skutek ich akcji protestacyjnej nikomu nie spadł włos z głowy. Dwaj z nich, Mirosław Młodecki i Stanisław Gabielski skazani zostali na kary 5 1/2 roku więzienia. Zygmunt Burhard na 5 lat, Zbigniew Korcowski na 4 1/2 roku, Marek Mikus na 3 1/2 roku.

W zakładach karnych przetrzymywani są też nadal dwaj uczniowie szkół zawodowych, student Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, skazani w procesie za spowodowanie śmierci sierżanta MO Karosa. Są to Robert Chechłak, 22-letni uczeń szkoły zawodowej przy Zakładach im. Świerczewskiego, skazany na 25 lat więzienia, Tomasz Łupanow, 22-letni uczeń Zespołu Szkół Technicznych w Zy-

rardowie, skazany na 13 lat więzienia, Stanisław Swateczuk, student KUL, skazany na 6 lat więzienia.

W tym samym procesie na 6 lat skazano ks. Sylwestra Zycha. Nie objęła ich żadna z poprzednich amnestii, chociaż okoliczności śmierci sierżanta MO Karosa nie zostały nigdy w pełni wyjaśnione.

Amnestia nie objęła też dwu funkcjonariuszy Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych w Gdańsku, skazanych 25 listopada 85 za współpracę z podziemnymi strukturami Solidarności. Jeden z nich, wyższy rangą pracownik WUSW, Adam Chodysz, otrzymał początkowo karę 3 lat więzienia, którą w marcu br. Sąd Najwyższy podwyższył do 6 lat. Sądzony wraz z nim Piotr Siedlinski skazany został na 1 1/2 roku więzienia. W marcu Sąd Najwyższy podwyższył mu karę do 4 lat.

Dokładna liczba więźniów politycznych, których skazano z oskarżenia o przestępstwa kryminalne, nie jest znana. Jest wśród nich Kazimierz Krauze, pracownik MPK z Krakowa, skazany 26 lipca br. na 5 lat więzienia pod zarzutem sabotażu autobusów. Jest też Ryszard Kupczyk z Knurowa, pracownik tamtejszej koksowni, skazany na 5 lat więzienia za sprzedaż świń hodowanych na zlecenie podziemnych związków.

W więzieniu przebywa nadal również 22-letni student Wojciech Jankowski, działacz ruchu Wolność i Pokój, skazany 23 grudnia 85 na 3 1/2 roku więzienia za odmowę służby wojskowej.

Takich jak oni jest zapewne znacznie więcej, choć brak o nich bliższych informacji.

Agencja AFP, powołując się na kółka opozycyjne w Warszawie, podała, że jest jeszcze czterdziestu więźniów politycznych, skazanych pod pretekstem przestępstw kryminalnych.

Międzynarodowa Konfederacja Wolnych Związków Zawodowych podała, że brak dotąd wiadomości o zwolnieniu blisko stu więźniów politycznych.

WZYWAJĄ DO DIALOGU

18 września Międzynarodowa Konfederacja Wolnych Związków Zawodowych powitała z zadowoleniem uwolnienie w PRL wszystkich więźniów politycznych, lecz stwierdziła, że krok ten nie rozwiązuje automatycznie wszystkich problemów.

Chodzi tu szczególnie o wątpliwości dotyczące zamiarów władz w sprawie dalszych, nieodczynnych decyzji w kierunku porozumienia narodowego.

Sekretarz generalny Ven der Becken powiedział, że na terenie całej Polski funkcjonariusze SB w dalszym ciągu przeprowadzają rozmowy mające na celu zastraszenie, w mieszkaniach i w miejscach pracy.

Porozumienia Sierpniowe mają nadal moc wiążącą, a ich postanowienia winny zostać zrealizowane w praktyce.

Sekretarz Konfederacji wezwał następnie do podjęcia dialogu z polskimi robotnikami, reprezentowanymi przez wybrane władze NSZZ Solidarnosc.

PAPIEZ OCENZUROWANY

17 września był 47 rocznicą napadów sowieckiej na Polskę, w 1939 roku.

Propaganda peerelowska ocenzurowała przemówienia Jana Pawła II, wygłoszone do grupy pielgrzymów polskich w dniu 1 września br. Ojciec Święty powiedział wtedy między innymi:

"II Wojna Światowa przyniosła nam klęskę. Ulegliśmy wobec przemocy z zachodu i ze wschodu. "Słowa" ze wschodu" zostały w prasie katolickiej w Polsce ocenzurowane.

PISZA O NAS

REFORMY ALBO NOWY

BUNT

Brytyjski *The Economist* zaczyna swój komentarz od zdania wydrukowanego dużą czcionką: Amnestia generała Jaruzelskiego wymaga odważniejszych dalszych kroków, jeśli gospodarka jego kraju ma zacząć funkcjonować.

Dalej czytamy:

Kiedy generał opozniona w swym kraju więzienia z więźniów politycznych, zasługuje by go pogłaskać po głowie, choć to on właśnie zamknął ich przedtem za krzyki. Gen. Jaruzelski, który teraz uwolnił pozostałych więźniów Solidarności zamiast pogłaskania z radością zadławił się uściskiem ręki premiera Włoch w czasie swej planowanej wizyty w Rzymie oraz audiencją u Papieża. Amnestia pomoże przełamać izolację dyplomatyczną Polski. Ale choć jest to odważny krok, nie rozwiąże on jednak wewnętrznych problemów Polski. Aby się uporać z tymi problemami, generał będzie musiał przywrócić swym krytykom nie tylko swobodę ruchów w sensie fizycznym, lecz także, stopniowo, pozwolić na krytyczne zabieranie głosu.

Polska spełniła teraz drugi z postawionych przez Zachód z trzech warunków, od których zależy zakończenie jej dyplomatycznej izolacji (pierwszym było zmieszenie stanu wojennego). Ale już osiągnięto z głównymi wierzycielami porozumienia w sprawie odłożenia jej długów wynoszących 32 miliardy dolarów i pozwolono wstąpić do Międzynarodowego Funduszu Walutowego. Można by wybaczyć gen. Jaruzelskiemu jeśli sądzi, że skoro amnestię ma już za sobą, zapomniano o warunku trzecim - o przywróceniu dialogu z opozycją i kościołem. Czy należy o tym zapomnieć?

Zwolnienie więźniów politycznych, wśród nich Zbigniewa Bujaka, byłego przywódcy podziemia Solidarności i niedługo najbardziej poszukiwanego przez policję człowieka w Polsce, jest oznaką siły rządu.

Gen. Jaruzelski nie powinien zapominać o trzecim warunku, nawet jeśli rządy zachodnie popełniły błąd i pozwoliły mu zapomnieć. W dalszych krokach gospodarczych potrzebuje poparcia swego społeczeństwa, a nie tylko cierpkiego przyzwolenia. Członkostwo w Funduszu Walutowym i wyjście z izolacji dyplomatycznej przyniesie dalsze zachodnie kredyty - dość, by poszerzyć wąskie gardła gospodarki, ciągle zależnej od zachodnich części zamiennych i materiałów niezbędnych, by mogła funkcjonować znaczna część przemysłu. Ale strumyk zachodniej gotówki nie może pomóc Polsce w urzeczywistnieniu radykalnych reform gospodarczych, które już przygotowano na papierze.

Powodzenie reform zależy między innymi od wielkich redukcji płac realnych i świadczeń. Aby to przeprowadzić, gen. Jaruzelski musi uzyskać współpracę społeczeństwa, notorycznie skłonnego do buntów po podwyżkach cen żywności oraz współpracę robotników, nadal pracujących mało wydajnie. Nie skusi ich obietnica kiełbasy już dziś, albo nawet jutro - dopiero w późniejszych latach 1990-tych Polacy będą mogli odzyskać swą stopę życiową z lat 1970-tych. Gen. Jaruzelskiemu potrzebną jest cierpliwość, dobra wola i ciężka praca ze strony większości Polaków. Aby na to zapracować, sama amnestia nie wystarczy.

Generał rozmawia o rozmowach. Zaproponował utworzenie Rady Konsultatywnej, składającej się ze świeckich katolików, która służyłaby konsultacjami Radzie Państwa. W dzisiejszej Polsce wyznaczonych do Rady Konsultatywnej przyjmie się w najgorszym przypadku jako generalskie pionki, a najlepszym - jako obrońców wąskich interesów kościelnych, lecz nie jako obrońców interesów zwyczajnych Polaków. Odważniejsza decyzja polegałaby na zaproszeniu do Rady niektórych krytyków spoza kościoła. Inna odważna decyzja to przywrócenie do życia organizacji usmierconych w czasie stanu wojennego, takich jak stowarzyszenia dziennikarzy i pisarzy. Robotnicy mogliby się bardziej zainteresować przyszłością swych fabryk, gdyby samorządom robotniczym dano wpływ, jaki przewidują dla nich projekty reform.

Z każdym takim krokiem wiąże się ryzyko i generał podejmowałby takie ryzyko nawet dając głos krytykom łagodniejszym, niż Bujak i Wałęsa. Ale jeśli generał nie jest przygotowany na to, by dać swym oponentom prawo legalnego zabierania głosu, to możliwe, że wkrótce znowu będzie aresztował wielu z tych, których właśnie wypuścił z więzienia. A to przekreśliłoby wszystkie korzyści, uzyskane dotychczas dzięki okazanej odwadze. A także sprawiłoby, że nie mogłby liczyć na nikogo z wyjątkiem Rosji, kiedy w Polsce zapali się iskra następnego buntu, co - bez reform - z pewnością nastąpi.

ROCZNICA NAJAZDU

20 września. Na łamach amerykańskiego dziennika *Baltimore Sun* ukazał się artykuł o stosunku władz PRL do rocznicy sowieckiego najazdu na Polskę w dniu 17 września 1939.

Gazeta przypomina, że z przemówienia Papieża do polskich pielgrzymów, 1 września w Castel Gandolfo, cenzura w kraju usunęła trzy słowa - "i ze wschodu". Jan Paweł II powiedział, że Polska ucierpiała w 39 roku z powodu przemocy, która ugodziła w nią z zachodu i ze wschodu.

Co się wydarzyło przed 47 laty jest już historią, powiedział amerykańskiej dziennikarce polski historyk, ale tamta data zawiera w sobie ciągle jeszcze polityczny dynamit. Dodał też iż mimo wszystko nie można uniknąć tego tematu.

Urban broni Stalina

Baltimore Sun pisze dalej, że na konferencji prasowej zwołanej przez Jerzego Urbana, rzecznik rządu powtórzył oficjalną wersję, że Stalin zajął wtedy terytorium Rzeczypospolitej mając na uwadze samoobronę przed ewentualnym atakiem Hitlera.

Wypowiedz Urbana ukazała się na łamach *Rzeczypospolitej*, ale dziennikarz, który mu zadał kłopotliwe pytanie o 17 września, miał otrzymać reprimendę.

Amerykańska dziennikarka pisze, że w jednym z atlasów szkolnych zaznaczone są ruchy wojsk sowieckich we wrześniu 1939 roku. Moskwiem się to nie podoba, ale oficjalnego weta nie zgłosiła. Nie brak dyskusji w kraju, ale publiczne poruszenie tej sprawy byłoby otwarciem puszczyki Pandory. Trzeba by następnie zezwolić również na dyskusję o Katyniu i o roli Armii Czerwonej w czasie Powstania Warszawskiego. Jednakże historyk, członek partii, rzekł: "Sowiety powinny przyznać się do błędów. Tylko prawda może pomóc w budowaniu przyszłości. Pełna prawda oddałaby przysługę stosunkom polsko-radzieckim".

AZYL W HISZPANII

19 września. Grupa 24 Polaków zwróciła się o azyl w Hiszpanii.

Wiadomość podała hiszpańska Czerwony Krzyż, podając że Polacy przyjelecieli z Jugosławii i wystąpili o azyl natychmiast po wylądowaniu w Madrycie. W grupie tej jest sporo dzieci.

Do czasu rozstrzygnięcia sprawy uciekinierami zajmuje się hiszpański Czerwony Krzyż.

CZY DAWAĆ PIENIĄDZE KOMUNISTOM ?

Mimo, że wypuszczono w Polsce więźniów politycznych, nadal trwa dyskusja na temat amerykańskich sankcji. W Stanach Zjednoczonych dyskutuje się, czy należy zniesć natychmiast wszystkie sankcje nałożone na władze PRL.

Irena Lasota z nowojorskiego Komitetu Wsparcia Solidarności udzieliła w tej sprawie wywiadu Jackowi Kalabinskiemu, nowojorskiemu korespondentowi RWE.

We wtorek, 16 bm w amerykańskim *Christian Science Monitor* ukazał się artykuł Jana Nowaka, b. dyrektora Rozgłośni Polskiej Radia Wolna Europa. Nowak pisze, że sankcje powinny być natychmiast zniesione, gdyż w przeciwnym razie Stany pozbawią się wpływu na sytuację w Polsce. Nowojorski *Nowy Dzień*

opublikował artykuł pióra Ireny Lasoty, zatytułowany **Czy dawać pieniądze komunistom?**

Oto fragmenty wywiadu

Kalabinski Jak brzmi odpowiedź na to pytanie?

Lasota Nie dawać bezwarunkowo. Główny argument to argument kija i marchewki. Wywód Jana Nowaka wydaje się opierać na założeniu, że marchewki, jak dotąd, nie dano rządowi PRL, a teraz, po wypuszczeniu więźniów politycznych należy tę marchewkę, czy raczej te wagony marchewki, dostarczyć do Warszawy.

Ja uważam, że ta marchewka została już w dużej ilości dostarczona w postaci przyjęcia, czy zezwolenia przez Stany Zjednoczone na przyjęcie Polski do Międzynarodowego Funduszu Walutowego. Przyjęcie Polski do Funduszu nie mogło

się odbyć bez zgody Stanów. To, że Stany wycofały swoje weto - było tą marchewką.

Przyjęcie peerelu do Funduszu Walutowego zapewni peerelowi automatycznie, na najbliższe kilka lat, kilka miliardów dolarów. W ten sposób peerel wkroczył z powrotem na arenę finansową i poza pieniędzmi, które przyjdą z samych funduszy, już zaczęły się pojawiać kredyty od firm, od różnych przedsiębiorstw, od rządów i już nastąpiło przełożenie spłat Stany Zjednoczone, około dwóch tygodni temu, przełożyły peerelowi spłatę pożyczek aż do 90-92 roku.

K Ale z drugiej strony nie wydaje się, żeby te 4 miliardy dolarów, były tak zupełnie automatyczne. W Waszyngtonie mówi się, że jeżeli Polska dostanie jakieś pieniądze, to będą to pieniądze na konkretną integrację działaczy. Teraz pojawia się kwestia - co zamiast? Co uczynić taką uniwersalną i bezdyskusyjną sferę więzi?

W wywiadzie Bujaka trafiamy na ślad innej, fundamentalnej sprawy, której korespondenci zagraniczni zdają się nie rozumieć i mylnie przypisują ją ewentualnym rozdzwiewkom między Bujakiem a Wałęsą. Chodzi tu nie o różnice poglądów między nimi, a o stosunek Solidarności jak gdyby legalnej, reprezentowanej dotychczas przez Wałęsę, i Solidarności podziemnej, reprezentowanej przez TKK. Rozważanie stosunku między tymi dwiema organizacjami niekoniecznie musi oznaczać i prawdopodobnie nie oznacza rozważania możliwości rozwiązania jednej z nich, czyli TKK, ale ustalenie zakresu kompetencji. Dawniej problemu tego nie było.

Dyskutuje się także możliwość prowadzenia bardziej jawnej, powiedzmy - półlegalnej - działalności struktur podziemnych.

sją propozycji Solidarności, przedstawionej na krótko przed stanem wojennym.

Jeden z europejskich dyplomatów tak widzi obecną sytuację: "Kiedy ludzie siedzieli w więzieniu, Solidarnosc mogła stawiać żądania, a władze stały przed decyzją, jak na nie reagować. Teraz wydaje się, że generał odwrócił sytuację. Teraz Solidarnosc stoi wobec decyzji, jak zareagować, czy odrzucić kompromis - jako kolaborację, czy też wycofać się z dawnych pozycji i pochwycić szansę na coś, co byłoby w najlepszym razie tylko połową bochenka?"

Poniedziałek, 22 września Nieoficjalna organizacja pokojowa **Wolność i Pokój** wezwała władze PRL do zwolnienia dwóch więźniów skazanych za odmowę służby wojskowej.

Wolność i Pokój sprzeciwia się tresci przysięgi wojskowej, która zawiera sformułowanie o lojalności wobec ZSSR. Jeden z członków grupy, Jacek Czaputowicz, poinformował dziennikarzy zachodnich, że **Wojciech Jankowski** i **Jarosław Matejski** nadal przebywają w więzieniu, za odmowę służby wojskowej. Podał, że Jankowski rozpoczął 16 września głodówkę, domagając się uwolnienia.

Czaputowicz oświadczył, że organizacja Wolność i Pokój zamierza kontynuować akcję na rzecz zmiany przysięgi wojskowej oraz wprowadzenia w Polsce zastępczej służby wojskowej dla osób, które nie mogą służyć w wojsku z uwagi na swe przekonania.

retne projekty, mające na celu restrukturyzację przemysłu, a przede wszystkim zwiększenie jego wydolności eksportowej.

L Pierwsze kroki, które już Fundusz Walutowy wprowadził, to zamrożenie spłat i podniesienie cen żywności, oraz takie przekształcenie polityki gospodarczej, żeby zapewnić jak największy eksport i ustabilizowanie sytuacji płatniczej w peerelu.

Mój argument polega na tym, że nie jest to w żaden sposób przyniesienie pieniędzy dla ludności w Polsce. Argument Jana Nowaka polega na tym, że należy jak najszybciej dać jak najwięcej pieniędzy rządowi peerelu, bo inaczej Polska spadnie jeszcze bardziej gospodarczo, na poziom czwartego świata, piątego świata, czy jakiegokolwiek świata.

Odpowiedź jest taka - jedno z drugim nie ma nic wspólnego. A następny wywód dotyczy tego, czy wypuszczenie więźniów jest wystarczającą gwarancją, że jakiegokolwiek zmiany w peerelu będą trwałe przez następne miesiące czy lata.

K Czy ja mam rozumieć, że pani twierdzi, iż nie ma żadnego związku między tym, iż Polska żeby posłużyć się określeniem ukutym przez Aleksandra Jerzego Wieczorkowskiego - przeszła do rzędu krajów zwijających się - a losom ludności?

L Przez najbliższe kilka lat, jeżeli nie będzie reformy ekonomicznej - a wiadomo, że reformy ekonomicznej nie przeprowadza się wtedy, kiedy jest takie zadłużenie kraju jakiego jest - nie widac żadnych znaków, z żadnej strony, czy ktokolwiek w ogóle dyskutuje o reformie gospodarczej, a już Międzynarodowy Fundusz Walutowy się tym nigdy nie zajmuje.

K Co pani proponuje pozytywne?

L Przede wszystkim przywrócenie znowu na agendę do dyskusowania sprawy Fundacji Rolnej Episkopatu. Uważam, że to był wspaniały wymysłony sposób poprawienia stopy życiowej ludności w Polsce. Druga rzecz dotyczy spraw ustawodawstwa. Między 82 rokiem a 85 w peerelu zinstytucjonalizowano stan wojenny. Jeżeli w tej chwili Zachód ma dawać Polsce kredyty, to winno to być w warunkach, które by wycofały tę instytucjonalizację.

Przede wszystkim mam na myśli ustawę o ministerstwie spraw wewnętrznych, ustawę o pasywnictwie, ustawę o szkolnictwie wyższym - te wszystkie ustawy, które zrównywały Polskę ze Związkiem Radzieckim. I to są te rzeczy, których należy wymagać od rządu peerelu zanim się da te pieniądze.

Ale już to, że da się rządowi pieniądze po to, żeby nakarmić społeczeństwo, jest daniem wilkowi piędzdy po to, żeby nakarmił owce - co nie wskazuje się być nadmierną troską o owce.

KIJA NIE ODŁOŻONO

W sobotę 13 bm, w wypowiedzi dla radia, dwaj dyrektorzy Prokuratury Generalnej oświadczyli, że zwolnienie więźniów politycznych nie musi oznaczać, że postępowanie przeciwko niemu zostało automatycznie umorzony. W niektórych przypadkach decyzje takie zapadną dopiero potem.

17 września ministrowie 12 państw członkowskich Wspólnoty Europejskiej wydali deklarację w sprawie uwolnienia więźniów politycznych w Polsce.

Wyrażają zadowolenie z decyzji władz PRL i nadzieje, że będzie to krok w kierunku pojednania narodowego i że połączą za sobą następne decyzje wspierające dialog i reformy.

DYSKUSJE

Poniedziałek, 22 września Po amnestii Solidarnosc znalazła się w sytuacji, w jakiej nigdy jeszcze nie była. Zrozumiałe więc, że w jej kręgach toczy się teraz bardzo żywa debata.

Tydzien temu, w Gdansk, odbyło się pierwsze konsultacyjne spotkanie z udziałem Wałęsy. Teraz, w czasie weekendu, w Warszawie, miał miejsce solidarnościowy szczyt z udziałem Wałęsy, Bujaka i wielu innych czołowych działaczy niezależnego związku.

W czasie innego spotkania, z okazji 10-lecia KORu, również trwały ożywione dyskusje. To samo w czasie pobytu Wałęsy i innych działaczy w Częstochowie. Poprzednio Wałęsa spotkał się z sekretarzem Episkopatu arcybiskupem Dąbrowskim.

W wypowiedzi Zbigniewa Bujaka, opublikowanej w *Los Angeles Times*, wyłaniają się dwie fundamentalne sprawy. Jedną z nich jest kwestia TKK i struktur podziemnych Solidarności. Na pytanie, czy je zatrzymać, Bujak odpowia-

da, że tak. Przede wszystkim dlatego, że bez tych struktur różne ugrupowania opozycyjne na czele z Solidarnością mogą popaść w stan chaosu, zabraknie bowiem ośrodków koordynujących.

W zakładach czynnych jest wielu działaczy związku, dziesięć razy tyle ciągle opłaca związkowe składki na rzecz komisji zakładowych. Istnieje ogromny przemysł wydawnictw podziemnych. Nawet gdyby TKK podjęła decyzję rozwiązania się, to cały poziom zakładowy pozostanie nietknięty. Powinien zostać.

Sam Bujak nie wyklucza swego powrotu do podziemia. Twierdzi jednak, że teraz byłaby to dla niego bardzo trudna decyzja.

Bujak wiele mówi o pewnym paradoksie amnestii - jak wiadomo, postulat wypuszczenia więźniów politycznych i związkowych był najważniejszym postulatem Solidarności od momentu proklamowania stanu wojennego. Wyznaczył on sfery aktywności związku przez wszystkie te lata, jednocześnie stworzył pow-

zienia za swe przekonania. Powiedział też do rozentuzjanzmowanego tłumu: "Tylko prawo do tworzenia niezależnych organizacji pozwoli Polsce na pokonanie poważnych kryzysów politycznych i gospodarczych."

Amerykański korespondent pisze, że na Jasnej Górze widac było pojawiające się oznaki napięcia wśród działaczy Solidarności. Na przykład Zbigniew Bujak, były przywódca podziemia Solidarności do dziś nie sfotografował się z Lechem Wałęsą, symbolem ruchu. Na mszy na Jasnej Górze nie było ani Bujaka ani Frąsnyka.

Wałęsa starał się to zbagatelizować, powiedział fotoreporterom, żeby przyjęli go do Gdanska na jego urodziny za tydzień i tam go mogą sfotografować z Bujakiem.

W piątek wieczór Wałęsa nie wziął udziału w zebraniu towarzyskim w Warszawie, na które przyszły setki działaczy.

Zdaniem niektórych działaczy jest to nie tyle kwestia osobistych ambicji i rywalizacji, ile różnic taktycznych, które się wyłoniły od czasu ogłoszenia amnestii.

Na przykład, czy należy rozwiązać podziemie, którym nadal kierują ludzie pozostający w konspiracji? Czy kierownictwo Solidarności powinno się wycofać z żądań przywrócenia praw i ustępstw uzyskanych od rządu przed zdelegalizowaniem związku?

Inna dyskutowana kwestia dotyczy zabiegów rządu o stworzenie Rady Konsultacyjnej, która ma być słabszą wer-

KLUCZOWE PYTANIA

Warszawski korespondent *New York Times'a* Michael T Kaufman napisał, że uroczystość na Jasnej Górze, która zgromadziła robotników z całej Polski, była kolejnym potwierdzeniem demokratycznych ideałów ruchu Solidarności.

Były też jednak oznaki walki wewnątrz ruchu, w sytuacji, kiedy przywódcy znowu zastanawiają się nad tym, jaką przyjęc strategię po zwolnieniu przez rząd więźniów politycznych.

W ubiegłym roku, w czasie dorocznej pielgrzymki robotniczej do sanktuarium Czarnej Madonny, większość transparentów domagała się uwolnienia więźniów. Dzisiaj, po amnestii, hasła były inne: **Boże ocal nas przed ateizmem** - głosił jeden, a inny **Matko Boża obron Polskę przed komunizmem**.

Wałęsa ukazał się tłumowi i uniósł ręce w związkowym znaku zwycięstwa, ale nie przemawiał, nie przemawiali też inni przywódcy związku. Najwyraźniej stosując się do ostrzeżeń rządu, by nie korzystać z kosciołów dla celów politycznych, Wałęsa powiedział też reporterom, że nie będzie się wypowiadał na temat strategii politycznej.

Ale duchowni przemawiający na uroczystości broniли ideałów i osiągnięć niezależnego związku. Ks. Jerzy Panasiewicz powiedział: "Amnestia nie była aktem łaski ani aktem wielkoduszności, ale aktem sprawiedliwości wobec ludzi, których uwieziono bezpodstawnie."

Henryk kardynał Gulbinowicz, arcybiskup Wrocławia, oświadczył, że ma nadzieję, iż Polacy nigdy już nie będą wię-

BISKUPI O WOLNOŚCI SŁOWA

W niedzielę, 21 września, we wszystkich kościołach w Polsce odczytano list biskupów polskich o chrześcijańskim kształtowaniu opinii publicznej, wydany z okazji dnia środków masowego przekazu Oto tresc

Człowiek żyje prawdziwym ludzkim życiem dzięki kulturze, a zadaniem kultury jest kształtowanie w człowieku ducha w pełni dojrzałego W orędziu na tegoroczny dzień środków społecznego przekazu Ojciec Święty powiedział, że kultura polega na wspólnym i zbiorowym sposobie myślenia oraz odczuwaniu mniej lub bardziej licznej grupy społecznej w określonym miejscu i czasie Odzwierciedla ona to, co ludzie powszechnie myślą na jakiś temat lub o jakiejś sprawie posiadającej znaczenie

Środki przekazu winny więc służyć rzetelnej informacji oraz być dla całego społeczeństwa, dla autentycznych przywódców i osób o autorytecie moralnym i

naukowym najdostępniejszym środkiem wyrażania opinii

Prawo społeczeństwa do rzetelnej informacji wypływa z głównych zasad etyki katolickiej, opartej o personalistyczną koncepcję człowieka i społeczeństwa Dlatego niesprawiedliwością jest pozbawienie ludzi dobr społecznych, prac oraz zadań, które mogą sami spełnić, zastępowanie ich inicjatyw i odpowiedzialności przez państwo

Kościół widzi w środkach społecznego przekazu także wspaniałe narzędzie głoszenia Ewangelii, która niesie w sobie tchnienie Boga i ukazuje godność człowieka Biskupi polscy stwierdzają w swym liście, że w kraju, gdzie większość stanowią ludzie wierzący, tak zwana laicyzacja socjalistyczna pozostaje oficjalnym programem państwowym Narzuca się materialistyczną wizję człowieka Zapomina się o ostrzeżeniu prymasa Tysiąclecia, że nie wolno zarzucać pewnych wartości, na

których opiera się naród, których mocami żyje

Biskupi piszą dalej, że człowiek i społeczeństwo staje się przedmiotem wielorakiej manipulacji Niejednokrotnie zwracaliśmy uwagę, że w naszym kraju prasa, programy radia i telewizji są na ogół takie, jak gdyby w Polsce nie było ludzi wierzących, jak gdyby nasza historia i kultura nie były chrześcijańskie Wyjątek stanowi msza św. niedzielna w radiu

Programy radiowe i telewizyjne godzą często w podstawy światopoglądu chrześcijańskiego i system wartości etycznych głoszonych przez Kościół Rodzice katolicyści powinni być tego świadomi

Katolickie czasopisma stanowią nadal ledwie 1% ogólnego nakładu prasy w Polsce Kościół nie może nabyć odpowiedniej ilości papieru i dlatego pisma katolickie ukazują się w niewielkiej ilości i objętości, a nieraz ze znacznym opóźnieniem Utrudnia to kształtowanie i wyrażanie moralnie zdrowej opinii publicznej dla dobra człowieka i narodu w sprawach dotyczących całego życia społecznego

Biskupi podkreślają, że opinia w kraju może się kształtować jedynie w warunkach duchowej wolności Krytyczne spojrzenie i niezależny stosunek winien cechować odbiorców programów, a wolny wybór stałby się najlepszym zabezpieczeniem przed manipulacją

Biskupi zalecają stawianie dobra narodu ponad interes poszczególnych grup i partii Kościół głosi orędzie o miłującym Bogu, o człowieku poszukującym sensu życia Wszyscy stajemy się aktywnymi głosicielami tego orędzia kultury, ukształtowanej na mocnym fundamencie ewangelicznym

Z OSTATNIEJ CHWILI

MOCZULSKI

Warszawa, wtorek, 23 września
Zwolniony z więzienia na mocy amnestii przywódca Konfederacji Polski Niepodległej Leszek Moczulski oświadczył na konferencji prasowej, że odrzuca jakąkolwiek współpracę w ramach Rady Konsultacyjnej, którą chce powołać Jaruzelski

Moczulski powiedział też, że zaprosił na poniedziałkową konferencję przedstawicieli oficjalnych polskich środków masowego przekazu, ale że zarówno radio i prasa jak i telewizja z zaproszenia nie skorzystały

Na poniedziałkowej konferencji prasowej przywódca ruchu Wolność i Pokój Jacek Czaputowicz przedstawił znanego historyka Jana Józefa Lipskiego, który ogłosił powołanie komitetu, którego zadaniem będzie zbieranie funduszy na rzecz ruchu pacyfistycznego

Na czele rady Funduszu Wolność i Pokój stoi Jan Józef Lipski W skład Rady wchodzi Marek Adamkiewicz, nauczyciel matematyki ze Szczecina, Jacek Szymanderski, socjolog i historyk, działacz duszpasterstwa byłych internowanych, Tomasz Wacko, historyk z Wrocławia, Konstanty Miodowicz, syn Alfreda, szefa rezimowych związków zawodowych oraz Konstanty Radziwiłł

Podczas konferencji prasowej Jacek Czaputowicz zapowiedział, że ruch pacyfistyczny Wolność i Pokój nadal będzie domagać się od władz PRL, aby osoby odmawiające służby wojskowej ze względu na swoje przekonania, mogły pełnić służbę zastępczą

WIĘŹNIARKA

w więzieniu na Rakowieckiej nadal przebywa 63-letnia Krystyna Iwaszkiewicz, działaczka opozycji skazana na 4,5 roku więzienia za rzekome pośredniczenie w przekazywaniu łapówek

Od 3 miesięcy prowadzi ona głodówkę protestacyjną, gdyż - jak twierdzi - jest niewinna, a proces był sfirowany Jej stan zdrowia w ostatnim czasie bardzo się pogorszył Nie została objęta amnestią, bo uznano ją za więźnia kryminalnego

Krystyna Iwaszkiewicz jest dziennikarką, była jedną z inicjatorek powołania do życia Stowarzyszenia Pomocy Osobom Uwięzionym i Ich Rodzinom PATRONAT Kiedy w lipcu 1981, po usilnych staraniach, Patronat został zarejestrowany na mocy decyzji prezydenta miasta Warszawy, Krystyna Iwaszkiewicz weszła w skład tymczasowego zarządu tego stowarzyszenia, pełniąc funkcję jego sekretarza Na jej domowy adres przy ul. Nowolipie 5 w Warszawie kierowano całą korespondencję związaną z działalnością Stowarzyszenia, które zostało rozwiązane po wprowadzeniu stanu wojennego

WĘGIEL DLA IZRAELA

Wkrótce zostaną zakończone prace renowacyjne budynku dawnej ambasady Izraela w Warszawie i zacznie tam działać izraelskie przedstawicielstwo

Placówka ta ma nosić nazwę Sekcja Spraw Izraelskich, czyli będzie miała najniższą rangę w hierarchii placówek dyplomatycznych

Izrael tymczasem ustala, czy właściwości polskiego węgla kamiennego odpowiadają wymogom izraelskich siłowni W opinii obserwatorów, kontrakt o dostawę polskiego węgla byłby największym od wielu lat kontraktem, jaki Izrael zawarł z państwem obozu sowieckiego Obecnie Izrael importuje około 3,5 miliona ton węgla, ale popyt systematycznie wzrasta i ma wzrosnąć do 9 milionów ton w ciągu najbliższych 12 lat Izrael importuje węgiel z południowej Afryki, lecz niepokoi się niestabilną sytuacją polityczną tam panującą

BAL OPOZYCJI

Wieczorem 20 września, w mieszkaniu Jacka Kuronia w Warszawie odbyło się huczne przyjęcie, na którym spotkało się kilkadziesiąt osób - zwolnionych ostatnio z więzień działaczy Solidarności i opozycji demokratycznej Formalnie miała to być uroczystość dla uczczenia 10 rocznicy założenia KSS KOR

Wśród gości byli m.in. Zbigniew Bujak, Adam Michnik, Anatol Lawin (który opiekował się rodzinami uwięzionych), Tadeusz Konwicki - pisarz cieszący się obecnie w Polsce największym uznaniem, Konrad Bielinski, poeta i pisarz Wiktor Woroszyłski, Andrzej Wajda, Bogdan Borusewicz Tadeusz Jędrzak

PUSTE KRZESŁO

Sztokholm, 20 września Rozpoczął się tu XXI Kongres krajowej organizacji szwedzkich związków zawodowych EL-O W mowie powitalnej przewodniczący Stig Malm powiedział "Jedno krzesło na tej sali jest puste Było ono przeznaczone dla Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego Solidarności i jego przewodniczącego Lecha Wałęsy To, że Lech Wałęsa nie mógł tu przyjechać, znaczy dla nas tylko jedno - nasze poparcie dla Solidarności będzie jeszcze silniejsze niż dotychczas Solidarnosc weszła na stałe do międzynarodowego ruchu związkowego i dla naszych polskich przyjaciół zawsze będzie wolne miejsce między nami"

Wałęsa, nie mogąc przyjechać do Szwecji, przesłał Kongresowi list Oto fragment "Niestety, jak pan wie, nie byłem w stanie przyjąć paskiego uprzejmego zaproszenia, za które w imieniu związkowców polskich jeszcze raz dziękuję Pamiętamy dobrze, że reprezentowana przez pana konfederacja była jedną z

najpierwszych w udzielaniu nam swego poparcia i pomocy, zarówno w dniach naszych sukcesów jak i w dniach ciężkich represji, którym poddawani jesteśmy od 13 grudnia 81 roku"

"Obchodzimy obecnie szóstą rocznicę wielkiego strajku z sierpnia 80, który stał się wybuchem solidarności całego polskiego świata pracy i początkiem istnienia naszego Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego Solidarnosc Mimo, że nie posiadamy obecnie prawa legalnego istnienia, który to stan światowy ruch związkowy tak słusznie piętnuje, osmielam się twierdzić, że jesteśmy silniejsi i bardziej pewni zwycięstwa niż kiedykolwiek Naszą siłą jest wypróbowana przez 6 lat ofiarnosc naszych działaczy i wytrwałość naszych członków Naszą siłą jest coraz bardziej widoczna niezbędność naszego udziału w dziele ratowania Polski z bezprzykładnego kryzysu Naszą siłą jest wierność naszych przyjaciół, związkowców świata"

AKCJA 3000

Na łamach pisma podziemnego Solidarnosc Walcząca, w numerze 17, ukazał się tekst na temat tzw. akcji 3000

28 sierpnia 1986 roku, w komendzie przy ul. Jaworowej we Wrocławiu, żądano od 22 pracowników Technikum Kolejowego ujawnienia rzekomo działającej tam struktury Solidarności

Przy tej okazji przeprowadzono rewizję w około 10 mieszkaniach i w szkole oraz przesłuchano 30 osób Jako dowody przedstawiono listy członków Solidarności sprzed stanu wojennego, prywatne zapiski z inicjałami, symbolami, liczbami itp. Sugerowano, że są to aktualne dane osób, płacących składki i pobierających zasiłki Grozono, namawiano i wreszcie prosiło o podpisanie oświadczeń o ujawnieniu, a o ile chcą działac - proponowano wstąpienie do neozwiązków

Przestrzegamy każdego zbierającego i płacącego składki - nie myślimy o przyszłych rozliczeniach, bo może się zdarzyć, że będzie cię rozliczać SB Skoncz z biurokracją podziemną Płac tylko temu, komu ufasz Nasza działalność ma się opierać o zaufanie a nie o kwitek

Efektom policyjnej akcji w Technikum Kolejowym jest sankcja prokuratorska dla p. Ewy Witek, przewodniczącej Solidarności i zebranie kilkudziesięciu, niestety, oświadczeń od zastraszonych pracowników

I znowu przeczytamy pewnie w gazetach i obejrzymy w dzienniku telewizyjnym o kolejnej grupie, która "zaprzestała wrogiej działalności" - zbierania drobnych składek i pomagania sobie nawzajem Natomiast p. Ewa Witek, pedagog, szanowany przez kolegów i młodzież, oczekuje na rozprawę lub na kolejną amnestię

WYJAZDY

Solidarnosc Walcząca, w 17 tegorocznym numerze, pisze o emigracji

Wyjeżdżają najczęściej ludzie młodzi, energiczni, specjaliści, którzy w innych warunkach ustrojowych mogliby budować dobrobyt sobie i ojczyźnie Te, zwykle trudne, indywidualne wybory, utrzymują się w bolesnym punkcie psychiki narodowej

Nic jednak nie usprawiedliwia politycznych zakazów i szykan paszportowych za karę Takie postępowanie władz tylko mnoży społeczne frustracje i poszerza kręgi pragnących opuścić kraj

Solidarnosc Walcząca przytacza pismo Dariusza Olszewskiego, męża obywatelki amerykańskiej, któremu władze nie chcą udzielić paszportu, gdyż - jak się przypuszcza - naraził się, biorąc udział publiczny w akcji na rzecz uwolnienia Władysława Frasyniuka Olszewski pisze

"Naczelnik Wydziału Paszportowego - Wrocław Wnoszę o wydanie zgody na wyjazd stały z Polski z przyczyn politycznych Decyzja moja jest podyktowana wewnętrznym sprzeciwem wobec stosunków politycznych panujących w kraju, przy jednoczesnym braku możliwości legalnego wpływania w kierunku demokratyzacji Nawet działalność humanitarna na rzecz uwolnienia Władysława Frasyniuka i innych więźniów politycznych zakończyła się dla mnie dwukrotnym aresztowaniem, kolegiami karnymi oraz cofnięciem paszportu na wyjazd czasowy, ponieważ wyjazd moj za granicę byłby "szkodliwy dla interesów PRL"

"Od czasu wprowadzenia stanu wojennego jestem wraz z rodziną systematycznie represjonowany Z dniem 17 grudnia 81 roku zostałem skreślony ze stanu drużyny ratowniczej kopalni Rudna, gdyż w dniach strajku zgłosiłem się do osób kierujących akcją protestacyjną w celu pełnienia dalszej służby ratowniczej w tych nadzwyczajnych okolicznościach Byłem wielokrotnie bezpodstawnie zatrzymywany przez pracowników SB"

CHEMIA NA CODZIEN

Srodki masowego przekazu co kilka dni straszą swoich widzów, słuchaczy czy czytelników sensacyjnymi doniesieniami o wykryciu jakiegoś kolejnego związku chemicznego w powietrzu, w wodzie, w żywności, itp. Nie należy lekceważyć takich doniesień gdyż często zaniepokojenie jest uzasadnione. Ale zdarza się że zarzuty o toksyczności, szkodliwości, lub domniemanej szkodliwości nie są lepiej uzasadnione lub udokumentowane niż wyniki badań dopuszczających dany produkt na rynek. Wystarczy jednak napomknąć, że jakiś produkt MOŻE być niebezpieczny, a wtedy środki masowego przekazu dokonują reszty.

Właściwie po kilkuletnim pobycie w Kana dzie przyzwyczajamy się do takiego, a nie innego sposobu przekazywania nam informacji podobnie jak szybko przyzwyczajamy do reklam telewizyjnej. Jednak na nowo przybyłych doniesienia o niezdrowej żywności czy zatrutej wodzie robią duże wrażenie i wywołują panikę.

Trudno jest udowodnić, że coś jest całkowicie nieszkodliwe, gdyż nawet po wykonaniu tysiąca testów nie ma absolutnej pewności czy w kolejnej

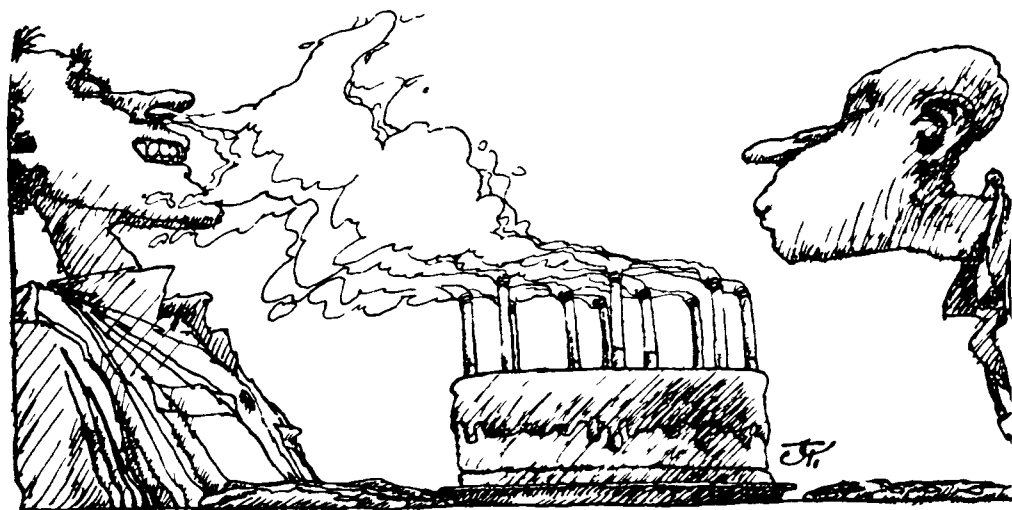
probie lub za kilka następnych lat nie okaże się, że jest inaczej.

Istnieje również problem doboru odpowiedniego modelu do badań, gdyż nie można eksperymentować na ludziach. Próby doświadczalne na zwierzętach są też niemile widziane (a nawet gdy takowe są wykonane nigdy nie ma pewności, że to co jest szkodliwe dla zwierzęcia jest również szkodliwe dla człowieka, a to co jest nieszkodliwe dla zwierzęcia jest też obojętne dla ludzi). Tak więc w większości przypadków pozostaje rozsądna ocena każdego przypadku, otwartość na nowe dowody i gotowość do rewizji poglądów.

Wszystko powyższe jest truizmem naukowym. Co mnie uderza na tym kontynencie to brak jakiegos sensownego i całościowego spojrzenia na różne problemy w wielu dziedzinach życia.

W swoim popularno-naukowym artykule chciałbym uczulić Czytelników Echa Tygodnia na pewne przesadne, tendencyjne, goniące za sensacją podejście tutejszych *mass media* do problemu szkodliwości niektórych związków chemicznych.

Dzisiaj ołów

Ołów

Metal i jego zastosowanie

Ołów jest miękkim, kowalnym, trwałym, ciężkim, niebieskoszarym metalem. Powietrze utlenia szybko odsłonięte powierzchnie co podwyższa odporność na korozję. Jest używany przez ludzi od ok. 2500 r p n e. Egipcjanie używali go do pokrywania wyrobów garncarskich, Rzymianie wykonywali rury do przesyłania wody, a starożytni Grecy pierwsi pokrywali ołowiem dachy.

W Kanadzie produkuje się ok. 170 tysięcy ton ołowiu rocznie, z czego prawie 40% zużywa przemysł kanadyjski. Około 43% z ilości przerabianej w Kanadzie przeznaczona jest na produkcję akumulatorów. Ołów również używany jest do produkcji rur, folii, amunicji, kabli i różnego rodzaju stopów. Prawie jedna czwarta produkcji ołowiu zużywana jest przez przemysł chemiczny, przy czym głównym produktem jest wspomniany czterotylek ołowiu używany jako czynnik przeciwstykowy w benzynie. Kiedyś używano powszechnie farb zawierających tlenek ołowiu do malowania zewnętrznych ścian, ale obecnie dwutlenek tytanu wyparł zupełnie pochodne ołowiu.

Czterotylek ołowiu jest dodawany do benzyny w celu podwyższenia liczby oktanowej paliwa (tzw. "leaded gasoline"). Dlatego też ołów jest zawsze obecnym składnikiem zanieczyszczonego powietrza, szczególnie w aglomeracjach miejskich, i stąd wszechstronne zainteresowanie jego wpływem na zdrowie.

Zródła zanieczyszczenia

Głównym źródłem wprowadzania ołowiu w atmosferę jest spalana benzy-

na w pojazdach samochodowych. Ze wszystkich lotnych związków ołowiu jakie znajdują się w kanadyjskiej atmosferze aż 70% pochodzi z rur wydechowych. Mimo, że Światowa Organizacja Zdrowia ustaliła dopuszczalne stężenia ołowiu w atmosferze, wskaźniki te są zwykle znacznie przekraczane w szczytowych godzinach ruchu.

Ołów wydostaje się również do powietrza atmosferycznego w procesie wytopienia rud miedzi i niklu (gdzie zwykle towarzyszy tym metalem) oraz oczywiście w procesie wytopienia i oczyszczania samego ołowiu. Na pocieszenie można tylko dodać, że te źródła zanieczyszczenia powietrza są dobrze znane i obserwowane a stężenie ołowiu spada ekspotencjalnie w miarę oddalania się od tych obiektów (tzn. stężenie jest wysokie tylko w bezpośrednim sąsiedztwie hut).

Ołów może również zanieczyszczać wodę, przy czym im woda jest twardsza (tzn. im więcej jest rozpuszczonych w niej soli wapniowych i magnezowych) tym wyższa jest rozpuszczalność ołowiu. Ale stężenie ołowiu w wodzie w ostatnich latach szybko spada w miarę stosowania rur plastikowych w zamian ciężkich rur ołowianych.

Są znane również inne źródła ołowiu. Na przykład spalanie węgla powoduje, że z dymem unosi się w powietrze w skali globalnej 3,5 tys. ton ołowiu. Papier pakowy oraz wysokiej jakości papier stosowany m.in. do drukowania czasopism zawierają ołów. Fabryki produkujące niektóre farby, kineskopy telewizyjne i akumulatory samochodowe są miejscem sta-

łego kontaktu pracowników z tym metalem. Ale te źródła zanieczyszczenia są opanowane i np. w Toronto w czasie ostatnich lat bardzo znacznie spadła emisja ołowiu ze względu na stosowanie benzyny bezołowiowej oraz lepszą kontrolę i sprawniejsze oczyszczanie gazów w dwóch hutach.

Ołów występuje w małych ilościach w glebie oraz w roślinach. Naturalny poziom ołowiu w roślinach wynosi ok. 5 ppm (czyli 5 mg na 1 kg) lecz zawartość ta jest zmienna i zależy od pory roku, czyli etapu wegetacji rośliny. Oczywiście są jednak podwyższone stężenia ołowiu w roślinności obok autostrad i na terenach gęsto zaludnionych. Wykazano, że rośliny pobierają ołów z gleby oraz z powietrza (związki ołowiu osiadają i akumulują się na liściach oraz są przez te liście absorbowane). Ryby wchłaniają ołów przez skórę oraz przez przewód pokarmowy i stężenie to może wzrastać aż do śmiertelnej dla ryby dawki. Zwierzętom domowym oraz ludziom to nie grozi, gdyż przez skórę ołów nie przenika.

W roku 1982 Włosi przeprowadzili ciekawą badanią obejmującą tysiące mieszkańców Turynu i stwierdzili, że co najmniej 23% zawartości ołowiu we krwi pochodzi z benzyny. Dowód ten przyspieszył znacznie wysiłki w celu wyeliminowania benzyny zawierającej związki ołowiu w wielu krajach (ostatni rozdział) ponieważ poprzednio nie było tak przekonujących wyników badań przeprowadzonych na ludziach.

Wpływ ołowiu na zdrowie

Dorosły Kanadyjczyk średnio absorbuje dziennie od 31 do 38 mikrogramów ołowiu. Źródła pochodzenia tej dawki są następujące: powietrze (30 - 45%), woda (8 - 20%) oraz żywność (40 - 50%). Ta średnia dawka jest od 2 do 3 razy niższa od dawki wywołującej chroniczne zatrucie ołowiem. Jednakże, gdy ktoś jest dodatkowo narażony na kontakt z ołowiem (np. w pracy) lub gdy ktoś pije wodę oraz spożywa ciągle żywność szczególnie skażoną, ten współczynnik bezpieczeństwa może szybko zmaleć. Palacz np. wprowadza dodatkowo ok. 1 mikrograma ołowiu z każdego papierosa.

Przy niskim poziomie ekspozycji ołów nie jest akumulowany w organizmie, gdyż dziennie dawki spożycia są równoważone przez codzienne ilości wydalane przez mocz, pot, wydychanie, włosy i paznokcie. Jednakże przy wyższych dawkach ołów może kumulować się. U osób dorosłych ołów odkłada się w kościach. W starszym wieku, gdy kości stopniowo mięknieją, wysokie stężenia ołowiu cyrkulują w organizmie atakując miękkie tkanki. W wyniku tego wątroba może nie być w stanie przeprowadzić prawidłowego metabolizmu niektórych leków, nerki mogą ulec nieodwracalnemu uszkodzeniu, serce może ucierpieć w postaci choroby mięśni sercowych lub pośrednio w wyniku podwyższonego ciśnienia krwi, płuca mogą utracić zdolność oczyszczania się od kurzu i czynników infekcyjnych.

Są dowody, że szerokie stosowanie ołowiu przez Rzymian powodowało choroby i prowadziło do pomieszczenia zmysłów. Analizy szkieletów Rzymian wskazują na znacznie wyższy u nich poziom ołowiu w porównaniu ze współczesnymi mieszkańcami Ameryki Północnej. Wyjątkowo wysoki poziom ołowiu (2000 ppm) w porównaniu z 30 ppm obecnie) może wynikać ze stosowania octanu ołowiu jako czynnika słodzącego.

Głównym objawem obserwowanym u małych dzieci narażonych na podwyższone dawki ołowiu jest opóźnienie rozwoju mózgu. W ostrych przypadkach zatrucie ołowiem małych dzieci może spowodować uposledzenie umysłowe. W przypadku umiarkowanego podwyższonej dawki obserwowano u dzieci wzmożenie aktywności oraz obniżenie możli-

wości poznawczych, percepcyjnych i wyślawiania się. Ponieważ ołów atakuje łożysko - może niekorzystnie wpływać na płód.

Z reguły dzieci są bardziej podatne niż dorośli na zatrucie ołowiem, a to z kilku powodów: 1) wyższy procent ołowiu obecnego w ciele dziecka znajduje się w mięśniach układu pionowego, 2) szybciej rosnące tkanki dziecięce są bardziej podatne niż wolno rosnące tkanki dorosłych, 3) dzieci wprowadzają do swojego organizmu więcej ołowiu w przeliczeniu na kilogram ciała niż dorośli.

Ponieważ ołów atakuje tak wiele różnych części ciała, symptomy zatrucia mogą być bardzo różne. Pierwsze objawy mogą polegać na bólach żołądka, osłabieniu, drażliwości i szybkim męczeniu się. W następnych etapach choroby skarżą się na bóle głowy, utratę apetytu, bladłość, sennosć, wymioty, odrętwienie, utratę zręczności, konwulsje. Mimo tego, że ołów nie jest zwykle jedyną ani najważniejszą przyczyną tych symptomów i zaburzeń, ekspozycja na ten metal jest poważna i w pewnych przypadkach narazenie zdrowia jest wystarczająco duże, aby stanowić ryzyko nie do przyjęcia. Najbardziej zagrożone są dzieci w większych miastach, kobiety w ciąży, mieszkańcy ruchliwych ulic oraz ludzie w bezpośrednim sąsiedztwie hut pozabawionych właściwych urządzeń oczyszczania powietrza.

Przepisy regulujące zawartość ołowiu

Dyskusja o zanieczyszczeniu powietrza ołowiem rozgorzała na początku lat osiemdziesiątych w Wielkiej Brytanii. Ruch ochrony środowiska naturalnego otrzymał duże wsparcie w wynikach badań przeprowadzonych we Włoszech, które potwierdziły obecność ołowiu pochodzącego z benzyny u mieszkańców Turynu. W wyniku tego Wielka Brytania jako pierwszy kraj, wprowadziła stopniowe eliminowanie ołowiu z paliw i w latach 1988 - 1990 ma to doprowadzić do całkowitego wyeliminowania użycia czterotyleku ołowiu. Po ogłoszeniu tej ustawy RFN zdecydowało zakazać używania czterotyleku ołowiu nawet wcześniej, od stycznia 1986 r.

Amerykańskie ministerstwo ochrony środowiska chciało najpierw również stopniowo wyeliminować ten czynnik przeciwstykowy, ale ostatecznie postanowiono jedynie ograniczyć zawartość ołowiu do 1,1 grama na galon benzyny. W Kanadzie rząd federalny podjął pewne kroki mające na celu zabezpieczenie mieszkańców przed zatruciem ołowiem. Obniżono maksymalną zawartość ołowiu w farbach używanych w szkołach oraz domach mieszkalnych oraz w wodzie pitnej (do 50 mikrogramów w 1 litrze). Odpowiednie przepisy regulują zawartość ołowiu w poszczególnych rodzajach produktów żywnościowych oraz lekach. Zawartość ołowiu w benzynie w 1982 roku wynosiła 0,77 g na litr, ale po 1 stycznia 1987 roku będzie już tylko 0,29 g/l.

Niezależnie od powyższych zarządzeń nie udaje się bardziej efektywnie obniżyć stężenia ołowiu w powietrzu, gdyż aż jedna czwarta kierowców tankuje benzynę z ołowiem do samochodów wyposażonych w silniki do spalania benzyny bezołowiowej. Rozpoczęto właśnie kampanię "douchania" kierowców o szkodach wyrządzanych nie tylko środowisku naturalnemu, ale również silnikom obliczonym na inne parametry paliwa. No co, ale 3 centy na literze "zaoszczędza" kierowcy ponad dolara przy każdym napełnieniu baku.

Sądzę, że zrównanie cen obu typów benzyny dałoby szybsze i skuteczniejsze rezultaty niż szkolenie, które i tak zapewne nie trafi do rozsądku tych, którzy są aż tak chciwi na każdego centa.

Stanisław SKONIECZNY

Ks. Kard. Józef GLEMP w Kanadzie Październik 7 - 17, 1986

PLAN WIZYTY

FEDERACJA POLEK W KANADZIE

Ogniwo Nr 9 Montreal

Federacja Polek w Kanadzie Ogniwo Montreal podaje dalsze nazwiska ofiarodawców na wydanie książki A Borellego o orędziu Matki Boskiej w Fatimie w tłumaczeniu polskim Federacja zawisała ma ze książki zostanie wydana w niedługim czasie

Obecnie liczba ofiarodawców ze wszystkich trzech list wynosi 170 osób a zebrana suma przekroczyła \$4 000 00

Montreal 3 września 1986 r

Table listing donors and amounts for the 'FEDERACJA POLEK W KANADZIE' fund. Includes names like Stanisław Montreal, J. tenis 'adw ka Australia, Kostro / sk USA, etc.

Table listing dates and events for the 'KOMUNIKAT PRASOWY TYDZIEŃ SKARBU NARODOWEGO W TORONTO'. Includes dates like Wtorek 7 10, Piątek 10 10, Sobota 11 10, etc.

OŚWIADCZENIE

W związku ze zwolnieniem w ostatnim tygodniu w Polsce z więzienia i aresztów działaczy opozycyjnych w tym członków Solidarności Organizacje zrzeszone w Canadian Conference of Solidarity Support Organizations oświadczają co następuje

1 Naciski i żądania zwolnienia więźniów suwiera w Polsce wywierane przez polityków kanadyjskich i Rządu Kanady mają poprzez nasze Organizacje przyniosły efekt Rząd PRL ugiął się po raz kolejny na skutek presji międzynarodowej opinii publicznej

2 Jeżeli krok ten nie będzie spektakularną akcją mającą na celu zmilenie społeczeństw i państw zachodnich może się przyczynić do innego sposobu rozwiązywania napięć społecznych i politycznych w Polsce

3 Uważamy ze uwiarygodnieniem intencji

władz PRL uwinno stac się pozwolenie na legalną działalność niezależnego związku zawodowego oraz innych stowarzyszeń społecznych

4 Jednocześnie zaniepokojeni jesteśmy nie zwolnieniem z więzienia wielu członków Solidarności których w okresie stanu wojennego oskarżono i osądzono na kary wieloletniego więzienia (np górników z Lubina) za tzw działalność terrorystyczną 'sabotaz' czy zdradę tajemnicy państwowej' Należy kontynuować akcję aby wszyscy więźniowie polityczni mogli powrócić na wolność

5 Wierni ideałom 'Solidarności' będziemy nadal wspierać moralnie politycznie i materialnie ludzi i grupy w Polsce których celem jest Polska wolna niepodległa i demokratyczna

for Canadian Conference of Solidarity Support Organizations

LESZEK PRUSINSKI Coordinator

KOMUNIKAT PRASOWY

TYDZIEŃ SKARBU NARODOWEGO W TORONTO

Dorocznym zwyczajem Komitet Skarbu Narodowego w Toronto organizuje w dniach od 28 września do 5 października br TYDZIEŃ SKARBU NARODOWEGO

W okresie tym Komitet SN prowadzi intensywną polonijną zbiórkę pieniężną na potrzeby Rządu Rzeczypospolitej Polskiej na Uchodźstwie

Prezydent R P wraz z Rządem przez siebie powołanym, prowadzi bez przerwy walkę o wyzolenie Polski spod przemocy imperializmu sowieckiego i przeciwno zagrożeniu odradzającego się imperializmu niemieckiego Walka ta musi być ciągła, wytrwała, czujna - dlatego wymaga środków pieniężnych

Pamiętajmy, że każdy Polak jest żołnierzem w walce pokojowej o wolność i suwerenność Polski, dlatego popiera Skarb Narodowy

Popierając Skarb Narodowy spełniamy swój podstawowy obowiązek obywatelski Apelujemy gorąco do Polonii o szczodre datki na rzecz Skarbu Narodowego Zbiórka na Skarb Narodowy trwa cały rok, a szczególnie w październiku, który jest miesiącem Skarbu Narodowego Niech nikogo nie zabraknie na liście ofiarodawców

W niedzielę dnia 5 października br o godz 17 00 w domu Organizacji Weteranów A P 2-go Korpusu przy 2032, Dundas St West - odbędzie się 'Spotkanie Towarzystwo Skarbu Narodowego' na które zapraszamy całą Polonię

KOMITET SKARBU NARODOWEGO W TORONTO

Msza Sw. za Ojczyznę

Dnia 28 września 1986 r w niedzielę o godz 5-ej po poł będzie odprawiona uroczysta, koncelebrowana Msza sw za Ojczyznę połączona ze specjalną intencją - za dusze żołnierzy poległych na polu walki - zakatowanych w niemieckich i sowieckich obozach, rozstrzelanych przez oprawców NKWD i za zmarłych z głodu na bezkresach imperium bolszewickiego

Jak zwykle Msza Sw będzie odprawiona w kościele sw Teresy przy Lakeshore Blvd West, rog 10th St

Parking w fabryce 'Goodyear' Serdecznie zapraszamy do licznego udziału

Duchowienstwo Rz Kat Komitet Organiz Okr Toronto oraz Związek Ziemi Wschodnich

S.T.P. Stella PACIORKOWSKA czynny członek Polish Canadian Action Group z m a r i a 4 0 9 8 6

Pozostawiła męża i córeczkę Pogrzeb odbył się 6 0 9 8 6 Cześć Jej Pamięci PCAG

CANADIAN POLISH MILLENNIUM FUND - FUNDUSZ WIECZYSTY MILENIUM

288 RONCEVALLES AVENUE - TORONTO, ONTARIO M6R 2R4 - CANADA TEL (416) 464-1088

Komunikat Funduszu Milenium

Dyrektorzy Funduszu Wieczystego Milenium Polski Chcieli a skiej podają do wiadomości ze w dniu 6 maja 1986 nastąpił podział odsetek Funduszu za rok budżetowy 1985/1986

Table with 2 columns: Category and Amount. Includes 'Urgar zaręce Polonij-e' \$ 65 000 00, 'Skolny' 26 500 00, etc.

Podajemy jednocześnie do wiadomości że dotychczasowe źródła dochodowe BIFGO tu nie funkcjonuje wobec czego wzrost kapitału z dniem 1 kwietnia 1986 r nie będzie się zwiększył

Dyrektorzy jednak wyrażają nadzieję że może uda się znaleźć inne finansowe wsparcie które by wzbogaciło Fundusz w przyszłości

Dyrektorzy i jeszcze raz przypominają zainteresowanym że podpisanie następnego roku mogą być składane już z początkiem roku akademickiego 1986 i trwać będzie najpóźniej do dnia 15 - 4 - 1987r

Należy jednak wziąć pod uwagę i ściśle przestrzegać następujących wytycznych

1 Podanie o stypendia indywidualne muszą być na specjalnych formach które są w Biurze Milenium 288 Roncesvalles Avenue Toronto Ont M6R 2R4 i mogą być wysłane na żądanie zainteresowanego

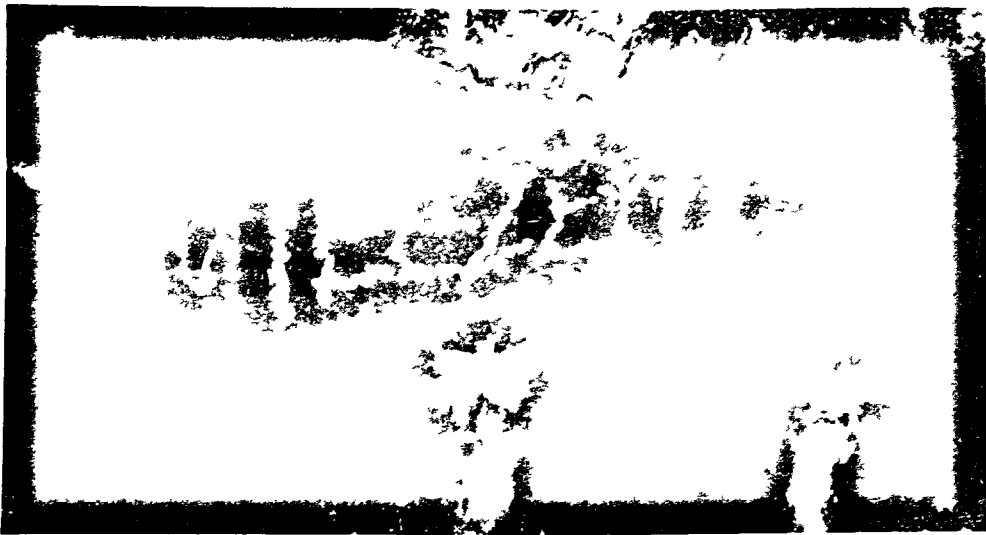
2 Książki z tych podań winno być zaopiniowane przez Kongres Polonii Kanadyjskiej na danym terenie O ile Kongres na danym terenie nie istnieje opinia Ks proboszcza jest konieczna

3 Organizacje muszą mieć potwierdzenie swojej centralnej organizacji i lokalnego Kongresu Polonii Kanadyjskiej lub Zarządu Głównego KPK Odnosi się to również do Szkół i Organizacji Młodzieżowych

4 Wydziałstwa - Wystawy i inne powinny mieć potwierdzenie Organizacji działających na danym terenie lub KPK Należy stosować się do powyższych przedłużyć pozytywne rozpatrzenie podania

T Barankiewicz Przewodniczący Funduszu Milenium S Sadowski Sekretarz

CZYJE TO?

Z mieszany mi uczuciami wyszłam z teatru po przedstawieniu sztuki R Brandstaettera "Milczenie", wystawionej w Toronto przez Teatr Nowy POSK'u z Londynu. Reżyseria bez zarzutu, aktorzy grali dobrze, scenografia i rekwizyty, jak na nasze polonijne możliwości w zupełności oddające atmosferę tamtych lat w Polsce (około 1950-1955).

Sztuka dobrze skonstruowana, mocna, język poprawny, przejrzysty i prosty, tak jak tego wymagała akcja odbywająca się w gronie ludzi wykształconych. Więc skąd jakieś uczucie nie pełnego zadowolenia, czy zawodu? Może przyczyna leży w postaciach lub w samym węzle akcji (tzw. intrydze)?

A więc postacie i akcja

Jerzy - literat, alkoholik, człowiek załamany z powodu rozczarowania reżymem i teorią komunistyczną. Przesłał zajmować się pracą twórczą.

Irena - żona Jerzego, rozgoryczona, zawiadziona upadkiem charakteru męża. Osoba wierząca, żyjąca w konfliktach sumienia z powodu braku ślubu kościelnego.

Wanda - córka Jerzego z poprzedniego małżeństwa, otumaniona przez propagandę komunistyczną. Bojowa członkini ZMP.

Niedzicki - dawny, przedwojenny przyjaciel Jerzego, w czasie wojny walczył w AK, obecnie ścigany przez milicję i UB. Niedzicki ukrywa się i prosi Jerzego o schronienie na parę dni zanim otrzyma paszport.

Prokurator Witowicz - komunistka. Jest rozczarowany metodami realizacji programu komunistycznego przez reżym, ale w dalszym ciągu wierzy w ideę komunizmu. Prokurator Witowicz kocha Irenę i odnosi się do Jerzego z politowaniem.

Kiedy przesładowany Niedzicki prosi Jerzego, swego dawnego przyjaciela, o schronienie - Jerzy choć z niechęcią godzi się na to. Ich rozmowę podsłuchiwała Wanda, córka Jerzego i donosi o tym do UB, kłamiąc, że wysłał ją ojciec. Niedzicki zostaje aresztowany. Dla Ireny, która już przedtem nosiła się z zamiarem opuszczenia męża, donos na Niedzickiego jest ostatnią kroplą przelewającą kielich goryczy. Irena odchodzi od męża. Jednak po zastanowieniu wraca do domu, aby nie zostawiać go bez oparcia w trudnej sytuacji. Prokurator Witowicz nie wygrywa przeciw Jerzemu, że żona go podejrzewa, nie wykorzystuje tych podejrzeń aby zdobyć Irenę. Prokurator wie, że Jerzy donosu nie zrobił i mówi o tym Irenie. W czasie ich rozmowy, Jerzy w kuchni odbiera sobie życie.

Teraz nasze intuicyjne zastrzeżenia zaczynają się precyzować. dotychczasowe recenzje mówią przeważnie, że "Milczenie" jest to sztuka o "strachu i rezygnacji", o deprawacji ludzi przez reżym, o "gnojeniu" ludzkich charakterów itd. A więc dlaczego wśród charakterów i typów życiowych, społecznych i ideologicznych występujących w sztuce,

autor nie ukazuje zwyczajnych Polaków i dlaczego ich ucisk pod względem narodowym i patriotycznym lub ich konflikty nie są przedstawione? Jest tu przesładowany uczciwy człowiek, przedtem należący do AK, ale nie jest on **podmiotem** działania, lecz **obiektem** takiego czy innego traktowania przez głównych bohaterów. Jest żona męża-alkoholika, ale jej przeżycia to jej dramat osobisty z powodu nałogu męża. A reszta postaci? Przecież to wszystko komunistki o różnych odcieniach zaangażowania i oddania, względnie rozczarowania i pomiechania. Wanda, dziewczyna napompowana propagandą "socjalistyczną" i posuwająca się do donosu na człowieka fałszywie oskarżonego i szukającego schronienia w domu jej ojca, jest tu odosobniona w swej gorliwości. A pozostali są mniej lub więcej, a przeważnie więcej, rozczarowani.

Jak teraz widac grono postaci Brandstaettera nie reprezentuje bynajmniej narodu polskiego, lecz jego grupę stanowiącą zaledwie kilka procent. Właściwie część tej małej grupy, mianowicie tzw. inteligencję, która dała się nabrac na komunizm. Nie ma działającej postaci która **nie byłaby** wtedy lub przedtem zwolennikiem komunizmu i byłaby przedmiotem ucisku, nacisków, utrudnień, byłaby spychana do roli słuchacza tzw. "szkołen ideologicznych", wykonawcy zleceń kierownictwa, a skądinąd musiałaby odczuwać, że jest niczym, że nie może nic osiągnąć, wreszcie popychana do ustępstw albo do przywłaszczania, albo do pijanstwa, w gorszych wypadkach byłaby przesładowana lub dzielilaby wpadki finansowe i ich konsekwencje z partyjnym szefem. I to wyliczenie jest tylko drobnym fragmentem sytuacji zwykłego Polaka. Sytuacja ta była gorsza dla **niekomunistycznej inteligencji**, programowo uciskanej, niedopuszczanej, przesładowanej i zmuszanej do milczenia.

Tego ogromnego zakresu osób i problemów nie ma ani śladu. Zamiast tego mamy przed sobą jako postacie działające - komunistów, jako fabułę - ich przeżycia i wewnętrzne konflikty. Scisłej komunistów wykształconych, wysokiej rangi społecznej, kiedyś przekonanych (nie oportunistów), teraz rozczarowanych. Więc nareszcie mamy odpowiedź "Milczenie" to dramat rozczarowanej inteligencji komunistycznej.

I właściwie nie ma w tym nic dziwnego, po prostu, jak często się zdarza, autor przedstawia to co sam zna dobrze, dodając znaczną dozę elementu autobiograficznego. Brandstaetter znalazł się na początku wojny na Litwie. Stąd przeniósł się do Sowietów, z kolei zapewne z wojskiem polskim, choć nie jako wojskowy - do Iranu i wreszcie do Jerozolimy, gdzie spędził resztę wojny. Urodzony w 1906 roku miał wtedy bez mała 40 lat, wiek w którym wypadaloby już mieć dojrzałe poglądy i zdolność krytycznego spojrzenia. Nie mógł nie znac gehenny Polaków w "niehumanitarnej" ziemi. Mimo to w 1945 roku jest attache kulturalnym w Polsce. Bieruta w Rzymie, a w r. 1948

wraca do Polski. Tutaj dopiero prawdopodobnie otworzyły mu się oczy i dziecinne marzenia "socjalistyczne" (lub komunistyczne) zaczęły znikac. Jest w tym duże podobieństwo do historii Miłosza, z tą różnicą, że Miłoszowi spadły łuski z oczu na placówce dyplomatycznej i do Polski już nie wrocił. Brandstaetter nie stał się służką reżymu, pisze na wysokim poziomie literackim i moralnym.

Dramat "Milczenie" ogłoszony w 1957 r. czyli po głównej odwilży, choć nie nazywa rzeczy naprawdę po imieniu (bo i nie mógł) został szybko zdjęty ze sceny. Jednocześnie Brandstaetter zbliża się do chrześcijaństwa (i w rezultacie przechodzi na chrześcijaństwo) w r. 1960 wydaje "Pieśń o moim Chrystusie", a następnie inne dzieła o tematyce chrześcijańskiej.

Na tym tle zrozumiałą jest wybor warstwy społecznej reprezentowanej w

"Milczeniu". Autor pisze o rozgoryczonej inteligencji komunistycznej, którą znał i do której sam należał. Brandstaetter potraktował temat tak jak uważał, że może sobie na to pozwolić. Losow i przeżyc, udręki i ewentualnych konfliktów reszty społeczeństwa prawdopodobnie nie znał w owym czasie, gdyż się z nimi nie stykał. To też tak wypadło, że jedynym szlachetnie postępującym człowiekiem w "Milczeniu" jest właśnie komunistka - Prokurator. Ale można też pomyśleć, że zupełnie milczenie, przynajmniej na pewne tematy jest lepsze niż idealizacja, nawet wymuszona.

Jako dzieło literackie sztuka ma niewątpliwie wysoki poziom, bylebyśmy nie zaliczali jej do dramatów patriotycznych i narodowych odmalowujących męczeństwo i poniewierkę narodu polskiego.

IWONA ZAWADOWSKA

DOROTA ZIĘCIEWSKA w roli Ireny i Daniel Wozniak jako prokurator Witowicz w sztuce "Milczenie" Romana Brandstaettera w reżyserii Tadeusza LISA

MINIOPOWIADANIE

ON

Siedział w centralnej sterowni, otoczonej wieńcem kolczastych drutów. Wokoło rozciągał się pałac, na wprost zrujnowana budowla, złożona z korytarzy, przeplatających się bez ładu i składu. Ściany powyklejane starymi gazetami poplamiała woda sącząca się z zardzewiałych rur.

Jego nikt nigdy nie widział. Krążyły pogłoski, że jest krzywy, garbaty, że ma złamany kręgosłup, podparty żelaznym rusztowaniem. Teraz oczekiwano przybycia jego oblubienicy, ponoc również Kosławej jak on, za to wielkiej, jak Kamienka Kariatyda.

Nakazano nam więc zrobić porządek. Całymi dniami skrobiliśmy ściany, odkrywając coraz ciekawsze warstwy zadrukowanego papieru. Jeśli jednak ktoś poprobuje przeczytać choćby parę zdań, zaraz pojawia się mała włochata łapka i aplikuje bolesne uderzenie prądem. Wygląda na coś żywego, czepie chyba elektryczność z powietrza. On ma więcej takich pomocników do zadan specjalnych, ich metody mogłyby się przysnić w najbardziej koszmarnych snach. A jednak w miejscach, gdzie użyto do tapetowania ścian pewnego popularnego niedgys tygodnika pracuje para ślepców. On zawsze wie, co robi.

I tak skrobimy, jak szczury, całymi dniami, wiedząc, że po tej pracy przyjdzie następna i jeszcze następna, równie bezsensowna, jak poprzednie. W nocy zamyka się nas w klatkach, zawsze z inną partnerką, tworzenie podniet to też metoda, niewolnicy powinni mnożyć się jak krowiki.

Nasza etyka nie pozwala na żadne indywidualne związki. Nie dajemy sobą manipulować. Wszyscy razem stwarzamy powoli wspólną myśl i wspólną wolę. To jedyna nasza siła i szansa. Wiemy o tym, choć nie wolno nam mówić.

Za każde wypowiedziane słowo stoi się godzinę na palącym słońcu, z rękoma uwzniesionymi do góry.

Słowa
Was łączy coś więcej - tajemna, podziemna rzeka, w której on nie może zanurzyć swoich brudnych rąk.

Więc wierzymy, że nadejdzie dzień, gdy

Przecież on, mimo całej swej siły, jest chyba także tylko z pierza lub z mięsa.

Maria RADWAN

RYSZARD
BUGAJSKI

(Dokonczenie)

Festiwal w Kolorado Festiwal w Toronto

(Część I)

Chwilami wydaje się, że festiwal filmowy na świecie jest już tyle, że nie starczy samych filmów. Organizatorzy łatają dziury, jak tylko mogą. W Telluride reklamowano na przykład *The Decline Of The American Empire* jako "przeboj Festiwalu w Cannes" a wiadomo skądinąd, że *The Decline* kilka tygodni wcześniej pokazywany był także na Festiwalu w Montrealu.

Oczywiście zatem, że pokazywano go także na Festiwalu w Toronto. Przed nim jeszcze długa i męcząca droga festiwalowa w Nowym Jorku, San Francisco, Moskwie (choćby ze względu na interesujący Sowietów tytuł), Chicago, itd. Organizatorzy festiwalu boją się popełnić jakiś błąd i pominać dzieło, które gdzieś indziej, nie daj Bog, odniesie oszałamiający sukces i wtedy oni okazą się dyletantami, więc na wszelki wypadek zapraszają wszystko, co się da. Na ostatnim Festiwalu w Toronto pokazano łącznie około 350 (trzystu pięćdziesięciu) filmów w ciągu dziesięciu dni. Zeby zobaczyć wszy-

stko, trzeba by spędzić dziennie około 50 godzin w kinie. Dla licznie przybyłych z całego świata dziennikarzy była to okropna harówka. Ale i tak każdy kierował się wyłącznie przypadkiem lub sugestią innych. Metody nie można było znaleźć żadnej. Pewien znany niezależny dystrybutor z Nowego Jorku wyjechał oburzony po kilku dniach. W totalnym chaosie nikt nie zwrócił uwagi na film, który przedstawiał na Festiwalu (*W Telluride*, gdzie rzecz jasna również go prezentował, zyskał wiele pochlebnych opinii)

A więc recenzując filmy pokazane w Kolorado, jednocześnie recenzuję filmy z Toronto (a także z festiwalu, które się jeszcze nie odbyły a na których będą pokazane) *The Decline Of The American Empire* warto wspomnieć choćby dlatego, że jest to film produkcji kanadyjskiej. Wśród fachowców, a także publiczności, kino kanadyjskie nie ma dobrej marki. Wiadomo - prowincja, chociaż kilku reżyserów kanadyjskich, żeby nie wymieniac dziesiątek aktorów, zrobiło poważne kariery w Stanach Zjednoczonych. Problem zatem nie w ludziach, lecz w systemie. Coż, Kanada ze swoimi 25 milionami potencjalnej publiczności nie jest żadną konkurencją wobec Stanów z dziesięciokrotnie większą ludnością. Ale w wielu małych krajach powstawały przecież interesujące kinematografie - widać Polska, Czechosłowacja, Węgry. Może i Kanada wreszcie dostanie swoje małe "pięć minut"?

Przypuszczam, że film ten w Polsce wywołałby furję a co nas, na miłość boską, obchodzi duszne problemy przewartościowanych, egoistycznych, pławiących się w luksusie kanadyjskich yuppiśców? To prawda, że scenaria dla Polaków z Polski jest mocno egzotyczna komfortowo wyposażone sale do ćwiczeń gimnastycz-

nych, baseny, sauny, wspaniałe apartamenty, w których nie brakuje niczego, drogie samochody, piękna, przestronna willa podmiejska. Wśród tego wszystkiego snują się zgrabne, wypielegnowane, świetnie ubrane i znakomicie wykształcone kobiety oraz ich równie nieskazitelni partnerzy erotyczni i mówią, mówią, mówią, mówią o seksie. Tak, wydaje się, że tych uniwersyteckich wykładów i dziennikarki nie interesuje nic poza tym. Ale przypuszczam, że autorzy filmu użyli seksu tylko jako nosnika innych, głębszych treści. Czasami nawet wydaje się, że parable są zbyt dalekosiężne. Temat jest stary jak świat - kto dominuje w stosunkach męsko-damskich - mężczyzna czy kobieta? Inteligentni profesoria przygotowując kulebiak na kolację, snują rozważania, czy upadek Imperium Rzymskiego miał związek z rosnącą dominacją kobiet i czy we współczesnej Ameryce także występuje podobne zjawisko. Przy okazji opisują obyczajowe swych partnerek w łóżku przed, w czasie i po, a ich partnerki tymczasem "pompując żelazo" w sali gimnastycznej podśmiewają się z męskich kompleksów na tle długości członka i ilości orgazmów w ciągu nocy. Wszyscy są naprawdę inteligentni i dowcipni, publiczność w kinie co chwila wybucha usprawiedliwionym śmiechem. Ale to tylko zaprawa przed prawdziwą rozgrywką (nie, nie, żadnych "mocnych" scen w tym filmie nie ma), bo gdy wszyscy schodzą się razem i gdy widzowie już wiedzą, że bohaterowie spali wszyscy ze wszystkimi, jedna mała sytuacja (oczywiście jej nie zdradzę) powoduje, że swoboda erotyczna okazuje się tylko pozorem, że tak naprawdę to wszyscy są starsowiecko zazdrośni i egoistyczni, że naprawdę pragną życia w monogamii, tylko presja środowiska im nie pozwala na to, itp. Pod gładką powłoką kryje się skołowana, nieszczęśliwa dusza.

Może to nie jest zbyt odkrywcze stwierdzenie ale przecież większość filmów i książek posługuje się stereotypami, a mimo to chętnie je czytamy i oglądamy raz po raz. Rzecz tylko w tym, jak jest to wszystko pokazane. Ten film jest naprawdę bardzo inteligentnie zrobiony. Rzadko mi się zdarza w kinie, zwłaszcza na komedii, nie czuć się obrażonym przez reżysera, który traktuje mnie jak idiotę i wszystko wyklada na ławę. Tutaj czułem się jak człowiek, na którego bystrość i wrażliwość reżyser po prostu liczył. Ten kredyt zaufania po prostu mnie wzruszył (Ciekawe swoją drogą, co z tym kre-

dytem pocznie tzw szary widz? Czy będzie chciał go spłacać w całości?)

Problemy mieszczańskiej obtudy i swobod seksualnych w społeczeństwie dobrobytu są rzeczywiście dość obce umęczonym codziennym życiem i walką z reżimem Polakom w kraju, ale można by się zastanowić, czy gdyby Solidarność osiągnęła swoje cele i Polska stała by się i niepodległa i demokratyczna i zasobna jak Kanada, czy polska inteligencja miała by inne problemy i czy zachowywałaby się inaczej? Sądzę, że nie. To, co nam pokazał reżyser, to nieuchronne konsekwencje współczesnej cywilizacji i przemian obyczajowych. Warto by ten film pokazać w kraju, ale nie po to, aby wywoływać dziękawisc na widok wspaniałych lodówek, skorzanych kanap, ubiorów i samochodów używanych przez bohaterów, lecz po to, aby zaganiani, zahukani ludzie w Wałbrzychu, w Suwałkach, Nowej Soli, Radomyslu zobaczyli, jakie problemy ma człowiek żyjący w normalnym kraju. Zeby nie zapomnieli, jak to jest, kiedy się jest wolnym i bogatym. A nuz kiedyś się im ta wiedza przyda.

Miałbym tylko jedno zastrzeżenie do całego filmu. Wszystko jest w nim, jak już powiedziałem, i bardzo zabawne, i bardzo inteligentne. Niestety, chwilami reżyser kaze nam wierzyć, że dramaty przeżywane przez bohaterów mają wymiar iscie szekspirowski. Bohaterowie mają po prostu zbyt mało do siebie dystansu, zamiast smiac się z pewnych spraw, jak to się dzieje w życiu, traktują je jak prawdziwe tragedie. Skoro są tak inteligentni, jak kaze nam wierzyć reżyser, nie wydaje mi się to autentyczne. Zbyteczna powaga i lekkie zadęcie pewnych scen psują niestety ogólnie świetną zabawę. Woody Allen poradziłby sobie z tym problemem bez trudu.

THE DECLINE OF THE AMERICAN EMPIRE Scenariusz i reżyseria Denys Arcand. Występują Dominique Michel, Dorothee Berryman, Louise Portal, Genevieve Rioux, Pierre Curzi, Remy Girard, Yves Jaques, Daniel Briere, Gabriel Arcand. Producent Rene Malo. Wyprodukowały film Corporation Image M&M Ltee, The National Film Board of Canada, Societe Generale du Cinema du Quebec, Societe Radio-Canada.

Dokonczenie ze str 3

Po tym wszystkim dopuszczanie jeszcze przez stronę amerykańską możliwości spotkania na szczycie jest niewybaczalnym błędem. Zresztą - moim zdaniem - należało zerwać spotkanie na szczycie wkrótce po aresztowaniu Daniloffa i ze względu na sam ten fakt. Nie jest jak na razie pewne czym się kierują Sowietci w całej sprawie i o co im chodzi, ale dla Stanów Zjednoczonych pojawiła się znakomita okazja by dać odczucie Związkowi Sowieckiemu, że jednak jest nadal, pomimo pięknych i na pozor nowych słów tym samym, starym, obłudnym i zbrodniczym niedzwiedziem.

2. Problem dlaczego aresztowano Daniloffa, czy kwestia co i kto się za tym faktycznie kryje - pytania stawiane nagminnie w wolnej prasie na całym świecie - nie znajdują jednoznacznej odpowiedzi. Wszystko co się na ten temat

pisze to są hipotezy. Może kiedyś prawda wyjdzie na jaw, może nigdy nie zostanie odsłonięta.

Przeglądając wolną prasę anglojęzyczną i streszczenia stanowiąc wolnej prasy innych języków zauważyłem trzy główne koncepcje wyjaśniające a) aresztowanie Daniloffa zostało zorganizowane przez niższe czynniki sowieckiej władzy, np. KGB, bądź w ogóle było głupim przypadkiem działalności nierozważnych agentów, na skutek obiektywnych okoliczności najwyższe czynniki nie mogły odciąć się od całej sprawy i obecnie próbują jakos z niej wybrnąć, b) cała afera ma posmak zdecydowanie antygorbaczewski i została zorganizowana przez jego oponentów w biurze politycznym, popieranym przez dowództwo armii, niezadowolonych z "proamerykańskiego" kursu zagranicznej polityki Gorbaczowa. Na rzecz tej hipotezy przytacza się fakt odbycia na dwa dni przed aresztowaniem Daniloffa posiedzenia biura politycznego, na którym nie był obecny Gorbaczow. Podaje się jako przykład także zestrzelenie przez

ZSSR amerykańskiego samolotu rozpoznawczego U-2 z Gary Powersem w maju 1960 roku, co jak wiemy obecnie było dobrze zaplanowaną akcją antychruszczowskiej frakcji w biurze politycznym mierzącej w storpodowanie "proamerykańskiej" polityki Chruszczowa, który na 8 miesięcy przed zestrzeleniem U-2 odbył udany objazd Stanów Zjednoczonych i nawiązał obiecujące stosunki z prezydentem Eisenhowerem. W tym kontekście podaje się także przykład zestrzelenia przez ZSSR pasażerskiego samolotu południowokoreańskiego w 1983 roku jako akt uniemożliwienia ówczesnemu sekretarzowi Andropowowi nawiązania poprawnych stosunków z USA. W myśl tej wersji Gorbaczow nie przyłożył ręki do sprawy, ale będąc postawiony przed faktem dokonanym i czując się bezsilnym wybrał granie na tym samym instrumencie, c) cała afera jest pomysłem Gorbaczowa bądź ma od samego początku pełne jego poparcie. Czyniąc tak kieruje się on albo potrzebą uspokojenia przeciwników jego polityki "zbliznienia" do USA, albo jakimś innymi względa-

mi, np. potrzebą posiadania karty przetargowej przed spotkaniem na szczycie, bądź potrzebą odwrócenia uwagi opinii publicznej od innych spraw, czy wręcz potrzebą nie odbycia jednak spotkania.

Moja hipoteza jest taka, że sprawa Daniloffa jest robotą Gorbaczowa. Kieruje się zaś on dwoma powodami: 1) pragnie uspokoić wszystkich jastrzębi sowieckich zaniepokojonych jego amerykańską polityką, 2) pragnie pohamować antyspiegowską czystkę prowadzoną bardzo skutecznie od kilkunastu miesięcy przez Stany Zjednoczone, wypróbując co się będzie działo, gdy w odwecie za aresztowanie szpiega sowieckiego w USA zaaresztuje się na osłep pierwszego z brzegu obywatela amerykańskiego oskarżając go o szpiegostwo. Podjęcie eksperymentu w przeddzień spotkania na szczycie zwiększa jedynie jego wartość poznawczą.

3. Pewnym ubocznym skutkiem aresztowanie niewinnego dziennikarza amerykańskiego jest strach jaki padł na zagraniczny korpus dziennikar-

ski w ZSSR. Jest to dla samego Związku Sowieckiego efekt bardzo korzystny. Sowietom zależy na tym by wiadomości o nich miały charakter propagandowy. Z pewnością wielu z tych dziennikarzy nie będzie chciało ryzykować przebijania się do prawdy. Sam fakt pewnego zrównania dziennikarza ze szpiegiem nie będzie sprzyjał pracy dziennikarskiej, a dotychczasowa reakcja USA zapowiada raczej, że Sowietci nie ograniczą się jedynie do Daniloffa.

4. Sprawa Daniloffa jest klasycznym przykładem sowieckiego orgazmu politycznego. Niedopieczonych wewnętrznie obywateli próbuje się pobudzić barbarzyńską akcją z zakresu polityki zagranicznej, a wybierający się na grunt krainy imperializmu sowiecki przywódca uważa, że należy zaszczycować przed szczytem. Na miejscu Amerykanów poradziłbym mu, by tę przedszczytową potrzebę szczytowania zastąpił szczytowaniem z żoną, a na wszelki wypadek posłałbym mu poradnik seksualny.

ZBIGNIEW FARMUS

Specjalna oferta

**A R N O L D A
P E N K A**

Setki nowych samochodów typu General Motors
muszę sprzedać do 11 października na warunkach,
których nikt inny zaoferować nie może!

**KTO MOŻE SIĘ POCHWALIĆ
WIĘKSZYM DOŚWIADCZENIEM W SPRZEDAŻY
SAMOCHODÓW?**

Arnold PENK zapewnia osobistą opiekę nad klientem przez cały okres
użytkowania auta.

Firma, która mieści się w tym samym miejscu od 1932 roku
gwarantuje znakomity serwis.

Pomaga w uzyskaniu niskiego oprocentowania pożyczki na samochód

**CZY KTOKOLWIEK MOŻE
WIĘCEJ ZAOFEROWAĆ?**

ADDISON ON BAY LTD.

832 Bay St., Toronto, Ontario

TEL. 964 - 3211 lub do domu 731 - 0757

KŁOPOTY Z ANGIELSKIM

WIEDZA CZY UMIEJĘTNOŚĆ?

ALEKSANDER
PIEKARSKI

1 Przypomnienie spraw oczywistych

HISTORIA Słowo to kojarzy się z *wiedzą* o zdarzeniach w przeszłości. Historyk tym lepszy, im więcej *wie*. Podkreśla się zawsze *znajomość* historii, o wiele rzadziej wspomina się o *umiejętności* w tej dziedzinie. Podstawy *znajomości* historii osiągamy czytaniem.

PRAWO Sędzia, adwokat i prokurator tworzą trio zawodowych prawników. Wymaga się od nich *znajomości* prawa na pierwszym miejscu. W oparciu o *znajomość* prawa spodziewamy się *umiejętności* zastosowania litery prawa w życiu. Dobry adwokat musi *znać* dobrze prawo, żeby obronić klienta w sądzie na rozprawie. Czytanie jest niewątpliwie głównym źródłem *znajomości* prawa, *umiejętność* stosowania zasad prawnych opiera się na *znajomości* tego przedmiotu.

PŁYWANIE To słowo kojarzy się z *umiejętnością*. Jeśli grozi utopienie się w wodzie, *umiejętność* pływania ratuje życie. Nie jest ważna w takich okolicznościach *wiedza* o pływaniu, lecz *umiejętność* pływania. Uczymy się pływania nie drogą czytania o *pływaniu*, lecz drogą ćwiczeń. Oczywiście ćwiczeń praktycznych w wodzie. A gdyby tak uczyć innych pływania poza wodą metodą bardzo mądrych wykładów o *pływaniu*? Czy ktokolwiek przy zdrowych zmysłach odważyłby się korzystać z takiej uczelni?

Czy ktokolwiek zawracałby sobie głowę nauką o pływaniu? Po co? W jakim celu? Żeby się utopić przy pierwszej sposobności?

Przy nauce pływania najważniejszą rzeczą jest pokonanie naturalnego strachu przed wodą, przed utopieniem się. Stąd naukę pływania rozpoczynamy ćwiczenia-

mi w płytkiej wodzie aby się oswoić z nią. Następnie uczymy się utrzymania na powierzchni wody by nie utonąć. To jest elementarna *umiejętność* pływania stylem naturalnym ratująca gdy trzeba nasze życie. Można kontynuować naukę ucząc się pływania w określonym stylu dowolnym, delfinem, motylkiem, klasycznym itd. Pływać w ten sposób będziemy dłużej i szybciej.

Identyczne zasady obowiązują przy nauce jakiegokolwiek *umiejętności czynnościowej*. Chcąc grać na fortepianie nie musimy *wiedzieć* jak zbudowany jest mechanizm fortepianu w środku! Chodzi nam o *umiejętność* grania a nie o *wiedzę* o graniu.

Jazdy samochodem uczymy się również metodą praktycznych ćwiczeń. W Polsce przez długie lata wymagano na kursach jazdy samochodem obszernej wiedzy o budowie i działaniu silnika czyli wiedzy o *samochodzie*, potem zaniechano tych niepotrzebnych wymagań. Kierowca musi uwagę skupić na tym co się dzieje na drodze i jak prowadzić samochód. Nie radzę nikomu z kierowców na ruchliwym skrzyżowaniu myśleć co się dzieje w silniku samochodowym. Takie myśli wprowadzą nas natychmiast w katastrofę.

Wszelkie opisane dotąd *umiejętności* są wynikiem ćwiczeń. Ćwiczeń w pływaniu, w prowadzeniu samochodu, w grze na fortepianie czy gitarze. Czytanie o *umiejętności* nie nauczy nas niczego. O pływaniu może się uczyć kibic sportowy, ale nie pływak. O muzyce może się uczyć bywalec koncertów, ale nie muzyk-wykonawca.

2 Oczywiste wnioski

Język angielski Co znaczy

określenie "znajomość języka angielskiego"? Czy *znajomość*-ta jest *wiedzą* czy *umiejętnością*? Nauczyciel języka angielskiego musi mieć *wiedzę* o języku. Natomiast dla nas imigrantów sprawą "być albo nie być" jest *umiejętność* posługiwania się językiem angielskim w zakresie rozumienia mowy i *umiejętności* mówienia na pierwszym miejscu. Aby tę *umiejętność* osiągnąć, trzeba ćwiczyć mówienie i słuchanie mowy.

Rząd Federalny Kanady wydaje miliony dolarów fundując imigrantom kursy bezpłatne języka angielskiego. Kto uczęszczał, ten wie, że te kursy dają *wiedzę* o języku, nie dają natomiast *oczekiwanej umiejętności* w zakresie rozumienia mowy i czynnego mówienia. Na kursach bardzo rzadko praktykuje się ćwiczenia mowy. Zamiast oswoić z mówieniem od pierwszej lekcji kursanta, wprowadza się go w pogłębiający się strach. Ciągłe mowi, mowi i mowi nauczyciel o *języku*, jak jest zmęczony, to kaze pisac testy, które pogłębiają strach przed mową po angielsku. Od czasu do czasu nauczyciel kogos zapyta kursant w 25-osobowej grupie miałby ogromną treść odpowiedzi na pytanie w języku polskim, a co dopiero żądać od niego odpowiedzi w angielskim!

Mozna się uczyć języka na kursie, można też uczyć się metodą samokształcenia bez nauczyciela. W obu przypadkach obowiązują żelazne zasady. Uczymy się metodą *ćwiczeń*. Niezależnie od tego czy zamierzamy na naukę podstawowej angielszczyzny poświęcić 100 czy 600 godzin, schemat każdej godziny nauki powinien być podobny. Powiedzmy pierwsze 5 minut głośne powtarzanie za nauczycielem lub magnetofonem słów lub zdań dla ćwiczenia poprawnej wymowy. Jeśli Czytelniku narzekasz na swoją własną wymowę, to odpowiedz sobie ile godzin w życiu ćwiczyłeś wymowę? Jak możesz oczekiwać u siebie dobrego akcentu, wymowy i intonacji angielskiej, skoro prawie nigdy nie ćwiczyłeś tego? Dalej po tych wstępnych ćwiczeniach należy powtarzać przez 10 minut pełne zdania za nauczycielem lub magnetofonem. Następnie odpowiadać chorem równocześnie na pytania nauczyciela. Jeśli tak trwa lekcja przez 25 minut, jeśli ćwiczymy mowę zespołowo, to bez cienia strachu mówimy głośno to czegoś się nauczyli. Bez strachu

odpowiemy indywidualnie na pytanie nauczyciela. I tak każda godzina nauki winna nas nauczyć kilkunastu zdań oznajmujących, pytających itp. O żadnej gramatyce nie może być mowy na tym etapie. Gramatyka jest nauką o *języku*, o tym jak język działa.

Zanim się zdecydujemy przyznać do osobistej klęski w uczeniu się języka, powinniśmy sobie szczerze wyznaczyć czy jest to klęska po walce, czy bez walki? Trudno naukę o *języku* uważać za walkę o język. Osoby uważające siebie za niezdolne, lub za stare do opanowania angielszczyzny podstawowej w MOWIE po 100 godzinach ćwiczeń mogą osiągnąć zaskakujące wyniki! Ale należy próbować, a nie poddawać się bez walki.

Do czego zmierzał niniejszy artykuł? Do uświadomienia Czytelnikowi, że w Kanadzie imigrant potrzebuje *umiejętności* w zakresie języka angielskiego, a nie *wiedzy* o *języku angielskim*. Do *umiejętności* można dojść łatwo metodą ćwiczeń w słuchaniu mowy, metodą powtarzania zdań, oraz metodą odpowiadania na pytania.

Nie piszę samouczka języka angielskiego, tylko staram się wskazać drogę naszym poszukiwan, aby opanować w potrzebnym nam zakresie język angielski w mowie. Bez tego języka życie w Kanadzie jest trudniejsze. Tym którzy już stracili wszelkie nadzieje opanowania angielszczyzny w mowie zalecam szczerze wobec siebie czy nie warto spróbować uczyć się języka od nowa? Bo to co dotąd zmiechęceni Czytelnicy robili, było nauką o *języku*.

Niektórych nurtuje pytanie dlaczego dominuje w Kanadzie nieskuteczna metoda uczenia angielskiego? Będzie to temat następnego odcinka pod tytułem "Pedagogiczne katastrofy".

Prywatny kurs języka angielskiego metodą laboratoryjną. Dodatkowe zgłoszenia dla mieszkańców dzielnicy North York do dnia 29 września godz. 12:00 w południe, telefon nr 630-6160.

IGRASZKI Z POLSZCZYZNĄ Nowy Jork, czy New York?

Jak pisać i drukować po polsku nazwy zagranicznych miast, krajów, obce nazwiska? Czy w brzmieniu oryginalnym, czy też w formie spolszczonej? Nawet wielce odcytani ludzie miewają pod tym względem wątpliwości.

Zasada pisania w formie spolszczonej obowiązuje te miasta, kraje i nazwiska, które są od wielu, wielu lat w użyciu. Nie można podać dokładnego czasu - decyduje o pisowni obyczaj językowy. Kilka przykładów: Paryż, Londyn, Rzym, Nowy Jork, Włochy, Niemcy itp. Dalej Jerzy Waszyngton. Natomiast dzielnicę Toronto NORTH YORK pozostawiamy w formie nie spolszczonej, ponieważ ogół Polaków nie wiedziałby gdzie się znajduje jakiś tam Północny Jork.

Taką samą zasadę stosują wobec nas narody anglosaskie mówiące po angielsku. Kraków i Warszawa u nich nazywa się w mowie i druku Cracow i Warsaw. Nazwisko polskiej aktorki sławnej w Stanach Zjednoczonych figuruje w pisowni fonetycznej u nas Modrzejewska, u Amerykanów Modjeska.

Imiona anglosaskie nie wszystkie mają spolszczone formy, George to Jerzy, ale Warren nie ma spolszczonej formy. Powtarzamy decydując obyczaj językowy, czyli taka pisownia jaką się powszechnie stosuje w polskim piśmiennictwie.

nadto dochód inwestycyjny powyżej \$ 1000 podlega opodatkowaniu. Zgoda nierozsądne byłoby podważanie tej opinii.

A jednak. Przyjrzyjmy się bliżej logice stosowanej przez bankierów na dowód tego ogólnego przekonania. Słyszac, że gdy wpłacę ekstra \$1000 rocznie a konto 10-procentowej, 25-letniej, \$ 50,000-tysięcznej hipoteki, mogę zaoszczędzić około \$ 36,880, chciałbym natychmiast wiedzieć kiedy ujrzę te pieniądze. Odpowiedz brzmi: około 6 lat po spłaceniu hipoteki tj. mniej więcej za 21 lat!

Kalkulacja wygląda następująco zmniejszając należną kwotę głównego kapitału o \$ 1000 rocznie spłacamy całość w niewiele ponad 15 lat, po czym musimy regularnie co miesiąc inwestować kwoty uprzednio wpłacone a konto hipoteki (na 8%) aby po niecałych 5 latach dojsz do sławetnej kwoty \$ 36,880 (\$ 447,2x12 + 1,000 = \$6,366 rocznie).

O ile perspektywa posiadania ponad \$36,000 niewątpliwie działa na wyobraźnię, o tyle okres 21 lat oczekiwania na ten majątek ugasiłby z pewnością zapał wielu.

Zanim jednakże wyciągniemy jakiegokolwiek wnioski zastanowmy się do czego zmierzamy. Probujemy znaleźć odpowiedź na pytanie: Co jest korzystniejsze: spłacanie hipoteki w jak najkrótszym, czy w jak najdłuższym czasie? Niestety nie ma na to jednoznacznej odpowiedzi, ponieważ jest to sprawa indywidualnych preferencji. Dla niektórych z Państwa najistotniejszą sprawą, z takich czy innych względów jest jak najszybsze pozbycie się zmyru hipoteki wiszącej nad zaciszem domowym. Szczególnie w przypadku zawodow o nieregularnych dochodach (prowadzą od sprzedaży, własny biznes, pisarstwo, sport etc.) spłacanie hipoteki powinno być priorytetem. Czasem nawet ktoś o regularnym przyplwywie gotówki

może chcieć pozbyć się hipoteki - w tym przypadku najlepiej jest spłacić i mieć spokój.

Ponizej przedstawiam kalkulację innego wartego uwagi rozwiązania, które powinno przypaść do gustu szczególnie tym z Państwa, którym obojętne jest czy opłatę za dach nad głową nazwiemy czynszem czy też spłatą hipoteki.

Przy 50,000-tysięcznej hipotece na 25 lat oprocentowanej na 10% spłaty miesięczne wynoszą \$ 447,24. Jeżeli posiadacie Państwo nadmiar gotówki w wysokości \$83,33 miesięcznie (\$1000 rocznie), który wpłacać będziecie na RRSP zarabiający 8% rocznie po 25 latach dojdziecie Państwo do kwoty \$78,920! To jeszcze nie wszystko. Zakładając, że jesteście Państwo w 45-procentowym przedziale podatkowym zwrotu rocznego z tytułu wpłat na RRSP wynosić będą \$ 450. Jeżeli zainwestujecie Państwo tę kwotę poza RRSP na 8% odsetki zarabiac będą dalsze odsetki wolne od podatku do \$ 1000 rocznie, tj. przez pierwszych 15 lat! Po 25 latach suma zainwestowanych zwrotów podatkowych dojdzie do \$ 29,770 (gotówka po podatkach!).

Reasumując po 25 latach będziecie Państwo mieli spłaconą hipotekę, \$ 78,920 na koncie RRSP oraz \$ 29,770 w gotówce. Suma prawie \$ 108,700. Porównanie \$ 36,880 po 21 latach lub \$ 108,700 po 25 latach wypada stosunkowo niekorzystnie dla przyspieszania spłat hipotecznych.

PIOTR CHWALISZ

MURRAY KEESO & CO.
Chartered Accountants
(416) 598-2512, 530-0305

**KULISY
BIZNESU**

ODCINEK 11

**SPŁACAĆ
HIPOTEKĘ
CZY
INWESTOWAĆ**

Dzisiejszy odcinek poświęcę tematowi zgoda odmiennemu od tego, którym zajmowaliśmy się przez kilka ostatnich tygodni. Do biznesu powrócę w przyszłym numerze. Czynię to zarówno na życzenie Czytelników, jak też dlatego, że kwestia jest interesująca.

Rozważaniom na temat szybszego spłacania hipoteki poświęcono wiele tekstów. Konkluzja jest niemalże jednomyślna: "Nie ma lepszej inwestycji, ryzyko żadne, stopa oprocentowania pożyczek hipotecznych zawsze jest wyższa od procentów, jakie można uzyskać od banków lub innych instytucji finansowych od oszczędności bankowych lub obligacji rządowych (np. Canada Savings Bonds), a po-

NEOMONARCHIZM

Ślady błękitnej krwi w modzie. Tycjanowskie włosy i figura lekki makijaż prostota stylu. Są dziewczyny które chcą wyglądać jak księżniczka Yorku zona księcia Andrzeja Sarah Ferguson z lewej oryginalna księżniczka z prawej modelka nasza downiczka

Coraz bardziej staje się widoczne, że królowie w prawdziwym słowa tego znaczeniu naprawdę są jedynie w szachach. W kartach też, a i to bije ich as. Ale zawsze

W tej dziedzinie demokracja, jeżeli można się tak wyrazić, odnosi się nawet i do królowej - nazwa ta nie istnieje - istnieje tylko dama

Jeżeli chodzi o autentycznych monarchów i monarchinie, istniejących jeszcze, to rola ich umniejsza się coraz bardziej. I dodac też poza tym trzeba, iż jest ich coraz to mniej - ustanowienie systemu monarchicznego w Hiszpanii było w tym względzie doprawdy ewenementem

Należy tu podkreślić, że znaczenie władzy królewskiej też przeżywa coraz to bardziej pogłębiający się kryzys - z dnia na dzień jest ona coraz to bardziej ograniczana i zasiadający na stolcu królewskim monarchowie i monarchinie są już w gruncie rzeczy jedynie figurantami, nie mającymi nic, jak się to mówi, do gadania. W najlepszym przypadku bardzo niewiele. No i u niektórych z nich nie brak przezrocznych kłopotów, nazwijmy je rodzinno-personalnych

To zaobserwować można w pierwszym rządzie w brytyjskiej rodzinie królewskiej

Wszystko to zaczęło się w latach trzydziestych, kiedy to z miłości do powabnej, amerykańskiej rozwodki pani Simpson rzekł się tronu król Edward VIII. Po tym było długo cicho i spokojnie w kon-

cu jednak księżniczka Małgorzata, siostra królowej Elżbiety II okazała się niemniej romantyczna od swego stryja. Najpierw zakochała się w znanym z okresu II wojny światowej lotniku Townsendzie i nie mogąc go poślubić jako że był rozwodnikiem, naco nie chciała ani rusz wyrazić zgody jej ukoronowana siostra i parlament, wyszła za mąż za zwykłego sobie nadwornego fotografa, który mimo tego, że otrzymał tytuł lorda, nie potrafił należycie ocenić zaszczytu jaki go spotkał i nie okazał się przykładowym mężem

Wiele wskazuje na to, że nie była to wyłącznie tylko jego wina. Kto więc tam ponosi odpowiedzialność - dokładnie nie wiadomo. W rezultacie małżeństwo się skończyło separacją i rozwodem. Był to fakt szokujący i bez precedensu w dziejach monarchii, której reprezentanci byli zawsze wzorem życia rodzinnego. Ile to wszystko narobiło zamętu w opinii publicznej i mówić nawet nie warto

Nielada skandal wybuchł również swego czasu w królewskiej rodzinie holenderskiej. Małżonek królowej Juliany, książe Bernard (Niemiec z pochodzenia) stanął pod zarzutem brania milionowych łapówek od amerykańskiego koncernu lotniczego Lockheed za przyczynianie się do udzielania mu zamówień. Prasa oczywiście skwapliwie zajęła się natychmiast tą aferą. Wscibscy dziennikarze twierdzili, iż książe-małżonek ma jakąś wybitnie piękną i wymagającą "flamę" w Paryżu, z którą podobno posiada córkę i że właśnie z tego powodu potrzebne mu były pieniądze w większej ilości. Zona jego co

prawda uchodzi za jedną z najbogatszych kobiet na świecie, nie mógł jednak przecieć braci od niej na ten cel pieniądze Jasne

Ile w tym wszystkim było prawdy, a ile tzw "kaczki dziennikarskiej" - nikt nie dojdzie. W rezultacie sprawa przytichła, rozeszła się po kosciały i zewnętrznie stosunki między królową i jej księciem-małżonkiem pozostały takie jakie były. Jakby nie było jednak z całą pewnością szacunek dla obu tych monarchii musiał podupasc

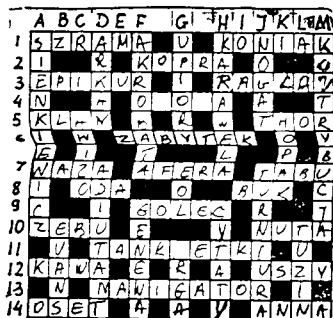
Monarcha hiszpański Juan Carlos miał znow kłopoty z tatusiem, także Juanem, który uważał, że to raczej on sam a nie synalek winien zasiadać na tronie i po prostu mówić "szurał" (tak określby to Wiech) i miał z tej racji także do syna pretensję i czuł się mocno rozgoryczony. Do tego dodac trzeba, że Juan Carlos miał kłopoty w dziedzinie polityki. Znaczna część partii politycznych jego kraju ostro sprzeciwiała się wprowadzeniu ustroju monarchicznego i domagała się powrotu demokratycznego systemu rządów

Wszystko to razem wykazuje że władza królewska przeżyła się i w dzisiejszej dobie ani nie jest pewna, ani łatwa do sprawowania

Pewny w stu procentach pozostał jedynie król szachowy i karciany. I Trzej Królowie Kacper, Melchior i Baltazar

JERZY ROZWADOWSKI

Rozwiązanie krzyżówki Nr 204

Krzyżówka własna Nr 205

bez wpadki

POZIOMO

- 1 A miasto na południu Francji niegdys miejsce niewoli papieża
- 1 H ważny dla utrzymania dynastii
- 2 A mała czterostronowa gitara hawajska
- 2 H pracownik kasyna gry
- 4 A osobliwość biały kruk pojedyny czy egzemplarz
- 4 I drob dziennikarski
- 5 E kamienie szlachetne specjalność australijska
- 6 A w wierzchołku wulkanu
- 6 I czytane na wspak zabytkowe miasteczko wiekopolskie zdrobniale nazwa innego miasta
- 7 E pierwszy okres mezozoiku
- 9 A republika we wschodniej Afryce
- 9 I cukrowe lub cwikłowe
- 1 A część hektara
- 10-L symbol chem radu

11 D wino musujące

- 12 A suną w kuligu
- 12 J rodzinna wyspa Odyszeusza
- 13 A świetny pistolet maszynowy produkcji izraelskiej
- 13 D tętlica lub duża przelotowa ulica
- 13 K stopień podoficerski we flocie

PIONOWO

- 1 A dalekowschodnia metoda leczenia przez nakłuwanie
- 1 C rześiste oświetlenie
- 1 D imię żeńskie
- 1 F biblijny właściciel pływającego zwierzyńca
- 1 H karciany kolor
- 1 J wędrowny zespół teatralny
- 1 K autorka Trędowatej
- 1 M nauka o czynnościach i chorobach serca
- 3 G kozacka osada
- 4 E na urodzinowym lub weselnym stole
- 4-I ciasto z owocami i bakaliami
- 8 D dzieje wędrowek Ulissesa
- 8 J dzwignica przemysłowa
- 9 B mąż biblijnej Betsaby dostarczył zgubny dla niego list
- 9 L wypadek samochodowy zderzenie
- 10 F taneczny spektakl
- 10 H straszdyło

MODA

Prezentujemy charakterystyczny dla bieżącego sezonu zestaw obszerny sweter, duży biało-czarny desen. Wzór przypomina norweski, ale jest bardziej uproszczony. Grafity-czarne spodnie wpuszczone w zainspirowane modą country buty tworzą różną ornamentale, ale współgrającą całość

Halka Siermiega

LESZEK SZUMAN

Astrologia i polityka

OD AUTORA

Przepowiednie mają to do siebie, że nie zawsze się sprawdzają. O sprawdzonych wszyscy pamiętają zazwyczaj długo. O nieprawdziwych zapomina się szybko.

Zagadnieniem tym interesowałem się przez szereg lat, gromadząc obszerną literaturę przedmiotu. I tak istnieje na przykład książka o przepowiedniach dotyczących okresu I wojny światowej. Autor zapowiada w niej rewelacyjne wydarzenia, podając dokładne daty bitew, zamieszek, rozruchów, jak też i zakończenia zmagania. Z wszystkich zawartych tam rewelacji nie sprawdziła się ani jedna.

W czasach kryzysowych, takich jak obecnie, kiedy politycy i społeczeństwa stają się piteczkami od ping-ponga, którymi gra historia świata, gorączkowo wrzasta zainteresowanie przepowiedniami. Powszechnie powraca się więc do relacji wieszczek i jasnowidzów, którzy próbowali złamać siódmą pieczęć na wrotach wiodących do przyszłości.

Na przykładzie Nostradamusa, największego mędrca wszechczasów, najbardziej wyraźnie można pokazać podejście badaczy do tekstów przepowiedni różnych wroczek i wizjonerów oraz efekty ich prac.

Do grona najwybitniejszych interpretatorów tekstów astrologa z Salon należą Anatol Pelletier, Carl Loog, Aleksander Centurio Matthias Vogt, Robert Crafft, Helena Nikolay i dr de Fontbrune (senior). Ten ostatni swoją znajomość z Nostradamusem zawarł dosyć przypadkowo. W roku 1934 prowadził mianowicie praktykę lekarską w Perigord. Tutaj też pewnego dnia jeden z pacjentów podarował mu wydanie przepowiedni astrologicznych mistrza z Saint Remy z roku 1605. De Fontbrune otworzył książkę przypadkowo na wstępie do Henryka Wspaniałego i pierwsze zdanie, które przeczytał brzmiało:

"I zostaną Germania, Romania i Hiszpania oddzielone przez militarną siłę"

Zastanowił się przez chwilę. Romania to są Włochy. Przecież w roku 1922 Mussolini przejął władzę w Niemczech. W roku 1933 cesarz Hindenburg powołał Hitlera na stanowisko kanclerza. W roku 1934, a więc w momencie otrzymania egzemplarza książki Nostradamusa, Franco został mianowany głownodowodzącym armii hiszpańskiej. Tak więc z tych trzech krajów Włochy i Niemcy rządzone są przez reżimy wojskowe, ale Hiszpania jeszcze nie. Wynika więc z tego dwuwiersza, że Franco zostanie dyktatorem wojskowym w Hiszpanii.

Z tego wypadku można by wysnuć mylny wniosek, że praca polegająca na odszyfrowywaniu treści przekazywanego w 12 Centuriach jest rzeczą prostą. Niestety, tego rodzaju ośnienie to ewenement. Większość odkryć jest natomiast wynikiem wieloletnich, zmudnych studiów i wręcz benedyktynskiej pracy.

Nostradamus był lekarzem, ale przede wszystkim był on humanistą o bardzo wysokiej kulturze, jednym z najwybitniejszych ludzi swojej epoki. Znał starodawne języki grekę, łacinę, hebrajski oraz różne regionalne dialekty, jak m.in. prowansalski. Miał także dobre rozeznanie w astronomii, astrologii, geografii, mitologii i także w medycynie. Jest oczywiste, że Centurie stanowią podsumowanie jego osobistej kultury. Tak więc są utkane z pojęć, wyrazów i formuł, które właściwie zrozumieć może tylko człowiek o podobnym wykształceniu, co autor Centurii.

Wydawca by się mogło, że najgodniejszym interpretatorem przepowiedni Nostradamusa stanie się syn doktora de Fontbrune - Jean Charles (jako mały chłopiec greki i łaciny uczył się w klasztorze jezuitów, a w roku 1963, po powrocie z Algierii, gdzie odbywał służbę wojskową, zdecydował się na kontynuowanie dzieła swego ojca). Do tekstów Nostradamusa podszedł on bowiem bardzo poważnie. Najpierw zgromadził ile tylko potrafił wiedzy o czasach, w których żył i działał mędrzec z Salon. Przewidywał też jego przepowiednie astrologiczne z roku 1568 od A do Z (posiłkował się przy tym greką, łaciną, hebrajskim, starofrancuskim, flamandzkim, prowansalskim oraz innymi starymi językami i żargonami, a także znajomością ówczesnej geografii, etnografii, historii i mitologii). Następnie z pomocą komputera postanowił ułożyć słownik języka Nostradamusa. W tym celu całe słownictwo stosowane przez jasnowidza uszeregował i oznaczył (była to kolosalna praca). Po wielu miesiącach katorżniczego trudu ukonczył pracę

nad słownikiem. Wówczas komputer podał mu tekst wszystkich Centurii słowo po słowie i przy każdym z nich również różne jego znaczenie oraz stronę i wiersz, gdzie ono w książce występuje.

Efektom zmudnej, 17-letniej pracy jest także książka "Nostradamus Historien et Prophete".

Ukazała się ona jesienią 1980 roku nakładem paryskiej oficyny wydawniczej Roberta Laffonta "Rocher" (rękopis publikacji autor złożył już w maju 1980 roku).

W książce tej J. Ch. de Fontbrune spopularyzował treść i znaczenie kilku czterowierszy. W jednym z nich była - zdaniem autora nowej interpretacji Nostradamusa - zapowiedź dojścia do władzy socjalistów we Francji w roku 1981, w innych - wzmoczenia terroru politycznego w Iranie, zaborstwa Anwara Sadata, zamachu na papieża, wybuchu III wojny światowej oraz unicestwienia cywilizacji europejskiej i kościoła katolickiego w Europie przez hordy Azjatów w przeddzień XXI wieku.

Sugestia o możliwości zwycięstwa Mitteranda, w wyborach prezydenckich w roku następnym była o tyle zaskakująca, że ankiety żadnego z poważnych instytutów badania opinii publicznej nie wskazywały na to. Wręcz przeciwnie wszyscy oczekiwali zwycięstwa Giscarda d'Estaing. A oto i ten czterowiersz w wolnym przekładzie:

"W środku dostojnego świata Roza, w imię nowych czynów, przeleje krew narodu. By powiedzieć prawdę, trzeba będzie milczeć, aż w końcu nadejdzie oczekiwany".

Tekst powyższy ma oznaczać, że "Roza" czyli socjalizm pojawi się wśród ludzi. W następstwie decyzji, które zostaną podjęte, trzeba będzie milczeć, ale w końcu nadejdzie sławny ojciec Henryk Wspaniały.

Czterowiersz ten wywołał zryw polemiki. I nic dziwnego, zapowiedź była szokująca. Zresztą i sam Nostradamus spodziewał się, że jego przepowiednie wywołają różne komentarze. W liście do swego syna Cezara miał się podobno wyrazić: "muszę milczeć, muszę

milczeć także o dalszej przyszłości, ponieważ przywódcy partii, rządu i Kościoła, osądzą moje prorocтва, uznaliby je za nieprawdopodobne".

Jednakże najwięcej wrzawy wywołała interpretacja innego czterowiersza, a mianowicie wiersza 97 II Centurii:

"Romain pontife garde de tapprocher
De la cite que deux fleuves arrouse,
Ton sang viendra aupres de la cracher
Toy et les tiens quand fleurra la Rose"

W rodziale pt "Smierc papieża w Lyonie Lewica przejmie władzę we Francji" czterowiersz ten de Fontbrune zinterpretował następująco:

"Rzymski papież strzeż się wejść do miasta,
Ktore opływają dwie rzeki (Lyon)
Krew Twoja i Twoich bliskich popłynie,
Gdy lewica dojdzie do władzy".

Interpretacja taka wynika z niewielkiego szachrajstwa autora.

Z "la rose" zrobił on bowiem "la Rose". Zgodnie z tekstem przepowiedni z roku 1555 "Roza" wcale nie oznacza emblematu Francuskiej Partii Socjalistycznej. De Fontbrune o dziwo przypisuje bowiem Nostradamusowi brak wyobraźni i współczesną symbolikę, a przecież jasnowidz zdarzenia historyczne zawsze ubiera w obrazy, słowa i zwroty, jakie były w użyciu w roku 1555. Poza tym lekarz z Salon był mistrzem szyfrów. Jego ulubionym sposobem szyfrowania było dosłowne przetłumaczenie jakiegos wyrażenia na inny szyk. Na przykład Wurzburg określił mianem Herbaboli. To tak jakby na to miasto powiedz "Ziółwo, Korzeniow". Z wyrażenie "opływany przez dwie rzeki" przetłumaczone na język grecki brzmi "mezopotamon". Wszystkie te fakty razem wzięte dają zupełnie inną interpretację, a mianowicie - jak twierdzi Matthias Theodor Vogt w miesięczniku "Esotera" - Nostradamus mówił tu o Mezopotamii, a nie Francji.

Dokonczenie
w następnym numerze

25 września - 7 października

BARAN

Dobra passa. Wysoka forma. Błyszczysz urodą i inteligencją. Zaden detal nie umknie Twojej uwagi. Bravo! Niejeden Baran podda się fali romantycznych uniesień. Niezapomniane wrażenia związane ze wspólnym wypadem w plener. Atrakcyjne plany na najbliższe wakacje. W pracy bez zmian, czyli wszystko na swoim miejscu. Najważniejsze są teraz dla Ciebie Bliznieta. Unikaj sprzeczek ze Strzelcem. Dzień miły - niedziela. Liczba 4.

BYK

Prawdopodobnie uda się w tym tygodniu pomysłnie rozstrzygnąć wiele problemów. Na pierwszym planie sprawy osobiste. Zapadną wiążące decyzje (w wyniku rozsądnego kompromisu?). W domu duży ruch. Przygotowania do wielkiej wyprawy w atmosferze pośpiechu i podenerwowania. W pracy stopniowe umocnienie z trudem zdobytej pozycji. Musisz się jednak zatroszczyć o wartościowych i kompetentnych sojuszników, którzy są nastroszeni na tę samą częstotliwość. Niezawodny znak w tym tygodniu: Strzelec. Unikaj jak ognia Koziorożca. Dzień miły: środa. Liczba 4.

BLIZNIETA

Nagle spadnie na Ciebie miłość, jak grom z jasnego nieba. Wszystko pod porządkowaniem sprawom serca. Wielkie decyzje, które początkowo zdają się nie mieć nic wspólnego ze zdrowym rozsądkiem (Tylko pozornie). W pracy nieco zwolnione obroty. Zamyslenie, roztargnienie, zmniejszony refleks. Chyba nieobecna ci myśl, abyś nie był łatwizną. Docen wielkość i tolerancję przelozonych. Na pewno nie zawiedziesz się na Pannie. Unikaj natomiast Wodnika. Dzień ważny: poniedziałek. Liczba 8.

RAK

Powikłania uczuciowe. Prowokujące sytuacje. Pokusa i obawa przed zerwaniem wartościowego, solidnego związku. Wahasz się czy podjąć podwójną grę pozorując ze wszystkim jest w porządku. Przyjaciele udają, że nic nie widzą i taktownie milczą. Ale tym razem od samych Raków zależy rozstrzygnięcie tego meczącego dylematu. W działaniach zawodowych nie opuszcza Cię szczęście. Spotkasz się z dowodami wielkiego uznania. Awans dosłownie wisi w powietrzu. Ważny znak: Waga. Unikaj Wodnika. Dzień miły: sobota. Liczba 8.

LEW

Nielatwo wypłynąć na spokojne wody. A więc samotnie i ze zmiennym szczęściem walczysz z rozlicznymi przeciwnościami losu. Niepokój, niepewność, wątpliwość. Rozczarowanie. Doskonale planujesz nad sprawami drobnymi, ale najważniejsze wymykają Ci się z rąk, rozwijając się niezależnie od Twoich pobocznych życzeń. W połowie tygodnia nowa znajomość, która Cię podekscytuje, choć będziesz udawać, że chłodnym okiem kalkulujesz rozwój wydarzeń. W pracy masz mocne oparcie na doświadczeniu i rutynie. Bierz pod uwagę drugiego Lwa. Unikaj Strzelca. Dzień miły: środa. Liczba 3.

PANNA

Realizacja planów związanych z daleką podróżą wymaga teraz zdecydowanych posunięć. W przeciwnym razie mimo wielu zabiegów projekt nie wypała. A szkoda, bo trudno będzie o korzystniejszą i bardziej atrakcyjną ofertę. Nie zmarnij tej okazji, tylko w wyniku zniechęcenia i depresyjnego nastroju, które towarzyszyć Ci będą przez pierwsze dni tygodnia. Opanuj stres i szybko nadrabiaj straty. A mozesz liczyć

wyłącznie na własne siły. Skorpion pragnie Cię zjednać do innej ambitnej i śmiało zakrojonej akcji. Nie lekceważ tej propozycji. Dzień miły: sobota. Liczba 8.

WAGA

Masz silne atuty w rękę i świadomość odpowiedzialności za własne losy. Prawdopodobnie trzeba będzie stoczyć ostrą walkę w obronie własnych racji. Twój temperament i niepohamowana ambicja zaimponują partnerowi, który zdaje sobie sprawę z tego, co mógłby stracić. W pracy ambitne zadanie pozwoli zmierzyć Ci się z najlepszymi. Nie jesteś bez szans, choć początkowo mocno się denerwujesz. Niezawodny znak: Koziorożec. Unikaj Ryb. Dzień szczytujący: miłe niespodzianki. Poniedziałek, liczba 4.

SKORPION

Cały tydzień pod znakiem materialnych kłopotów. Niektórym dadzą się we znaki hazardowe pokusy. A już byles przekonany, że sytuacja jest opanowana. Jednak nie planowane wydatki i mały niefort w inwestycjach pokrzyżują Twoje plany. Poniekąd osłoda będą barwne wydarzenia w życiu towarzyskim. Wiesz, że jesteś mile widziany na każdym spotkaniu. Brylujesz, czarujesz, uwodzisz, jesteś niezrównanym dowcipnisem. W pracy dobre notowania. Niebezpieczne związki ze Strzelcem. Unikaj Bliźniat. Dzień wyróżniający się: niedziela. Liczba 2.

STRZELEC

Bilansujące nastroje w wyniku przyływu silnej woli, ambicji i odpowiedzialności. Postanowienie dokonania zasadniczych zmian. Warto wykorzystać ten dobry klimat, zwłaszcza że mozesz liczyć na lojalność i wydatną pomoc najbliższych. W domu mały konflikt, który powinienes od ręki i raz na zawsze rozstrzygnąć. W działaniach zawodowych rozterki. Inna oferta? Nie spiesz się, ponieważ wszystkie decyzje mogą

być nieodwracalne. Sprzyja Ci. Unikaj Panny. Dzień miły: piątek. Liczba 4.

KOZIOROŻEC

Błyskawiczne tempo wydarzeń. Brzeżniennych w następnym tygodniu. Niektórzy właśnie teraz rozpoczyna grę o wielką stawkę. Nie będzie łatwo, ale okaze się, że jesteś w stanie przenosić góry. W pracy mały incydent, który smugą cienia zamąca nastroj pewności siebie. Zapowiada się również podjęcie całej serii błyskotliwych decyzji. Wysoka ocena przelożonych intrygujących Ryb. Unikaj za wszelką cenę konfliktów i nieporozumień z Baranem. Dzień miły: poniedziałek. Liczba 5.

WODNIK

Tydzien wielkich możliwości. A więc bądź czujny i cały czas trzymaj rękę na pulsie wydarzeń. W pracy nieprzewidziane uciążliwe zastępstwo. Dodatkowe obciążenia. Duży stopień odpowiedzialności. A na dodatek zrykuje się rod dzinny zjazd zorganizowany z powodu niecodziennych okoliczności. Kłopoty, ambaras, ale w podsumowaniu spora satysfakcja. Pamiętaj, że wiodąca rola odegra w tym tygodniu Rak. Wystrzegaj się Bliźniat. Dzień na pewno pozostający na długo w pamięci: niedziela, liczba 7.

RYBY

Wszystko pod kątem przygotowania do spotkania z osobą, która bardzo na Ciebie czeka. Moze to być cenny i inspirujący kontakt. Wzajemne korzyści z fascynujących rozmów. W pracy dobra passa. Mobilizacja. Wielka dyspozycyjność i ofiarnosc. Ale pod koniec tygodnia wielki spadek formy. Rozproszenie. Zawieruszają się gdzieś dokumenty bez których na jakimś czasie utkwą w martwym punkcie sprawa, w którą się zaangażowales bez reszty. Lew przysporzy Ci kłopotów, ale Waga Ci pomoże. Dzień ważny: środa. Liczba 3.

**SWIATECZNA NIESPODZIANKA
WYSLIJ RODZINIE**

przez
POLIMEX

PACZKI DO POLSKI

PACZKI MORSKIE
PACZKI LOTNICZE

OFICJALNY PRZEDSTAWICIEL

OWOCE CYTRUSOWE
PACZKI ZYWNOSCOWE
PACZKI Z DOSTAWA GOTOWKI DO RAK ODBIORCY
ODBIERAMY PACZKI Z DOMU

Prosimy odwiedzac nas osobiscie
POLIMEX
2633 DUNDAS ST W TORONTO ONT M6R 1W8
TEL (416) 37 7914

194-220

1575 Sumner Rd Unit 7 Mississauga Ont T4L 6Z4 1965

**LACHOWIA
Parcel Service**

HAMILTON
151 Queen St N, Suite 2501
L8R 2V7, Tel 522-2777

- Tanie ubezpieczenia dla wizytujących (od \$95 za 3 miesiące)
- Paczki morskie
- Paczki lotnicze
- Owoce cytrusowe i paczki swiateczne

ADVANCE REAL ESTATE LTD

Z przyjemnością zawiadamiam ze Pani
Danuta Kotapka
została reprezentantem naszej firmy
do spraw kupna i sprzedaży nieruchomości
ZYCZYMY PANI DAŃCIE ORAZ JEJ KLIENTOM
MIŁYCH KONTAKTOW I POMYSŁNYCH TRANSAKCJI
Biuro 534-9246 Dom 769-5394

UWAGA!

**OSOBY ZAPRASZAJĄCE KREWNYCH
Z POLSKI NA WIZYTĘ W KANADZIE**

**ZŁATWIAJĄC UBEZPIECZENIE CHOROBY DLA WIZYTATORA
W POLSKIM BIURZE PODRÓŻY SAVE-O-WAY, KOSZT
ZAPROSZENIA—POTRZEBNEGO DO UZYSKANIA PASZPORTU WYNIESIE WAS
TYLKO:**

\$10.00

Po bliższe
informacje
proszę dzwonić
532-3042

SAVE-O-WAY
OVERSEAS SERVICES

331 Roncesvalles Ave., Toronto, Ont. M6R 2M8

Szybko i sprawnie wysyłamy do Polski i na cały świat lekarstwa,
paczki morskie i lotnicze oraz pieniądze i artykuły domowe —
tanie przeloty do Polski czarterami „LOT”

**PACZKI
do
POLSKI**

Enterprises Ltd

121 Roncesvalles Ave., Toronto TEL 531-8786

CENTRUM USŁUG DLA POLONII firmy PIAST oferuje

- paczki lotnicze (4 do 14 dni) od \$ 4 90 za kg bez jakichkolwiek dopłat
- paczki morskie EXPRESS MORSKI (5 do 8 tygodni) od \$ 2 40 za kg bez jakichkolwiek dopłat
- owoce cytrusowe, mleko w proszku, świeże wędliny oraz ok 50 gotowych zestawów standardowych pakowanych na zamówienie w Europie (dostawa w 2 do 4 tygodni)
- wysyłkę pieniędzy, CASH do rąk przekazy na konto
- wysyłkę samochodów (odbiorca w Polsce nie płaci cła)
- bilety lotnicze, wize, zaproszenia
- ubezpieczenia odwiedzających
- na życzenie pakujemy paczki i odbieramy z domu

*Helena Majerek
43150 E. Ave
ul. Cayman St
Polonia*

*Trust
Enterprises Ltd
1570 Bloor St West
Toronto Ont. M6P 1A4
Canada
President St A Parsyk*

*Szanowny Panie
Po odebraniu głównej nagrody
samochodu Fiat 126p wyprawy na
paczki nr 30781 składem na Pana
proszę najserdeczniejszo podziękować
Drogi przyjacielu wszelkiej pomocy
i zyczeń osobistym*

*L. Porozumien
H. Majerek*

**NEW YORK LIFE INSURANCE
COMPANY**

FINANCIAL PLANNING - UBEZPIECZENIA
Life Insurance - na życie ● Disability - chorobowe
● Mortgage - hipoteczne ● Business - handlowe
● RRSP, Annuity - emerytury
SOLIDNIE, TANIO I SZYBKO
Po bliższe informacje proszę dzwonić

Andrzej Krysiak
TEL Biuro 226-6515, dom 247-8326

180-

**TADEUSZ GWIAZDA
SELESMAN**

HUMBERVIEW MOTORS INC
3200 Bloor St West

Oferuje nowe i używane samochody
m-ki Chevrolet oraz Oldsmobile

Udzielam wyczerpujących informacji również
telefonicznie Bus 236-1011, Res 823-0327

**HALINA
BARANOWSKA
M A / A I C**

Ubezpieczenia wszelkiego rodzaju
Biuro 622-1115, dom 746-5270

**NOWY PUNKT SPRZEDAŻY
ECHA TYGODNIA
KINGSWAY MEAT PRODUCTS
AND DELICATESSEN LIMITED**

Wyroby własnej produkcji - 70 gatunków
HUBERT WESIERSKI, IVAN GRGIC
2342 Bloor Str West, TORONTO, ONT M6S 1P3
TEL 762-5365

EVA Electronics

MIROSLAW STEFANSKI oferuje komputery
IBM-PC-XT COMPATIBLE
● wysokiej jakości ● obsługa w całej Kanadzie
ceny nie do pobicia ● fachowa porada na temat
oprogramowania (software)
TEL (416) 749-7728

**Andrzej
z Warszawy**

MISTRZ FRYZJERSTWA DAMSKIEGO
Laureat nagród w Paryżu, Wiedniu, Hamburgu,
współpracujący ze słynną francuską firmą kosmetyków
"PERMA"
zaprasza wszystkie Panie do
HIGH PARK BEAUTY SALON
1547 Bloor St West (na zachód od Dundas)
TEL 535-6372

16-12

**COSTI
Agencja Usług Społecznych
dla Imigrantów**

- prowadzi bezpłatne poradnictwo w języku polskim dla
kobiet ze średnim i wyższym wykształceniem
zawodowym Porady obejmują
- * pomoc w uzyskaniu tłumaczeń i ewaluacji dokumentów,
 - * pisanie resume oraz podanie o pracę
 - * ocenę posiadanych kwalifikacji i ustalenie celu odnośnie zawodu
 - * informacje co do wymaganych kwalifikacji w poszczególnych zawodach, możliwości zażrudnienia i sposobów szukania pracy
- Prosimy dzwonić do J. GASZYŃSKIEJ -
TEL (416) 534-8437
COSTI-IAS IMMIGRATION SERVICES
1260 Dufferin St M6H 4C3
(w budynku Wallace Emerson Community Centre -
koło Dupont St.)

**PHOTO
GLINSKI**

Wszelkiego rodzaju
usługi
fotograficzne

252-9934

PRZYJDŹ
Z TYM OGŁOSZENIEM
DOSTANIESZ 30%
ZNIŻKI

**ECHO TYGODNIA
już do nabycia
w Knob Hill Farms
na Lansdowne
w kiosku z gazetami!**

i
W
Sunnys

**Fish'n Chips,
1598 Queen Str. West
tel. 539-1552**

SPORT

Mistrzostwa Polski na zuzlu

* W Zielonej Gorze odbyły się indywidualne mistrzostwa Polski na zuzlu

17 tysięcy widzów oklaskiwało zwycięstwo reprezentanta miejscowego Falubazu 25 letniego Macieja Jaworka. Pupil zielonogorskiej publiczności zdobył tytuł mistrza Polski we wspólnym stylu gromadząc w pięciu biegach 15 punktów. A więc komplet zwycięstw. We wszystkich występach na torze Jaworek prowadził od startu do mety.

Ciekawą historię mieliśmy na stadionie Falubazu po IV biegu. Zuzlowcy zdenerwowani stanem toru wezwali do sędziwego głównego. Na czele protestujących stał Zenon Plech. Pięć razy mistrz Polski cieszył się wśród kolegów największym autorytetem i on reprezentował ich interesy. Trudno to nazwać buntem czy strajkiem. Jednak tu i owdzie słyszano głosy że gospodarze przygotowali tor pod swoich zawodników. Faktycznie zielonogorzanie jechali znakomicie co nie znaczy że nie można było np pokonać Andrzeja Huszczy który w trzech biegach przyjechał na drugim miejscu. W sumie przygotowanie toru jak się okazuje to nie tylko obowiązek ale i przywilej gospodarzy.

Jednym z ciekawszych biegów był bieg XIV. Jak określano była to walka turnieju Zielonogorzanie Huszcza i Jaworek jechali przeciwko Plechowi. W tym momencie rozentuzjowana publiczność święcie wierzyła w triumf Jaworka. Tak też się stało. W XVIII biegu Jaworek prowadził od startu do mety wygrał pewnie a swe zwycięstwo w finałach 38 Mistrzostw Polski na zuzlu uczcił rundą wokół stadionu wykonaną na jednym kole.

Wyniki 1 Maciej Jaworek (Falubaz Zielona Góra) 15 pkt. (3 3 3 3 3)
 2 Wojciech Zabłotnicki (Apator I) 12 (3 1 3 2 3 3)
 3 Grzegorz Kuzniarski (Stal Rzeszów) 10 (2 3 2 3 1 1)
 4 Andrzej Huszcza (Falubaz) 12 (3 2 2 2 3)
 5 Eugeniusz Wazicki (Lechia Toruń) 11 (3 3 1 1 1)
 6 Zenon Plech (Włbrzeź Cedynia) 9 (2 2 3 1 1)
 7 Bolesław Proch (Polonia Bydgoszcz) 8 (2 1 3 2 0)
 8 Janusz Stachyra (Stal Rzeszów) 7 (0 1 2 2 2)
 9 Bogusław Nowak (Unia Tarnów) 6 (1 3 0 2)
 10 Przemysław Francuski (Stal Gorzów) 6 (1 2 0 3 0)
 11 Piotr Świąt (Stal Gorzów) 6 (2 0 0 2 2)
 12 Grzegorz Dziukowski (Włbrzeź Gdańsk) 5 (1 1 2 1 0)
 13 Henryk Bem (ROW Rybnik) 4 (0 0 1 1 2)
 14 Marcin Kępa (Motor Lublin) 4 (2 0 1 0 1)
 15 Zenon Kasprzak (Unia Leszno) 2 (0 0 1 0 1)
 16 Roman Janowski (Unia Leszno) 0

LISTY

Szanowna Redakcjo,
 W nr 201 "Echa Tygodnia" z dnia 21 - 27 08 w dziale SPORT znaleźliśmy m.in wiadomość o planowanym przyjeździe do Kanady niejakiej Ireny Szewińskiej. Nie chcemy absolutnie negować jej osiągnięć sportowych, natomiast nie wszyscy mogą wiedzieć, że "pani Irena" jest czołową działaczką tzw "PRONU". Widocznie sukcesy sportowe nie w pełni ją satysfakcjonowały, skoro zamienia karierę sportową na karierę polityczną. Nie jest to odosobniony przypadek, kiedy znani sportowcy swoim nazwiskiem podbudowują różne wronie tworki (Piechmiczek, Szurkowski).
 "Echo Tygodnia" niejednokrotnie poświęcało wiele miejsca podawaniu w wątpliwą uczciwość znanych artystów sprowadzanych z PRL-u (czy reprezentują Polaków czy PRL?), którzy splamili się np kontaktem z reżimowymi placówkami w Kanadzie. Tymczasem obecnie proponuje się gościć przyjeżdżającą Irenę Szewińską, której przestępstwo jest bez porównania większe. Swoim, bądź co bądź, znanym nazwiskiem mocno podparła faszystowski reżim PRL.
 Chyba, że autor informacji przez "odpowiednie spotkanie" rozumie przyjęcie pani Ireny np zgryzniętymi pomidorami w związku z jej pozasportową działalnością. Bo jeśli nie, to należałoby też zaaranżować spotkanie z panem Dobraczyńskim, bądź co bądź, znanym przed wojną pisarzem.
 Działalność redaktora działu sportowego zdaje się odbiegać od ogólnej "linii" tygodnika, którą ten ostatni, wydaje się, posiada?

JAN TOPOROWSKI
 URSZULA TOPOROWSKA

EUROPEJSKIE PUCHARY

PUCHAR ZDOBYWCÓW PUCHARU

Aberdeen (Szkocja)	Sion (Szwajc)	2-0
Bursaspor (Turcja)	Ajax Amsterd.	1-2
Glentoran (Irlandia Płn)		
Lokomotiv Lipsk (NRD)		1-1
Malmö (Szwecja)	Apollon (Cypr)	6-0
Nentori (Albania)	Dynamo Bukareszt (Rumunia)	1-0
Olympiakos (Grecja)	Union (Luksemburg)	3-0
Rapid Wiedeń (Austria)	Brugge (Belgia)	4-3
Roma (Włochy)	Real Zaragoza (Hiszpania)	2-0
Stuttgart (RFN)	Spartak Trnava (Czechosłowacja)	1-0
Valkeakosken Haka (Finlandia)	Torpedo Moskwa (ZSRR)	2-2
Vasas Budapeszt (Węgry)	Velez Mostar (Jugosławia)	2-2
Waterford (Irlandia)	Bordeaux (Francja)	1-2
Zurrieg (Malta)	Wrexham (Walia)	0-3
Fram Reykiavik (Islandia)	GKS Katowice (Polska)	0-3
B1903 Kopenhaga (Dania)	Vitosza Sofia (Bułgaria)	1-0

PUCHAR KLUBOWYCH MISTRZOSTW EUROPY

Anderlecht (Belgia)	Gornik Zabrze (Polska)	2-0
Apoel Nikozja (Cypr)	Hjk Helsinki (Finlandia)	1-0
Avenir Beggen (Luksemburg)	Austria Wiedeń (Austria)	0-3
Besiktas Istanbul (Turcja)	Dynamo Tirana (Albania)	2-0
Beroe Stara Zagora (Bułgaria)		

Dynamo Kijów (ZSRR)	1-1	
Broendbyernes (Dania)		
Honved Budapeszt (Węgry)	4-1	
Juventus Turyn (Włochy)	7-0	
Valur (Islandia)		
Orgryte (Szwecja)	Dynamo Berlin (NRD)	2-3
Paris St Germain (Francja)	Vitkovice (Czechosłowacja)	2-2
FC Porto (Portugalia)	Rabat Ajax (Malta)	9-0
PSV Eindhoven (Holandia)	Bayern Monachium (RFN)	0-2
Crvena Zvezda Belgrad (Jugosł)	Panathinaikos Ateny (Grecja)	3-0
Rosenborg (Norwegia)	Linfield (Irlandia Płn)	1-0
Shamrock (Irlandia Płd)	Celtic Glasgow (Szkocja)	0-1
Young Boys (Szwajcaria)	Real Madryt (Hiszpania)	1-0

PUCHAR UEFA

Groningen (Holandia)	Galway	5-0
UTD (Irlandia Płd)	Jeunesse Esch (Luksemburg)	1-2
La Gantoise (Belgia)	Neuchatel Xamax (Szwajcaria)	2-0
Lynby (Dania)	Borussia Moenchengladbach (RFN)	1-0
Partizan Belgrad (Jug)	Akranes (Islandia)	0-9
Lizbona (Portugalia)	Athletic Bilbao (Hiszpania)	2-0
FC Magdeburg (NRD)	Aletico Madrit (Hiszpania)	2-0
Werder Brema (RFN)	Bayern Uerdingen (RFN)	3-0
Jena (NRD)	Beveren (Belgia)	1-0
Coleraine (Irlandia Płn)	Stahl Brandenburg (NRD)	1-1
Dynamo Minsk (ZSRR)	Eto (Węgry)	2-4
Florentina (Włochy)		

Boavista (Portugalia)	1-0	
Flamurtari (Albania)	Barcelona (Hiszpania)	1-1
Glasgow Rangers (szkocja)	Ilves Tampere (Finlandia)	4-0
Hearts (Szkocja)	Dukla Praga (Czechosłowacja)	3-2
Hibernians (Malta)	Trakia Plovdiv (Bułgaria)	0-2
Inter Mediolan (Włochy)	AEK Ateny (Grecja)	1-0
Kalmar (Szwecja)	Bayer Leverkusen (RFN)	1-4
Legia Warszawa (polska)	Dniepr Dniepropietrowsk (ZSRR)	0-0
Lens (Francja)	Dundee United (Szkocja)	1-0
Linz Ask (Austria)	Widzew Łódź (Polska)	1-1
Nantes (Francja)	Torino (Włochy)	0-4
Napoli (Włochy)	Toulouse (Francja)	1-0
OFI Crete (Grecja)	Hajduk Split (Jugosławia)	1-0
Sigma Olemouc (Czechosłowacja)	IFK Goeteberg (Szwecja)	1-1
Pecs (Węgry)	Feyenoord Rotterdam (Holandia)	1-0
Rijeka (Jugosławia)	Standard Liege (Belgia)	0-1
Spartak Moskwa (ZSRR)	Lucerne (Szwajcaria)	0-0
Sparta Praga (Czechosłowacja)	Victoria Gumaraes (Portugalia)	1-1
Sportul (Rumunia)	Omonia Nikozja (Cypr)	1-0
Tirol (Austria)	Sredetz Sofia (mecz przelozony (ulewa))	
Craiova (Rumunia)	Galatasaray Istanbul (Turcja)	2-0

WIADOMOŚCI AGENCYJNE

* Siatkarki Chin zostały mistrzynią świata pokonując w finale reprezentację w czeskiej Pradze reprezentację Kuby 3-0. Mecze półfinałowe: Kuba NRD 3-1, Chiny Peru 3-0.

* Na mistrzostwach świata w strzelectwie sportowym odbywających się w NRD Polacy Jerzy Greszkiewicz i Zygmunt Bogdziewicz zajęli drugie miejsca w konkurencjach strzelania do sylwetki dzika zdobywając tytuły wicemistrzów świata. W konkurencji strzelania z pistoletu szybkostrzelnego Adam Kaczmarek zdobył tytuł mistrza świata, zaś Andrzej Mazur był drugi.

* Zbigniew Szuba został mistrzem Polski w pięcioboju nowoczesnym. Mimo 31 lat Szuba nadal zamierza aktywnie startować i śc w ślady Janusza Peciaka, który swe mistrzowskie tytuły także zdobywał po trzydziestce. Jeśli chodzi o Peciaka, jest on od roku trenerem kadry pięcioboistów USA i mieszka w San Antonio. Kontrakt Peciaka wygasa w listopadzie z możliwością przedłużenia na rok przyszły.

* Mistrz świata zawodowców z 1982 roku i mistrz świata amatorów z 1985 roku - Giuseppe Saronni i Lech Piasecki dokonali olbrzymiej sztuki, zwyciężając pewnie, po pięknej, płynnej jeździe elitę zawodowców szosowców świata w 45 Trofeo Baracchi.

II LIGA 6 kolejka GRUPA I

● Radomiak — Urania	3-1
● Odra — Piast N R.	2-0
● Chrobry — Dozamet	0-0
● Stilon — Śląza	1-1
● Piast G — Baltyk	1-0
● Szombierki — Zawisza	3-3
● Jastrzębie — Gwardia W	2-0
● Arka — Gwardia K.	0-1
1 Szombierki	6 10 12-6
2 Jastrzębie	6 9 6-2
3 Stilon	6 9 6-3
4 Radomiak	6 8 11-6
5 Piast N R	6 8 8-5
6 Zawisza	6 8 9-8
7 Baltyk	6 7 4-3
8 Śląza	6 6 7-6
9 Piast Gliwice	6 6 7-6
10 Gwardia K	6 5 2-4
11 Gwardia W	6 5 4-8
12 Arka	6 4 2-5
13 Dozamet	6 3 4-7
14 Odra Wodz	6 3 4-7
15 Chrobry	6 3 3-6
16 Urania	6 2 3-10

GRUPA II

● Korona — Jagiellonia	1-2
● Zagłębie — Stal 0-0	
● Hutnik K — Wisła P 1-0	
● Włókniarz — Broń 1-1	
● Resovia — Wisła K 0-0	
● Olimpia — Sandecja 1-0	
● Avia — Igłopol 0-0	
● Hutnik W — Górniki 1-1	
1 Wisła K	6 11 8-0
2 Jagiellonia	6 11 8-2
3 Górniki	6 9 8-3
4 Zagłębie	6 9 4-0
5 Włókniarz	6 7 6-5
6 Igłopol	6 7 5-4
7 Hutnik K	6 7 4-3
8 Hutnik W	6 6 8-7
9 Stal	6 6 6-6
10 Olimpia	6 6 3-4
11 Sandecja	6 4 5-8
12 Avia	6 4 2-7
13 Wisła P	6 3 1-4
14 Resovia	6 2 1-5
15 Korona	6 2 1-6
16 Broń	6 2 3-9

8 Kolejka I ligi z dnia 21 wrzesnia br

GKS Katowice	Pogon	1-1
Zagłębie Śląsk		1-0
Polonia Widzew		0-0
LKS Stal		1-1
Lechia - Ruch		0-0
Lech Motor		1-1
Gornik Wlb	Gornik Zabrze	0-2
Legia Olimpia		1-0

TABELA I LIGI po 8 kolejkach

	punkty	bramki
1 Pogon Szczecin	13	17-9
2 Gornik Zabrze	13	14-6
3 Widzew Łodz	12	11-7
4 Śląsk Wrocław	11	14-9
5 Legia Warszawa	10	18-14
6 Lech Poznan	10	13-9
7 GKS Katowice	10	12-8
8 Zagłębie Lubin	8	7-9
9 LKS Łodz	7	8-8
10 Ruch Chorzow	7	10-11
11 Motor Lublin	7	7-8
12 Olimpia Poznan	7	4-6
13 Polonia Bytom	5	4-9
14 Gornik Wałbrzych	4	4-13
15 Stal Mielec	2	4-12
16 Lechia Gdansk	2	1-10

...
 Duże poruszenie wśród czytelników wywołała wiadomość o temacie spodziewanego przyjazdu do Toronto i Hamiltonu Ireny Szewińskiej. Oprócz cytowanego listu pp Toporowskich m.in na ten sam temat pisze pan Marian Zielinski z Montrealu. List pana Zielinskiego porusza cały szereg spraw, ale o tym później.
 Drodzy Czytelnicy rubryka "Podsluchane" "Podsluchane" jak sama nazwa wskazuje służy do zamieszczania w niej informacji, które pochodzą z drugiej ręki. Zazwyczaj są to sprawy nie związane bezpośrednio z wynikami sportowymi. Faktem jest, iż Irena Szewińska zaproszenie do Kanady otrzymała, a ja jako redaktor sportowy mam obowiązek tej informacji zamieścić. Ponieważ nikt z organizatorów przyjazdu Ireny Szewińskiej oficjalnie prasy polskiej na ten temat nie informował, stąd miejsce na tę wiadomość w rubryce "Podsluchane" "Podsluchane". Irena Szewińska będzie gościem w Kanadzie Polskich Klubów Olimpijczyka, które zrzeszają mały procent sportowej Polonii. Na spotkanie z Polonią zrzeszoną w PKOl są wysłani byli sportowcy wspomniana Irena Szewińska, Mirosław Wodzyński, Józef Grudzien czy Maria Kwasmewska. Małżeńska. Spotkania te mają charakter raczej zamknięty, a myślę, iż znalazłoby się wielu chętnych na rozmowę z Ireną Szewińską. Stąd moja prośba o odpowiednie spotkanie. Tematy ewentualnej dyskusji pozostawiam inwencji zainteresowanych. Teraz druga sprawa - linia działu sportowego.
 Obejmując dział sportowy w ET w lutym ubiegłego roku znalazłem linię polityczną pisma, zastanawiałem się w jakiej formie ma być ukazywany sport na tych łamach. Wydawcy pisma pozostawili mi w tej sprawie pełną swobodę. Cały czas starałem się oddzielać sport od polityki. Nie wszędzie było to możliwe. Ja traktuję sport jako coś na turalnego nieskazzonego wpływami polityki. Wielokrotnie polityka bierze górę nad duchem sportowej walki, przez to mamy bojkoty Olimpiad, naciski, ale w ostateczności na biegni czy stadionie zawsze zwycięży sport, ten w czystej postaci.

I nie jest to utopia, wystarczy podać za przykład Jessie Owensa z olimpiady w 1936 roku w Berlinie. Przyjąłem zasadę, iż tam gdzie jest miejsce na sport, pisze się o sporcie, zaś o jego związkach z polityką już na innych stronach, piórami ludzi, którzy się na tych sprawach lepiej znają ode mnie.

Na zakończenie cytuję fragmenty listu p. Zielinskiego:
Kibicowanie jest tak samo dobrą rozrywką jak każda inna, nie występowalem przeciwko kibicowaniu w ogóle, a przeciwko kibicowaniu naszym wrogiem.

Nie jest obojętne, jaki znak nosi sportowiec na koszulce. Jezeli będzie to znak PRL, dany sportowiec staje się reprezentantem tego państwa, a nie Polski. Jest to sprawa zasadnicza i nad tym nie można przejść do porządku. Nie ma żadnej rzeczy, która byłaby całkowicie niezależna od polityki.

I drugi fragment listu:
Internowani w jednym z więzień oglądali te mecze w telewizji. Kibicowali zawsze przeciwnikom drużyny PRL-u. Przecież drużyna PRL reprezentowała naszego wroga, komunizm, faszystowski reżim PRL Jaruzelskiego.

Warto, jako odpowiedź przytoczyć słowa Władysława Koza kiewicza z rozmowy, którą przeprowadziłem z nim w lutym br. Kozakiewicz stwierdzał, iż jest "po prostu sportowcem". Interesuje go wynik sportowy, na reprezentowanie takich czy innych narodowych barw zawodnik ma znikomą wpływ.

Kibicowanie to dla wielu nie tylko rozrywka. To także miłość do klubu, zespołu, zawodników etc. I dla wielu jest ono do pogodzenia z poglądami na inne sprawy, także polityczne. Jako przykład mecz służy zdjęcie kibica-emigranta, zrobione przeze mnie podczas meczu Polska - Anglia w Meksyku.

SKRZYDŁOWY
 P.S. Drogi Panie Zielinski! Cytowana wypowiedź Zbigniewa Herbertha jest mi znana już wcześniej z łamów Kultury Niezależnej.

Nowy punkt sprzedaży
Echa Tygodnia
BAŁTYK
DELICATESSEN
Specjalność - polskie jedzenie
96A Rectory St,
LONDON, ONT N5Z 1R5
TEL (519) 434-4025

Dr. TERESA JASIŃSKA - REIF
DENTYSTA
uprzejmie zawiadamia o otwarciu nowoczesnego
gabinetu dentystycznego
przy 1425 Dundas Street East, Suite 203
w Mississauga (skrzyżowanie Dundas St i Dixie Rd
obok sklepu Canadian Tire)
TEL (416) 625 - 2782

**ELZBIETA
(ELIZABETH)
KORZYCKA**
PRZEDSTAWICIEL
COOKSVILLE DODGE
CHRYSLER
290 DUNDAS ST E Miss
(pomiędzy Cawthra i # 10)
TEL bus (416) 279-3031
Res. 625 - 1961

Jeśli jesteście Państwo zainteresowani kupnem nowego samochodu firmy DODGE CHRYSLER lub też kupnem wysokiej jakości używanego samochodu, proszę o kontaktowanie się ze mną pod numerem tel 279 - 3031 lub 625 - 1961

Zrobicie Państwo najlepszą transakcję zgłaszając się do mnie
* Za darmo AIR COND w niektórych modelach
* Zniżka pieniężna w wys \$ 1000 na niektóre samochody
* Za darmo benzyna wartości \$ 700 na wybrane samochody

UBIEGASZ SIĘ O ROZWÓD ?

Wniosek jednego z małżonków wystarcza do otrzymania rozwodu za pośrednictwem Międzynarodowej Agencji do Spraw Rozwodowych. Agencja załatwia na miejscu oficjalne rozwody przez międzynarodowy Sąd, uznane na całym świecie. Opłaty stałe, nieulegające żadnym podwyżkom. Rozwody gwarantowane w ciągu trzech do czterech tygodni.

CENY PRZYSTĘPNE

MÓWIMY PO POLSKU

INTERNATIONAL CONSULTANTS

Suite 2032
33 N Michigan Ave.
Chicago, IL 60601
Tel. (312) 346-3176

7th Floor
12 W 31st St
New York, NY 10001
Tel (212) 967-4986

BIURA OTWARTE OD 10 RANO DO 5 PO POŁ (WŁĄCZNIE Z SOBOTAMI)

Formalności można także załatwić korespondencyjnie

Polskie filmy fabularne na kasetach Video

Możliwość utworzenia wypożyczalni kaset lub klubów filmowych
● W chwili obecnej mamy 26 filmów
● Cena kasyety kanadyjskich \$ 60 z przesyłką
Blizszych informacji udzieli listownie przedstawiciel na Kanadzie

**POLMAK SERVICES of ALBERTA
LTD.**

10858-97 St, Edmonton, Alta T5H 2M5

U W A G A

Polonia w Toronto i okolicy

POLISH ALLIANCE TORONTO
CREDIT UNION LTD
2150 BLOOR ST W
(Wąjście od wschodniej części budynku)
TEL 762-9523

CODZIENNIE od 12 do 2 30 po poł. i od 7 30 do 9 wiecz.
WTORKI tylko od 12 do 2 30 po poł.
oraz SOBOTY od 10 do 12 30

Konta depozytowe	5 1/2 %	rocznie
Specjalne konta depozytowe (minimalny depozyt \$5 000 oprocentowane na każdy dzień depozytu)	5 %	rocznie
3-miesięczne certyfikaty	8 %	rocznie
6-miesięczne certyfikaty	7 %	rocznie
1-letnie certyfikaty	7 %	rocznie
3-letnie certyfikaty	7 %	rocznie
3-letnie certyfikaty (non-redeemable)	7 1/2 %	rocznie
RRSP	7 %	rocznie
Pozyczki personalne	13 %	rocznie
Pozyczki hipoteczne (\$50 000 pożyczki ubezpieczone na życie)	11 %	rocznie
Line of credit	13 1/2 %	rocznie

BEZPIECNE PERSONALNE KONTA CZEKOWE

Członkostwo w jakiegokolwiek organizacji polonijnej nie jest warunkiem członkostwa w naszej Credit Union

CINEMATIC

JANUSZ PIETRUS

tanio wykonuje wysokiej jakości
video filmy

Najlepszy sposób na zachowanie
niepowtarzalnych chwil

DZWOŃ 743 - 8142

AB VIDEO - LUX

Profesjonalne video,
ceny amatorskie,
wszystkie okazje i systemy
Również Insurance Claims,
koncowy montaż w studio

Efekty
Powitania z lotniska \$ 26
Wesela od \$ 200
TEL (416) 278 - 5684
Spoza Toronto do 250 km

MATRYMONIALNE

DWIE POLKI, młoda i w średnim wieku, szanujące pracę i kochające przyrodę poznają odpowiednich panów
Cel matrymonialny
TEL 251 4045

Nowo przybyła Polka średni wiek wartościowa, pogodnego usposobienia pragnie poznać Pana cel matrymonialny
Dzwonic 259 4045

SUNSHINE

Samotność, potrzeba kogoś bliskiego, brak czasu!
Wiele pan i panów jest w podobnej sytuacji. Pozwól sobie pomóc w znalezieniu szczęścia, składając ofertę w naszym biurze. Piszcie po najnowszym fotokatalog "LATO 86" (ponad 200 ofert głównie z Polski, również z Kanady i Anglii) oraz informator załączając dolarów 2
Adres Box 339 Station D,
Scarborough, Ont
M1R 5B8

POLSKIE PROGRAMY

"PANI JADWIGA" - POLSKI PROGRAM RADIOWY
Nadawany w każdą sobotę od godz 1 00 do 2 00 pp ze stacji CHWO 1250 w Oakville

Program muzyki i słowa polskiego z uwzględnieniem Kobieta w ognisku domowym Telefon 691 8789

PROGRAM TELEWIZYJNY "TELEPOLONICA"
- Montreal, Quebec

CF CABLE TV pozyjeja 25 we srody g 11 00 i w niedziele g 18 00
CABLE VISION NATIONALE VIDFOTRON pozyjeja 24 w po niedziale g 8 00 we wtorki g 6 00 we srody g 19 30 w piatki g 18 30 w noce ze soboty na niedziele g 2 00
Korespondencja na adres STEP 375 Claremont Westmount Que H3Z 2P5

POLSKI PROGRAM MUZYCZNY

Niedziele od godz 6 do 7 wiecz CKWR fala FM 98.7 Kitchener Koncert zyczen polskie piosenki i prelekcja ks Korneliana Jan Zuk Kitchener (519) 579 3615

POLSKA FALA

Soboty od 2 4 po poł CFMB Radio Montreal 35 York St Westmount Montreal Que H3Z 2Z5 Tel (514) 483 2362

"BIAŁY ORZEŁ"

Niedziele od godz 5 30 - 6 30 wiecz Na fali 620 AM CFCL Timmins Pawel Rycaj 340 Ross E Tel (705) 264 8765

POLISH HOUR

Niedziele 8 rano na fali CISD FM fala 94 Polski program radiowy w Thunder Bay

KORPANTY'S POLONIA

Od poniedziałku do piątku włącznie od godz 1 2 po poł Fala 1270 Buffalo Tel 892 4267

PROGRAM RADIOWY "POLONIA" w EDMONTON

Na stacji CJSR FM STEREO 88.5 Wiadomości tygodniowe kronika religijna pogadanka medyczna zgadula muzyczna z nagrodami kazdej srody od godz 18 do 19

Kierownik programu RYSZARD MAKOWSKI Tel 403 424-1094

POLSKI PROGRAM RADIOWY W VANCOUVER

Niedziele od godz 2 30 do 3 30 CJVB fala 1470 Wiadomości z Polski Kanady i swiata komentarze wywiady ogłoszenia i komunikaty polonijne koncerty zyczen oraz ogłoszenia handlowe Jerzy Kusmider P O Box 58262 Stan L Vancouver B C V2P 6E3 Tel (604) 327 6892

PROGRAM TELEWIZYJNY "POLONIA REVIEW"

W dzielnicy Parkdale - srody 7 wiecz czwartki 10 00 i soboty 3 30 Jest programem telewizyjnym Polonii przedstawiającym wiadomości z Polski ciekawych ludzi informacje o ważnych dotyczących Polonii sprawach

PROGRAM RADIOWY
"ECHO OJCZYZNY"

Od poniedziałku do piątku na fali CHIN FM 100 w godz od 10 30 do 11 30 rano
Program prowadzi KAROLINA KĘSIK
W programie koncert zyczen, wiadomości polonijne i z Polski interesujące wywiady, komentarze, muzyka dla wszystkich 637 College St, Toronto, Ont M6G 1B6, tel 531-9991, dom 247-9755

sw. Stanisława i sw. Kazimierza

CREDIT UNION

KONTA DZIENNE (DAILY INTEREST ACCOUNT)

Interesujące dla operujących
pieniędzmi na bieżąco

- Procent kalkulowany dziennie
- Płacony z końcem miesiąca
- Korzystna stopa procentowa
- Dla emerytów w ramach programu 60+ o 0,5 % wyższa stopa procentowa

PYTAJ O KONTA DZIENNE WE
WSZYSTKICH ODDZIAŁACH
TWOJEJ CREDIT UNION

220 Roncesvalles Ave
tel 537 2181
12 Denison Ave
tel 863-0996

2987 Bloor Str W
tel 236-1225
4260 Cawthra Rd
tel 848-4303

**OGŁOSZENIA
O PRACY**

Wszystkie ogłoszenia osób oferujących pracę lub poszukujących pracy zamieszczamy bezpłatnie trzykrotnie. Ostatni termin wtorek godz 3 00

ZAOPIEKUJĘ się dzieckiem u siebie w domu okolic Dvion i Islington TEL 242 2546

POLKA technik budowlany (instalacje sanitarne i ogrzewcze) 3 lata w Kanadzie poszukuje pracy kieszmar 10 lat pracy w biurze projektów w kraju Toronto tel 821 8208 Proszę Krystynę

POTRZEBNE panie do opieki nad starszymi ka lekami i chorzy z umiędziennoscia sprzatania i przy gotowaniu posiłkow. Znajomosc angielskiego i b dobre referencje konieczne TEL 284 2639

BIOLOG BIOCHEMIK poszukuje jakiegokolwiek prac w laboratorium tel 451-6329

POLAK inzynier specjalnos bud inzynieryjne 16 lat praktyki zawodowej (na budowach w kraju i za granicą) szuka pracy w Toronto lub okolicach TEL (416) 252 6838

DZIEWCZYNA lat 20 z prawem stalego pobytu podejme od zaraz prace na okres paru tygodni tel 241 3630 między 3 a 7

ENERGICZNA kobieta w srednim wieku na rocznej wizycie szuka pilnie pracy TEL 251 4045

MŁODA kobieta szuka pracy najchętniej sprzatania Toronto tel 674 0285

ZAOPIEKUJĘ się dzieckiem w swoim domu w Scar borough tel 431 9923

ZAOPIEKUJĘ się dzieckiem u siebie w domu Scar borough tel 431 0508

Zaopekuję się dzieckiem powyzej 2 lat u siebie w domu Okolice Winton. Moge przyjac tez prace na weekendy TEL 444 41 7

Nowo przybyli mlodzi energetyczni mezczyzna szuka pracy TEL 766 3774

DWIE mlode energetyczne panie na wizycie podejma se sprzatanie sklepow i restauracji TEL 766 3774

SIATKARZE Polonu Toronto zapraszaja chętnych na treningi. Proszę dzwonic 276 4257

KLUB piłki ręcznej poszukuje zawodnikow TEL 452 7239

Osobę do opieki nad dwojgiem dzieci i drobnej pracy domowej z zamieszkaniem na miejscu poszukuję TEL 273 7352 po 8 pm

POTRZEBNA bardzo doświadczona opiekunka do dwojga dzieci (chlopec pięc i pol roku dziewczynka dziesięc lat) Dzwonic po osiemnastej TEL 270 74 9

POTRZEBNA mloda dziewczyna mowiąca po angielsku do sprzedazy w Doughnut Shop okolice Lansdowne i Bloor pełny wymiar godzin TEL 896 9091

NAJWIEKSZA na swiecie kompania dostarczająca pizzę Dominos Pizza poszukuje kierowcow na pelny lub pol etatu Wynagrodzenie ok 8 dol na godz Wymagany własny samochod i znajomosc j angielskiego Dzwonic 785 5400 lub kontakt osobisty 358 Marlee

POTRZEBNA pani do opieki nad dzieckiem dochodząca pilnie Toronto Etobicoke tel 245-7263

POSZUKUJĘ dochodzącej opiekunki do 3 5-letniego chloпка od pon do piatku w godz od 7 30 5 Okolice Don Mills i Eglinton TEL 429 3950 po g 5

JAN DOM CONSTRUCTION przyjmie murarzy do pracy na terenie Mississauga na dobrych warunkach TEL 273 3682

KOBIETA do opieki nad chorzym w szpitalu od g 9 do 5 TEL 651 7665 od 12 2

POTRZEBNA pani do opieki nad rocznym dzieckiem i lekkiej pracy domowej TEL 766-0535

POTRZEBNA nepaląca osoba do opieki nad 7 mies dziewczynką mozliwosc zamieszkania na miejscu Don Mill Finch TEL 491 8323 po g 17 tej lub rano 225-4175 prosie Bozenc

POTRZEBNA pilnie pani do opieki nad malym dzieckiem Toronto tel 233-6746

POTRZEBNY murarz TEL 223-1049

POSZUKUJĘ pani do opieki nad 10-miesiecznym dzieckiem bez zamieszkania okolice Beaches TEL 691 4784

WYNAJME 1-sypialniowe mieszkanie Lakeshore i Parklawn 420 dolarow tel 624-5411

SPRZEDAŻ

Do sprzedania sprawdzony dochodowy interes. Mozliwosc prowadzenia z domu w dowolnym czasie. Swietny dla kobiety. Malý nakład finansowy. Oferty zgłaszac na adres Redakcji pod hasłem Dochod

Podświetlany szklid sklepowy sprzedam TEL 531 8786 od 10 am 6

DO SPRZEDAŻA gospodarstwo rolne dom duzy ogrod i sad 1 1/2 hek tara 5 km od Przemysla cena atrakcyjna TEL 244-8029

SPRZEDAM kuchnię Westinghouse zmywarkę do naczyn Moffat sokowí rowkę Brown halogeny samochodowe tape deck drzwi kuchenne zeberkowa-ne (Louvre dors) TEL 626 8001 po 6 pm

SPRZEDAM dom z duzą działką w Jeleniej Corze TEL (416) 272 4783 dzwonic po godz 5

POSZUKUJĘ dochodzącej opiekunki dla 3 1/2-letniego dziecka od 7 30 do 5 Lokalizacja Don Mills-Eglinton TEL 499-3950 Dzwonic po 5

ZAOPIEKUJĘ się dzieckiem okolic Islington Dixon TEL 247 8326

NOWO PRZYBYŁA pani w srednim wieku z duzym doświadczeniem kulinarnym szuka pracy TEL 493 5786 dzwonic wieczorem

MUZYK profesjonalista z 17-letnia praktyką za mieszkały w Hamilton grający na fortepianie posiadający organy oraz syntezator i kompletną aparaturę naglansającą poszukuje zatrudnienia w lokalach gastronomicznych jako solista lub członek jazz istniejącego zespołu lub stworzy nowy zespół naj chętniej kwartet poszukuje więc saxofonisty tenorowego perkusisty oraz gitarzysty basowego Oferty i zgłoszenia tel (Jan) 526 0932 w kazdy dzien tygodnia od 9 00 do 2 00 pm

ZAOPIEKUJĘ się dzieckiem u siebie w domu Islington tel 232 0302

EXPERIENCED baby sitter housekeeper live in none smoker some English required TEL 444 2958

OSOBA przebywająca na urlopie w Kanadzie podej mie prace TEL 848 1250

ZATRUDNIĘ mlodego mezczyznie i kobiety potra fiących szyc na maszynie w firmie produkującej i sprzedającej meble. Muszą rozmawiac po angielsku TEL 537 2538

POSZUKUJĘ mieszkania 3-sypialniowego (ew 2-sy pialniowego b duzego) czystego apartamentu w poblizu linii metra do \$ 850 moge dac referencje TEL 259 6943

POKOJ do wynajęcia umeblowany dla spokojnego pana pracującego nepalącego TEL 251 6280

W okolicy MISSISSAUGI **POTRZEBNI** pracownicy do restauracji kelnerki osoby do zmywania naczyń do robienia pierogow osoby do wydawania zamówien Pismenne zgłoszenia Box 215 Station U The Queensway M8Z 5P1

JULIA DZIWIŃSKA LL M
Adwokat z Polski z długoletnią praktyką
TEL (416) 864-1182
od 4 do 7 po południu

Udziała porad i pomocy we wszelkich sprawach na terenie Polski m in małzenstwa przez pełnomocnika rozwody w Polsce wszelkie notarialne pełnomocnictwa do Polski notarialne kupna i sprzedaze domow gruntow i mieszkan dzierzawy spadki i inne sprawy majatkowe w Polsce pisanie pism do polskich sadow i urzedow sprawozdanie krewnych i odwolania od odmowy wy dania paszportow tłumaczenia dokumentow

Biuro Polish Consulting Bureau
618A Queen Street West,
Toronto, Ont M6J 1E4

LECH W. PRUSIŃSKI
Immigration Consultant

Porady w sprawach emigracyjnych
Bezpłatnie tylko we wtorki - godz 12-7
Prosimy o telefoniczne uzgadnianie wizyt

Biuro 192 Garden Ave.
TEL 588 - 1659

BARBARA SAWALA
udzieli wszelkiej pomocy i informacji w zakresie sprzedazy, kupna i wynajmu posiadlosci w Burlington, Hamilton i okolicach
Prosimy dzwonic
Alec Murray Real Estate Co Ltd
(416) 639 - 8004 - czynny całą dobę
TEL domowy (416) 632 - 8119
1259 Brant St., BURLINGTON, L7P 1X7

Dr. Krystyna SALACH-MARKIEWICZ
"Family physician" uprzejmie zawiadamia o otwarciu praktyki lekarskiej
2333 Dundas Str W Suite 410
TEL 588 - 5929

Dr V T BLOK GŁOWCZYŃSKA, M A, O D
OPTOMETRYSTA
2391 A Bloor St W (Jane Subway)
TEL 766 - 5580

Adwokat Specjalista w sprawach kryminalnych KRZYSZTOF PREOBRAZEŃSKI
99 Charles St East TORONTO, Ont M4Y 1V2
TEL 964 - 1717
Res 537 - 8842

ADVANCE REAL ESTATE LTD
BOHDAN (Bob) SZEWCZYK,
M Sc Mech Eng

● ST HELENS (blisko kolei podziemnej) wolnostojący dom mieszkalny 6 pokoi 3 sypialnie garaż
● INDIAN ROAD CRESCENT (blisko Annette) pięknie wykonczony wnętrze w drzewie wolnostojący dom 7 pokoi 4 sypialnie
1055 Bloor St W, Toronto, Ont M6H 1M4,
Tel bus 534 - 9246, wiecz 247 - 4437

HIGH PARK Realtor
Real Estate Ltd
217 RONCESVALLES AVE
TORONTO ONT M6R 2L6

1000 sprzedanych domów.
Istniejąca od 1972 r firma 40 agentów poleca Panstwu wszelkiego rodzaju domy i interesy, 3-dniowe, komputerowe wyprzedzenie w informacji gwarantuje najlepsze okazje.
Proszę dzwonić całą dobę 532 - 4441

DIVORCE AID K. BEŁDOWSKI
Rozwód \$ 155
TEL 226 - 0335

Dr JANINA DUTKIEWICZ
Family physician zawiadamia o otwarciu gabinetu lekarskiego
3095 Glen Erin Dr, suite 7
MISSISSAUGA
TEL. 828 - 0038

DR CHIR STOM BARBARA KUJAWA CIESLINSKA
Wyrazy wdzięcznosci i uznania dla Pani wszechstronnej wiedzy i umiędnosci proszę przyjac od B P

Dr BOGDAN PIETRASZEK
rozpoczal praktykę lekarską w Toronto jako lekarz ogólny "FAMILY DOCTOR" w gabinecie przy 190 FERN AVENUE naprzeciwko Credit Union
TEL 532 - 4317
Przyjmuje od poniedziałku do piatku od 10 do 18 w soboty od 9 do 14
ODBYWA TEZ WIZYTY DOMOWE 160-171

A B DENTAL STUDIO
25 Elm Street, Toronto, Ont
TEL 977 - 0344
Naprawy protez dentystycznych

MIRROR IMAGE TRANSLATIONS
Jan Weinsberg
TELUMACZ PRZYSIĘGLY
309 Crichton Street, OTTAWA, KIM 1W3
Tel (613) 741 - 8680

LESŁAW SOSNOWSKI
Mgr Prawa (Uniwersytet Warszawski) Bachelor Of Law (University of Ottawa)
ADWOKAT — NOTARIUSZ
Firma adwokacka pod nazwą **SOSNOWSKI, McNUTT**
1445 Woodroffe Ave NEPEAN (Ottawa)
TEL (613) 727 - 5662
Porady prawne i korespondencja po polsku i po angielsku

Dr. Teresa Wrzeńska
Specjalista Ginekolog i Położnik
5025 Sherbooke St W pok 565
TEL. 481 - 1752
MONTREAL, QUE H6A 1S4 151 202

DENTURE THERAPY CLINIC
JAN M WISNIEWSKI D T
Pierwsza Polska Protezownia Dentystyczna
2337 Dundas St W, Toronto (Bloor Dundas Square Bldg.)
TEL (416) 533-8811 M6P 1W7

Dr MARY DONNA PIETRASZEK
mloda polonijna lekarka otworzyła nowy Gabinet Lekarski w budynku Jane-Bloor Centre 2 Jane St suite 203
TEL 763 - 5956
Poprzednio pracowała w St Joseph's Health Centre

DR WALDEMAR KOZERAWSKI
ma przyjemnosc oglosic otwarcie nowego gabinetu lekarskiego w Toronto przy 2299 DUNDAS ST W suite 102, TEL 532 - 6837 oraz 45 Overlea Boulevard, suite B-9 TEL 425 - 4114 (przy Ontario Science Centre) Poprzednio pracował w Sick Children Hospital

DENTYSTYCZNE PROTEZY G RYTWINSKI D T
z 25 letnim doświadczeniem
404 A Roncesvalles Ave, TORONTO (obok kina Revue)
TEL 531 - 8545

SOLARSKI PHARMACY Ltd
(naprzeciw kościoła sw. Kazimierza)
149 Roncesvalles Ave
TEL 536 - 5452
Właściciele
J SOLARSKI i S SALAPATEK
Szybka i tania wysyłka lekarstw do Polski ● Agencja Pekao ● Wysyłka paczek i pieniędzy do Polski ● Polskie kartki i czasopisma ● Zioła Zakonna ● Urząd Pocztowy ● Sprzedaz biletow

DARRELL KENT REAL ESTATE LIMITED
ETOBICOKE MISSISSAUGA, TORONTO, SCARBOROUGH
DO SPRZEDAŻA
Kupno sprzedaz nieruchomosci Bogaty wybor z komputera Solidna i fachowa obsługa Pomoc w finansowaniu i załatwianiu formalnosci prawnych

1 2 3-sypialniowe apartamenty blisko Bloor i Jane (Coe Hill Dr bez lokatora do objęcia od zaraz ceny od \$ 55 tys wzwyż
Lakeshore Blvd West pięknie położony motel z dochodem rocznym ok \$ 200 tys cena 950 tys
Bloor Lansdown 4-apartamentowy wolnostojący dom po generalnym remoncie przewidywany dochod \$ 20 tys rocznie cena 189 tys
South Queensway legalny sixplex z 6 garazami net net doch roczny \$ 34 500 cena \$ 359 tys
Windsmere przy Queensway dwurodzinny aktualnie z lokatorami miesieczny dochod \$ 1120 cena 105 tys
Bardzo tani motel w okolicach Branford do sprzedania natychmiast 79 000 dolarow

ZYGMUNT PRZETAKIEWICZ
Biuro 766-4088 Dom 769-9494

HUMBERVIEW INSURANCE

337 Roncesvalles Ave Toronto
TEL 531-4647

Ubezpieczenia chorobowe dla
odwiedzających Kanadę

THE FUTURE BAKERY
NAJLEPSZY W MIEŚCIE ŚWIEŻY CHŁEB
Dostarczamy do sklepów i domów
739 Queen St W - Toronto, Ont
TEL 368-4235

ONTARIO BREAD Co Ltd.
178 Ossington Ave Toronto
TEL 532-4929

NAJPOPULARNIEJSZY PYSZNY ŚWIEŻY
CHŁEB
DO NABYCIA W NAJLEPSZYCH SKLEPACH
W TORONTO I W ONTARIO

**NEW CENTRAL MEAT
DELICATESEN**
TEL 531-4861
323 Roncesvalles Ave
PIOTR MAZURKIEWICZ
Posiadamy smaczne wyroby
mięsne i wędliniarskie
wytwarzane według najstarszych
staropolskich przepisów, szynki,
boczek, balerony, kabanosy oraz
wiele innych artykułów
spożywczych importowanych
z Polski i Europy

Superior Sausage Co.
1004 DUNDAS ST W
TEL 531-8422
KONKURENCYJNE CENY!
WĘDZONE NA MIEJSCU
SELYNNE NA CAŁE TORONTO
I ONTARIO
POLSKIE KIEŁBASY
Szynki kabanosy wędliny mięsa
rozne delikatesy

Luksusowe mieszkanie w Warszawie do sprzedania

Warszawa-Srodmieście, osiedle
w parku, mieszkanie własno-
ściowe, komfort, 2 pokoje,
kuchnia, łazienka, balkon, tele-
fon! Oferty proszę kierować na
adres W Krzycz, 174 Maria
St., Toronto, Ont M6P 1W4

**OPIEKA
NAD GROBAMI W POLSCE**
Odzyskasz spokój, powierzając
nam, za niewielką opłatą,
opiekę nad grobem swoich blis-
kich w Polsce Informacje
762-0591

APPLIANCE CLINIC CO
oferuje naprawę lodówek pralek su-
szarek pieców elektrycznych i automa-
tycznych zmywarek do naczyń
• Zniżka dla rencistów • Gwarancja
na 1 rok • Obsługa 7 dni w tygodniu
• Dzwonic całą dobę
TEL TORONTO 261-7619
Kupuje i sprzedaje w/w sprzęt używany

CARCARE Co Gasoline Service Station

Fachowa pomoc we wszelkich
sprawach związanych
z problemami samochodowymi
560 Evans Ave
(rejon 427 i Browns Lins)
TEL 255-3245

SPRING CARPET CLEANING
Czyszczenie dywanów
i mebli tapicerskich
SPECJALNE OKAZYJNE
CENY PRZED ŚWIĘTAMI
Pracę wykonują fachowcy,
Pełne gwarancje
Toronto, TEL 421-3960

**COPERNICUS
MEAT PRODUCTS**
79 Roncesvalles Ave
TEL 536-4054
Posiadamy świeże mięso wykrojone na
zyczenie Szynki boczek balerony kiel-
basy na sposób polski oraz wiele innych
wędlin i delikatesów ogorki kiszone
kapustę z beczki śledzie pierogi
T S PAKULSKI

**M-C DAIRY Co. Ltd.
PRODUCTS**
Dostarczamy wszystkie znane produkty
mleczne do każdego sklepu w Toronto
Wyrabiamy kwasną śmietanę yogurt
puszankę ser biały i topiony
ZADAJCIE NASZYCH WYROBÓW
W SWOICH SKLEPACH
Godziny otwarcia 7:00 do 4:00
212 Mavelly St Tel 766-6711

**KARL'S BUTCHER
& GROCERY**
Właściciel Karol Jarząbek
Posiadamy na składzie zawsze
świeże mięsa, wędliny własnego
wzrostu smaczne i świeże oraz
importowane z Polski i Europy
artykuły spożywcze
105 Roncesvalles Ave Toronto
TEL 531-1622

FINE PIANO SERVICE
Strojenie pianin i fortepianów,
strojenia koncertowe, wszelkie
naprawy
Zgłoszenia przyjmujemy w
językach polskim, angielskim,
niemieckim
Toronto, TEL 249-8628

BISTRO Jedna z najlepszych małych
restauracji w Toronto
(właściciel Toronto Sun)
EUROPE
• Europejska atmosfera • Znakomite
miejsce na spotkanie • Cos na ząb
2390 Bloor West
Toronto, Ont M6S 1P5
TEL (416) 767-0848

**jolanta interiors
FIRMA**
specjalizująca się w architekturze wnętrz
udzieli Ci porady jak urządzić gustownie
i wygodnie Twoje mieszkanie lub dom
Sprzedajemy nowoczesne zasłony okien
na 12w VERTICAL HORIZONTAL
BLINDS po bardzo dogodnych cenach
Szeroki asortyment prezentów
na każdą okazję
2368 BLOOR ST W TORONTO ONT
TEL 762-9638

**KURSY
American
social dancing**
**AMERYKANSKI
TANIEC TOWARZYSKI**
walce, tango, foxtroty, rumbly,
cha-cha, samby, swing
Informacje i rejestracja
(416) 782-9776
Młodzież i dorośli

**HOMETARIO
REAL ESTATE LTD
& INSURANCE BROKERS Ltd**
• KUPNO I SPRZEDAŻ NIERU-
CHOMOŚCI WSZELKIEGO
RODZAJU
• UBEZPIECZENIA NA SAMO-
CHODY — OD OGNIA — KRA-
DZIEŻY I INNE
171 Roncesvalles Ave Toronto
TEL 531-3506

**ONTARIO MEAT
PRODUCTS LTD.**
783 Queen St W TEL 364-7720
157 Roncesvalles Ave
TEL 535-4648
NAJWYŻSZA JAKOŚĆ!
KONKURENCYJNE CENY!
Świeże mięso ser pieczywo w bogatym
wyborze
Europejskie wyroby delikatesowe
DOSTARCZAMY DO DOMÓW
NA SPECJALNE OKAZJE WEDŁUG
CEN HURTOWYCH

ZAKŁAD FOTOGRAFICZNY
ANKA & PETER
2374 Bloor St W Toronto
TEL 769-4488
Zdjęcia i portrety na różne okazje

**PRZEPROWADZKI
BLISKIE I DALEKIE**
oraz wszelkie przewozy towarów
Umiarkowane ceny
Solidna i szybka obsługa
TORONTO, Tel 691-3161
JANUSZ 151 176

**euro-AMERICAN
ELECTRICIAN INC**
Instalacje elektryczne
Residential, Commercial
Industrial
Tel (514) 334-2966

• PRZELOTY DO POLSKI od \$ 699
• oficjalny przedstawiciel PKO
• przeloty czarterowe i indywidualne do wszystkich krajów świata
• formalności paszportowe, wizowe, legalizacje
• ubezpieczenia dla przybywających z wizytą - 3 miesiące \$ 95 00
• wysyłamy mleko i lekarstwa do Polski
Proszę zgłaszać się do naszej fachowej załogi
**EMDRSS
TRAVEL AGENCY Ltd**
185 Roncesvalles Ave., TORONTO, ONT M6R 2L5
(naprzeciw Credit Union)
TEL 536-3554

**QUALITY AUTO
SERVICE
BODY SHOP**
WOJTFK GRABOWSKI
Blacharstwo lakiernictwo
i wszelkie naprawy samochodów
SZYBKO SOLIDNIE
Zabezpieczenie antykorozyjne
931 A Weston Rd (koło Black Creek
TEL 763-2618 warsztat
249-9791 dom
Czynny również w sobotę

**ROWLAND
MERCURY
FORD**
POZYCZKA 9 9 %
KLIMATYZACJA
BEZPŁATNA
w niektórych modelach samochodów
Dalsze informacje
TERESA BEDNAREK
Toronto, 1800 O'Connor Dr
TEL 759-4422

CANADA'S LARGEST FORD CAR
DEALER
TOTAL FORD
• Duży wybór używanych
samochodów
• Dogodne pożyczki
• Samochody dostawcze i mikrobusy
• Otwarte w każdą sobotę oraz dwie
niedziele w miesiącu
• Specjalne ogłoszenia w Toronto Star
DALSZE INFORMACJE
ROMAN GORSKI
TEL (416) 781-5531
2401 DUFFERIN STREET
(100 m na północ od Eglinton)

**SAFETY
AUTO REPAIRS**
WIESŁAW SOKOŁOWSKI
3005 Bloor St W., Etobicoke
TEL 231-6996
Swiadczymy usługi w zakresie mechaniki
samochodowej wszystkich marek oraz
wydajemy zaświadczenia potrzebne do
rejestracji samochodów
SZYBKO I SOLIDNIE

**QUALITY
SAUSAGE**
BLOOR ST W
78 SIX POINT RD
ISLINGTON
THE QUEENSWAY
SKLEP OTWARTY
czwartki i piątki od 8 rano do 7 00 wiecz
w soboty od 8 00 rano do 5 00 po poł

PRZYSZŁO \$20 NA GODZINĘ
zarabia wykwalifikowany spawacz
SWIADECTWO SPAWACZA
W 5 TYGODNI można uzyskać w
Institute of Technical Trades, który
szkoli specjalistów już 25 lat
• nowoczesne urządzenia • rysunek
techniczny • kursy dzienne wieczorowe
sobotnie i na zmiany • dogodne opłaty
tygodniowe
734 KIPLING AVE TORONTO
TEL 255-2369
po godzinach TEL 536-6568
Informacji udziela: MNIF WIADOMSKI

**RENEWAL
Construction and Renovation**
Instalacje elektryczne renowacje łazienek
kuchni wykładziny kafelki
wskazanie piwnic Bezpłatna wycena
TEL 249-5212 lub 742-1302

**SAVE-O-WAY
BIURO PODROZY
I
PACZKI DO POLSKI**
Po rezerwacji i informacji proszę
dzwonic
(416) 532-3042, 532-3794
OVERSEAS SERVICES
331 Roncesvalles Ave., Toronto

MIRAPOL Air Transit Co
TORONTO -
MONTREAL -
TORONTO
Każdego wtorku i piątku
Superluksusowy minibus
Rezerwacje odlotów, pomoc w
odprawie bagazy
Sezonowa obniżka kosztów
TELEFONUJ Tadeusz
275-7747 i 239-9411

Kast Enterprises
PACZKI DO POLSKI
PACZKI LOTNICZE od 3 do 14 dni
EXPRESS MORSKI (5 do 8 tygodni)
Owoce cytrusowe mleko w proszku
Bilety lotnicze wizy zaproszenia
121 Roncesvalles Ave
TEL 531-8786

Campanale
REAL ESTATE LTD., Realtor
KUPNO I SPRZEDAŻ
wszelkiego rodzaju
nieruchomości
na terenie Ottawy i okolic
Z JAN CHMIELA
1169 Bank St OTTAWA, ONT
TEL 236-5854, d 232-2501

Ogłaszaj się
W ECHU

QUALITY SAUSAGE

Meat Production Ltd
78 Six Point Rd., Etobicoke
Ontario M8Z 2X2
TEL 239-1281

Nowo otwarta
wytwórnia wędlin
oferuje po najniższych
hurtowych cenach wyroby
wędliniarskie i świeże mięsa

TATRA
3832 A Bloor St W Toronto
TEL 233-9898
(skrzyżowanie Bloor St / Kipling blisko stacji metra)
ZAPRASZA
na polsko-kanadyjskie potrawy
Organizujemy bankiety oraz
inne okolicznościowe
uroczystości na miejscu lub
w domu klienta
2 osoby za jedynie 9 95 \$
mogą się u nas najść do syta
Podajemy zupę, sałatę, pierogi i deser
w ilości żądanej przez klienta

**POLSKA KSIĘGARNIA
WYSYŁKOWA**
POSIADA słowniki francuskie angiel-
skie techniczne i inne książki do nauki
języków kultuarne młodzieżowe bajki,
religijne karty świąteczne
MONTREAL, P Q P Box - 647
N D G H4A 3R1 Canada
TEL (514) 489-0396